

การเปรียบเทียบผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ กับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
บ้านอุเบกขา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ปริญญาณิพนธ์
ของ
เนาวรัตน์ สุวรรณภักดี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ตุลาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

45-2011-11
16/10/57
3-3

การเปรียบเทียบผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ กับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
บ้านอุเบกขา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
เนาวรัตน์ สุวรรณภักดี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ตุลาคม 2547

เนาวรัตน์ สุวรรณภักดี. (2547). การเปรียบเทียบผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดย
สมมติกับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ
เยาวชนบ้านอนุเบกขา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม.
(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาพล,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำนิม.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาท
สมมติ กับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านอนุเบกขา
เขตบางนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน รูปแบบการทดลองเป็นรูปแบบการวิจัยใช้กลุ่มที่
เท่าเทียมกัน มีการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนและหลังฝึก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง
ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 20 คน กับกลุ่มควบคุม ได้รับการฝึก
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 20 คน แต่ละกลุ่มได้รับการฝึก 15 ครั้ง
ละ 50 นาที

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง
เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบวัดบุคลิกภาพ เก็บตัว แสดงตัว
และแบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า (1) วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้
บทบาทสมมติ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการฝึกไม่ต่างจากก่อนฝึก (2) วัยรุ่นที่ได้รับการฝึก
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังฝึกสูงกว่าก่อนการฝึก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (3) วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติมี
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (4) ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียนกับวิธีการฝึก (5) ไม่พบ
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพเก็บตัวแสดงตัว กับวิธีการฝึก

A COMPARATIVE STUDY OF THE EFFECTS OF EMPLOYING ASSUMED ROLE
AND SELF-LEARNING ON ACHIEVEMENT MOTIVATION OF MALE
ADOLESCENTS IN MONITORING AND TRAINING CENTER
FOR CHILDREN AND YOUTHS OF UBEKKHA HOME
AT BANGNADISTRICT, BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
NAWARAT SUWANPUKDEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the master of Education degree in Developmental Psychology
at Srinakharinwirot University
October 2004.

Nawarat Suwanpukdee. (2004). *A Comparative Study of the Effects of Employing Assumed Role and Self-Learning on Achievement Motivation of Male Adolescents in Monitoring and Training Center for Children and Youths of Ubekkhha Home at Bangna District, Bangkok*. Master Thesis, M.Ed. (Development Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc.Prof.Dr.Naunla-or Supaphol, Assit. Pranot Kaochim.

The purposes of this experimental research were to comparative study of the effects of employing assumed role on achievement motivation of male adolescents in Monitoring and Training Center for Children and Youths of Ubekkhha Home at Bangna District, Bangkok The sample in this research were male teenagers at Ubeakkha home. They were 40 teenagers. The design of the experiment was the equivalent control group, Pretest and posttest design. The student were divided into two groups. The experimental group received to assumed role on achievement motivation training were 20 teenagers. The control group received self-learning achievement motivation training were 20 teenagers.

The data was collected and statistically analyzed by t-test and 2 way ANOVA

The students were asked to respond to these questionnaires: the achievement motivation test, the introvert-extravert personality questionnaire.

The result of the study were (1) The trained teenagers were received to assume role on achievement, After training the trained teenagers were not found significant of achievement motivation than before trained (2) After training the trained teenagers received self-learning were higher achievement motivation than before trained (3) The trained teenagers assumed role on achievement motivation were higher achievement motive than the trained teenagers received self-learning achievement motivation (4) There are not interaction between the academic achievement and the training. (5) There are not interaction between the introvert-extravert personality and the training.

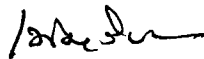
The trained teenagers were higher scores of achievement motivation than the untrained teenagers (2) After training the trained teenagers were higher scores of achievement motivation than before train (3) The student who were highly achievement scores were better on motivation after those training achievement motivation it was no found significant of achievement motivation with lowers scares. (4) It was not found that Extrovert-Introvert teenagers had significant of achievement motivation

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การเปรียบเทียบผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ กับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
บ้านอุเบกขา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

ของ
นางสาวเนาวรัตน์ สุวรรณภักดี

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

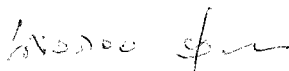

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

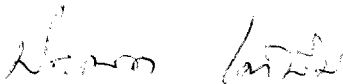
วันที่ 15 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2547

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.นวลละออ สุภาพล)

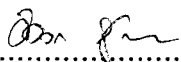
.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประณต คำจิม)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัฒนา ศรีสัตย์วาจา)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์อัจฉรา สุขารมณ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร. นวลละออ สุภาพล ประธานคณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประณต คำนิม กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
วัฒนา ศรีสัตย์วาจา และรองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ อาจารย์ทั้งสี่ท่านได้เสียสละเวลา
อันมีค่าเพื่อให้คำแนะนำปรึกษาในการทำงานวิจัยนี้

ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย และท่านที่เป็นเจ้าของ
วิชาการความรู้ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิง ซึ่งทำให้ปริญญานิพนธ์
เรื่องนี้มีจุดเริ่มต้น และนำไปสู่จุดมุ่งหมายสุดท้ายของการวิจัย และคณาจารย์ในภาคจิตวิทยา
พัฒนาการซึ่งให้ความรู้ คำแนะนำ และกำลังใจ รวมทั้งบิดา มารดา พี่ น้อง ตลอดจน
เพื่อนร่วมงานทุกคนที่ทำให้กำลังใจตลอดเวลา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ
บิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมและส่งเสริมการศึกษาให้ผู้วิจัยมีความรู้ ความสามารถ
จนตราบเท่าทุกวัน

เนาวรัตน์ สุวรรณภักดี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
นิยามปฏิบัติการ	6
กรอบความคิดในการวิจัย	9
สมมติฐานในการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	11
ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	11
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	13
ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	17
วิธีพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	24
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ	29
ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ	29
ความเป็นมาของบทบาทสมมติ	30
การนำบทบาทสมมติไปใช้	30
บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว	34
ความหมายของบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว	34
วิธีการฝึกลักษณะเก็บตัว-แสดงตัว	35
งานวิจัยเกี่ยวกับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	37
งานวิจัยการทดลองฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	40
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติ	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	44
กลุ่มตัวอย่าง	44
รูปแบบการทดลอง	44
แบบแผนการทดลอง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	45
วิธีดำเนินการทดลอง	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน	54
5 สรุป และอภิปรายผล	59
การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน	60
ข้อดีของการวิจัย	62
ข้อจำกัดของการวิจัย	62
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	62
ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ	62
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	69
ภาคผนวก ก โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ	70
ภาคผนวก ข โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วย	
ตนเอง	109
ภาคผนวก ค แบบวัดต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย	125
ภาคผนวก ง ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดแรงจูงใจ	
ใฝ่สัมฤทธิ์	134
ประวัติย่อผู้วิจัย	137

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	45
2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนและหลัง การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติของวัยรุ่น	55
3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนและหลัง การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยรุ่น	55
4 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นที่ได้รับ การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการ角色扮演สมมติและวิธีการเรียนรู้ ด้วยตนเอง	56
5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง-ต่ำ กับการได้รับการฝึก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติและได้รับการฝึกโดยวิธีการเรียนรู้ ด้วยตนเอง	57
6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยพิจารณาตามบุคลิกภาพเก็บตัวแสดงตัว กับการได้รับการฝึกแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติและได้รับการฝึกโดยวิธีการเรียนรู้ด้วย ตนเอง	58
7 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	135

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ทรัพยากรมนุษย์ ถือว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่ามากที่สุดในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา จึงจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ และเป็นพลังที่สำคัญของชาติในอนาคต ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีการลงทุนทางการศึกษาให้มีคุณภาพเพื่อให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเอง และสังคมได้

จากการสำรวจ และผลการวิจัยทางด้านการศึกษา ทำให้ทราบว่า การจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนั้นยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการพัฒนาบุคคล ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้ดีเท่าที่ควร จึงนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา โดยมีแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นกระบวนการที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีลักษณะ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ซึ่งจะช่วยให้สามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข และสามารถพัฒนาประเทศต่อไปได้

พระราชวรมุณี (2530 : 69-71) กล่าวว่า การศึกษานั้นเป็นการพัฒนามนุษย์ เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาชีวิต เป็นการพัฒนาตัวบุคคล โดยพัฒนาตัวคนทั้งตัว หรือทั้งชีวิต การพัฒนานั้นคือการศึกษา เมื่อผู้เรียนมีการศึกษาแล้วเอาคุณสมบัติที่ตัวมีซึ่งเกิดจากการศึกษานี้ไปเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิตและสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ฉะนั้นเมื่อเรามีการศึกษาดีแล้วจะนำไปพัฒนาประเทศหรือพัฒนาด้านอื่น ๆ ได้อย่างถูกต้องโดยใช้การศึกษาที่ถูกต้องเป็นเครื่องมือของการพัฒนา การพัฒนามนุษย์ หรือพัฒนาชีวิตนั้นจะเป็นไปด้วยดีต้องอาศัยความเชื่อพื้นฐาน 2 ประการ คือ ความเชื่อในธรรมชาติมนุษย์ว่าเป็นสัตว์ที่สามารถฝึกฝนได้ และมีวิสัยแห่งการพัฒนาได้อย่างสูงสุด การพัฒนาคนมีลักษณะเด่นอย่างหนึ่งคือ การดึงเอาศักยภาพที่มีอยู่ในตัวมนุษย์แต่ละคนออกมาพัฒนาให้งอกงามเต็มที่ และใช้ให้ได้ผลดีที่สุดในสิ่งนั้นเป็นเรื่องที่อยู่ในแนวคิดทางการศึกษาปัจจุบัน โดยมีครูเป็นผู้ทำหน้าที่ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และชักนำให้นักเรียนฝึกฝนพัฒนาดน

อีริก อีริกสัน (จันทนา ภาคบงกช. 2528 : 35 ; อ้างอิงจาก Erikson. n.d.) ได้ศึกษาพัฒนาการบุคลิกภาพของมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยชรา ซึ่งผู้ที่ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในชีวิต ล้วนมีสาเหตุมาจากการทางบุคลิกภาพตั้งแต่เด็ก ซึ่งในระยะที่ 4 คือ ขั้นความสำเร็จ (Accomplishment) จะเกิดในช่วงเด็กเรียนระดับประถมศึกษา เด็กเริ่มสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ดี และค่อนข้างสมบูรณ์ ครูประถมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของเด็กมาก ครูจึง

ช่วยให้เด็กแต่ละคนประสบความสำเร็จตามขีดความสามารถของเขา ช่วยให้เขาเห็นคุณค่าในสิ่งที่เขาทำ การฝึกให้เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จมากกว่าคนที่มีความจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ การที่บุคคลมีความจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้นจะต้องได้รับการฝึกฝนส่งเสริมมาตั้งแต่ยังเล็ก

จากการศึกษาของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961) พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นผลจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา เขาเห็นว่าการที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กเพื่อให้มีความจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นนั้น หากจะลงมือกระทำในวัฒนธรรมหรือในสังคมทั้งหมดนั้นเกือบจะกระทำไม่ได้ หรือหากกระทำได้อาจต้องใช้เวลาและทรัพยากรเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการศึกษอบรมในโรงเรียนน่าจะมีส่วนเพิ่มความจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับเด็กได้ ถ้าครูใช้วิธีการที่เหมาะสม และเขายังได้เสนอแนะว่า การเพิ่มความจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อาจทำได้โดยการให้คนมาสนใจรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น จัดให้เด็กได้เล่น หรือร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น และช่วยให้คนมีความคิดผุดถึงผลสัมฤทธิ์

เนื่องจากแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเด็กและเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศในอนาคตข้างหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในสถานพินิจ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเด็กที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว จึงถือว่าเด็กเหล่านี้เป็นกลุ่มหนึ่งที่ต้องได้รับการติดตามดูแล และก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาในอนาคต อีกทั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้ว่า เด็กในสถานพินิจ จัดอยู่ในกลุ่มคนด้อยโอกาส ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องให้การศึกษารองเสริมด้วย โดยการศึกษาจะเน้นให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามอัตภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข จำรัส ปันเงิน (2536) ได้กล่าวไว้ว่า ร่างกาย เพศ เชื้อชาติ ระดับสติปัญญา และโรคทางพันธุกรรม เป็นสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่สิ่งแวดล้อมก็มีความสำคัญในการกำหนดผลของพัฒนาการ และการเจริญเติบโตได้เท่า ๆ กับพันธุกรรม และสามารถเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเหมาะสมได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกให้เด็กในสถานพินิจมีความจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่จะตามมาในอนาคต อันเนื่องมาจากเด็กขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นสถานที่รับภาระดูแลและฝึกฝนเด็กและเยาวชนซึ่งกระทำความผิด โดยจัดให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาตามสมควร และเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาคriminal การกระทำผิด ปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชน อันจะส่งผลให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและสังคมต่อไป สถานพินิจจึงมีภารกิจที่สำคัญดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2545)

1. ส่งเสริมการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัว ป้องกันและลดปัญหาอาชญากรรม แก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดโดยมุ่งเน้นการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชน

ให้เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า พร้อมทั้งขยายบทบาทการดำเนินการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม และเป็นแกนกลางในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

2. พัฒนาระบบวิธีการจำแนกคุณลักษณะเฉพาะ และการศึกษาวิเคราะห์เด็กและเยาวชนแบบสหวิชาชีพ เพื่อสนับสนุนศาลในการใช้ดุลยพินิจที่เหมาะสมแก่เด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล

3. พัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟู สงเคราะห์เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยจัดให้มีวิธีที่เหมาะสมในรูปแบบต่างๆ ทั้งในด้านการฟื้นฟูความมั่นคงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ปลุกสร้างจิตสำนึก และการปรับตัวที่ดี ส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพด้วยความภาคภูมิใจ ควบคู่ไปกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสังคม ตลอดจนจัดให้มีการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

4. ส่งเสริมการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนให้เป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว ประหยัด เป็นธรรม และสามารถตรวจสอบได้ โดยเร่งรัดปรับปรุงสมรรถนะขององค์กร เน้นการกระจายอำนาจ ส่งเสริมงานวิจัยอย่างเป็นระบบ นำวิทยาการและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ตลอดจนพัฒนาทรัพยากรบุคคลทุกระดับให้มีประสิทธิภาพ

5. ส่งเสริมประสานงานกับองค์กรในภาครัฐและเอกชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การฝึกวิชาชีพ การบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ตลอดจนการดูแลสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

6. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และจริยธรรมที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงาน พร้อมเร่งรัดปรับปรุงสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน

จากภารกิจของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เน้นพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยจัดให้มีวิธีที่เหมาะสมในรูปแบบต่างๆ ทั้งในด้านการฟื้นฟูความมั่นคงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ปลุกสร้างจิตสำนึก และการปรับตัวที่ดี ส่งเสริมการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพด้วยความภาคภูมิใจ ควบคู่ไปกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อสังคมนั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวแปรที่สำคัญตัวแปรหนึ่งที่จำเป็นต้องฝึกให้เด็กและเยาวชนมี เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพด้านอื่นๆ และเป็นตัวแปรที่สามารถฝึกฝนได้

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนในการพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยเน้นไปที่การให้การศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ซึ่งผู้ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนสายสามัญจะมีศักดิ์ และสิทธิเทียบเท่ากับการจบการศึกษาจากในระบบโรงเรียน แต่ปัจจุบันพบว่าคุณภาพทางการศึกษาของการศึกษาจากโรงเรียนสายสามัญด้อยกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่มีผล

ต่อคุณภาพทางการศึกษาคือ ผู้เรียนขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้
เต็มตามศักยภาพของแต่ละคน

ดังนั้นการเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้แก่ผู้เรียนจึงเป็นอีกแนวทางที่จะช่วยพัฒนา
ศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ผู้วิจัยเลือกศึกษาในเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครอง
เด็กและเยาวชน เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับผู้เรียนในกลุ่ม
อื่นๆ การวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาผลของการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ ของ
เด็กและเยาวชนในสถานพินิจ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กและเยาวชน ให้เด็กและ
เยาวชนเติบโตขึ้นเป็นคนดีของสังคม และเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นใจ
เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการฝึกแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์ โดยการใช้บทบาทสมมติ
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการฝึกแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น ระหว่างเยาวชนที่ได้รับการฝึกแรง
จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ กับวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการ
เรียนรู้ด้วยตนเอง
4. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
โดยใช้บทบาทสมมติ กับวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ในกลุ่มที่มีผลการเรียนต่างกัน
5. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
โดยใช้บทบาทสมมติ กับวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
ในกลุ่มที่มีบุคลิกภาพต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะได้ชุดฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ
ซึ่งสามารถนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมเด็กในสถานพินิจอื่นๆให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
สูงขึ้น
2. เป็นการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และนำมาเป็น
ส่วนหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

3. เป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับนักเรียนทั่ว ๆ ไป
4. ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้บริหาร และนักการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญ ในการส่งเสริมแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
5. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านอูเบกขา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านอูเบกขา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร อายุ 15-18 ปีจำนวน 40 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มทดลอง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น

1.1 การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.1.1 ฝึกโดยใช้บทบาทสมมติ

1.1.2 ฝึกโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.2.1 สูง

1.2.2 ต่ำ

1.3 บุคลิกภาพ

1.3.1 เก็บตัว

1.3.2 แสดงตัว

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ระดับผลการเรียนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.0 – 4.00

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 2.0

2. **บทบาทสมมติ** หมายถึง การจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้แสดงได้มีโอกาสแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพ หรือเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงบุคลิกภาพของเขาย่างมีอิสระในการรวมกลุ่ม สภาพการณ์ที่จะใช้ฝึกบทบาทสมมตินั้น ครูจะเป็นผู้เตรียมเอาไว้ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ในการแสดงไม่จำเป็นต้องมีการซ้อมมาก่อน จะมีเพียงให้ผู้แสดงหรือสมาชิกได้ทราบจุดมุ่งหมายที่จำเป็นบางประการของสถานการณ์ที่กำหนดไว้ ระยะเวลาที่ใช้ในการแสดงเป็นช่วงสั้นๆ 5-10 นาที โดยมุ่งให้ผู้แสดงและสมาชิกในกลุ่มได้เรียนรู้จากการสังเกต การวิเคราะห์บทบาทที่ได้แสดง โดยมีการอภิปรายร่วมกันระหว่างครู และสมาชิกในกลุ่ม หลังจากที่ได้แสดงจบด้วย กลุ่มที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติเป็นกลุ่มทดลอง

3. **การเรียนรู้ด้วยตนเอง** หมายถึง การให้กลุ่มตัวอย่างศึกษาโดยวิธีการอ่านจากเอกสารที่ครูแจกให้ และให้กลุ่มตัวอย่างสรุปเรื่องที่ได้อ่านและนำเสนอหน้าชั้นเรียนด้วยตนเอง ให้เพื่อนๆ ร่วมชั้นฟัง โดยจะใช้เวลาในการอ่านประมาณ 30 นาที และให้เวลาสำหรับการนำเสนอ 20 นาที กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกลุ่มควบคุม

4. **วัยรุ่น** หมายถึง วัยรุ่นชายที่มีอายุ ระหว่าง 15-18 ปี ซึ่งกระทำความผิด และศาลตัดสินให้อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านอุเบกขาและเยาวชน เขตบางนา กรุงเทพฯ

นิยามปฏิบัติการ

1. **การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์** หมายถึง การฝึกให้วัยรุ่นรู้จักเกิดแรงจูงใจในสิ่งที่ดี มีความมานะบากบั่น กล้าเผชิญอุปสรรคในการทำงาน ให้เกิดความต้องการความสำเร็จในการทำงานที่ยาก และทำได้ดีกว่าคนอื่น ๆ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และวิตกกังวลเมื่อทำไม่สำเร็จ หรือล้มเหลว แต่ไม่ย่อท้อ รู้วิธีแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จอย่างถาวรปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ใช้สติปัญญาสร้างสรรค์งาน รู้จักวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายของชีวิต สร้างความเชื่อมั่นให้จิตใจหนักแน่นมั่นคง มีความรับผิดชอบและพากเพียรที่จะนำตนไปสู่ความสำเร็จดังที่ตนมุ่งหวัง โดยใช้วิธีการฝึกด้วยการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งสถานการณ์ที่ให้แสดงนั้นจะนำไปสู่การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดให้การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มี 2 แบบ คือ

1.1 การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ

1.2 การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนา ความมุ่งหวัง ความพยายาม และความอดทนของบุคคลที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้ประสบความสำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ บนมาตรฐานที่ดีเยี่ยม นอกจากนี้ยังรวมถึงการที่บุคคลชอบความมีอิสระในการทำงาน ชอบการแข่งขันเพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ หรือชอบการกระทำให้ได้ผลดีกว่าคนอื่น พยายามเอาชนะอุปสรรค แม้กิจกรรมนั้นจะเป็นไปในลักษณะของการเสี่ยงต่อความล้มเหลว ไม่เชื่อถือโชคกลาง รู้วิธีการวางแผนในการทำงาน และรู้วิธีการแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จอย่างถาวร มีความตั้งใจ และกระตือรือร้นในการทำงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูง เห็นความสำคัญของงาน และคุณภาพมากกว่า ลาภ ยศ สรรเสริญ การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์วัดจากแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จำนวน 90 ข้อ แต่ละข้อ แสดงถึงความรู้สึก หรือความคิดเห็น และลักษณะนิสัยที่ผู้ตอบปฏิบัติโดยมี 5 ตัวเลือก ซึ่งแบบวัดและแบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นจะอาศัยทฤษฎีการจัดบุคลิกภาพของไอเซนค์ (Eysenck) วัดใน 6 ด้าน ดังนี้ (สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ : 2527)

2.1 ความทะเยอทะยาน (Aspiration) การตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง การพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้น ให้คนอื่นรู้จักด้วยผลงาน ต้องการชัยชนะเมื่อมีการแข่งขัน ต้องการดีเด่นเหนือคนอื่น ต้องการให้งานของตนสำเร็จในระดับสูง ต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน เลือกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน หรือฝึกฝนความชำนาญ

2.2 ความกระตือรือร้น (Energetic) มีความขยันขันแข็ง เต็มใจ และตั้งใจจริงในการทำงาน มีความอดทนสูง ทำงานที่ได้รับมอบหมายทันทีไม่ผัดวันประกันพรุ่ง มานะพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สนุกสนานในการทำงาน เห็นคุณค่าของเวลา อาสาทำงานที่ตนถนัด ไม่ย่อท้อต่องานที่ยุ่งยาก

2.3 ความกล้าเสี่ยง (Moderate Risk Taking) กล้าตัดสินใจในการกระทำต่าง ๆ เลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้เหมาะสมกับความสามารถ มุ่งความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ทำทุกสิ่งด้วยความมั่นใจ ไม่เชื่อถือโชคกลาง เลือกงานที่ยาก และท้าทายความสามารถ

2.4 ความรับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) การมุ่งทำงานให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตน การปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น แม้ถูกรบกวนในขณะในขณะทำงานก็จะทำงานนั้นให้เสร็จได้ มีความผูกพันกับงานที่ได้รับมอบหมาย กล้ารับผิดชอบในผลงานของตน

2.5 การรู้จักวางแผน (Planning) มีแบบแผนในการทำงาน มีจุดประสงค์ในการทำงานที่เด่นชัด มองเห็นลู่ทางในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เล็งเห็นการณ์ไกล มีความมุ่งมั่นที่ยาวนาน เกี่ยวกับความสำเร็จในชีวิต มีความรอบคอบและรวบรวมรายละเอียดก่อนตัดสินใจ

การทำงานอย่างรัดกุม ประณีต และเป็นระเบียบ การแสดงออกของความคิดที่กลั่นกรองแล้ว ผูกพันกับอนาคต มากกว่าอดีตหรือปัจจุบัน เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก

2.6 ความมีเอกลักษณ์ (Unique of Characteristic) การริเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง เป็นตัวของตัวเอง มีอิสระในการแสดงออก สนใจเหตุการณ์หรือสิ่งใหม่ ๆ การใช้ความคิดหรือทฤษฎีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา การกระทำที่ไม่ซ้ำแบบใคร

ซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์วัดได้จากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากการตอบแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ระหว่าง 2.60 -5.00 จะเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากการตอบแบบสอบถาม ต่ำกว่า 2.60 เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

3. บุคลิกภาพ เก็บตัว-แสดงตัว ไอเซนค (นวลละอ อสุภาผล. 2534 : 64 ; อ้างอิงจาก Wilson. 1977 : 180 ; Eysenck. 1970 : 59-60) ให้ความหมายของลักษณะเก็บตัว-แสดงตัว ไว้ดังนี้

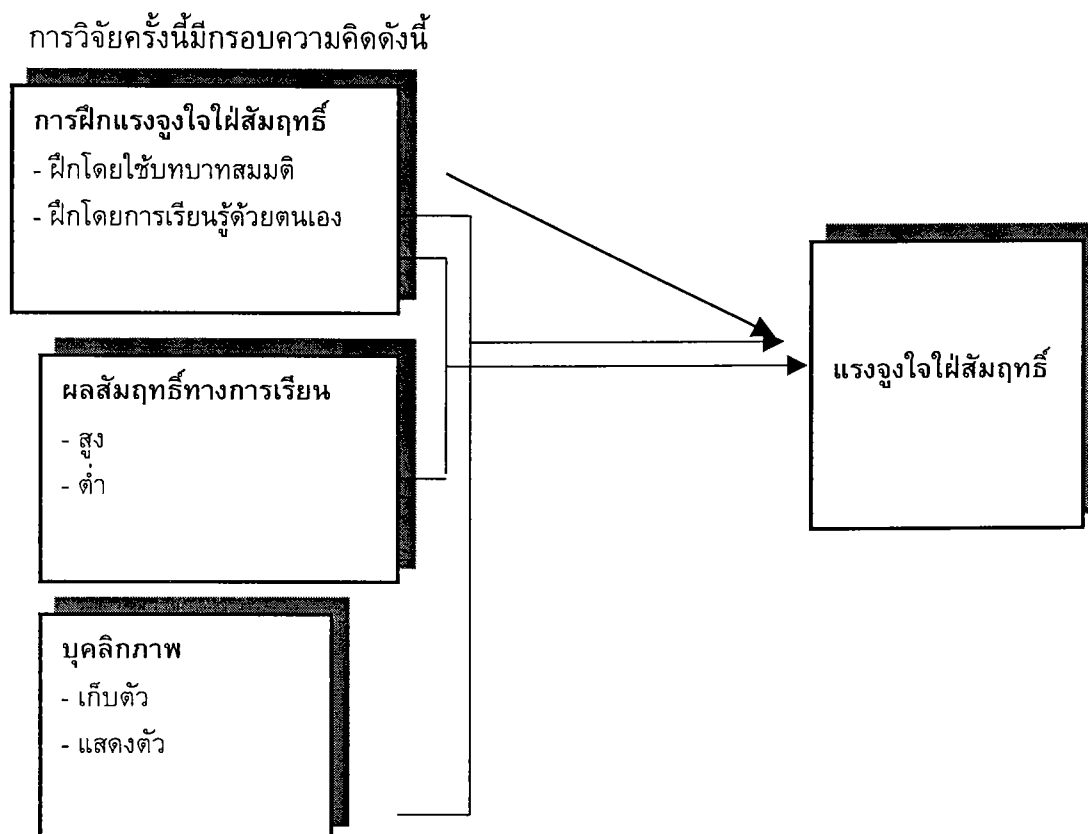
ลักษณะเก็บตัว หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะเงียบขรึม ชอบคิดพิจารณาตนเอง ไม่ชอบการพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่นยกเว้นผู้ที่ เป็นเพื่อนสนิท ชอบอ่านหนังสือมากกว่าพบปะผู้คนชอบวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งเครียด มีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีความประพฤติในทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดมาตรฐานทางศีลธรรม กล่าวได้ว่าเป็นบุคคลที่มีการควบคุมตนเอง และมีพฤติกรรมรับผิดชอบ

ลักษณะแสดงตัว หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานรื่นเริงต่าง ๆ มีเพื่อนมาก ไม่ชอบการเรียนรู้หรือทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบความเป็นอิสระ และชอบความสนุกสนานรื่นเริง ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ก้าวร้าวและอารมณ์เสียได้ง่าย กล่าวโดยสรุป ลักษณะแสดงตัว คือ บุคคลที่มีแรงกระตุ้นในตนเอง และเป็นบุคคลที่มีความสามารถทางสังคม

การวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวใช้แบบวัดของนวลละอ อสุภาผล (2534) ซึ่งแปลและดัดแปลงมาจากแบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของไอเซนค

ซึ่งผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดบุคลิกภาพ 3.10 – 6.00 เป็นผู้มีบุคลิกภาพแสดงตัว และผู้ที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดบุคลิกภาพ ต่ำกว่า 3.10 เป็นผู้มีบุคลิกภาพ เก็บตัว

กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก
2. วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก
3. วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเมื่อได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการใช้อุปกรณ์สมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
5. วัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวเมื่อได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการใช้อุปกรณ์สมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวและได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้การศึกษาผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บ้านอุเบกขา ได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายและเพื่อให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยเริ่มจากความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งช่วยให้เข้าใจได้ลึกซึ้งถึงลักษณะที่สำคัญของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จากนั้นศึกษาถึงวิธีการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ศึกษาถึงวิธีการฝึกโดยใช้บทบาทสมมติ และงานวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อหาแนวทางและวิธีการในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปสร้างแบบฝึก และแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รวมทั้งการคัดเลือกแบบวัดบุคลิกภาพการเก็บตัว-การแสดงตัว มาใช้ ดังนั้นจึงได้เสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
  - 1.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
  - 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
  - 1.3 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
  - 1.4 วิธีพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ
  - 2.1 ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ
  - 2.2 ความเป็นมาของบทบาทสมมติ
  - 2.3 การนำบทบาทสมมติไปใช้
3. บุคลิกภาพเก็บตัวแสดงตัว
  - 3.1 ความหมายของบุคลิกภาพเก็บตัวแสดงตัว
  - 3.2 วิธีการฝึกลักษณะเก็บตัวแสดงตัว
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
  - 4.1 ผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
  - 4.2 ผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในกลุ่มที่มีผลการเรียนสูงกับผลการเรียนต่ำ
  - 4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มีนักจิตวิทยาหลายท่านที่สนใจเกี่ยวกับเรื่องของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และได้ให้ความหมายของ "แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" ไว้แตกต่างกันดังนี้

แมคเคลแลนด์ (ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ. 2533 : 44 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1953) ให้นิยามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความปรารถนาที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอบการแข่งขันมาตรฐานอันดีเยี่ยม หรือทำให้ดีกว่าบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องพยายามเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อประสบความล้มเหลว ส่วน ลินด์แกรน (Lindgren. -1967 : 31-34) อธิบายว่าความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในรูปของความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) เปรียบได้กับความต้องการขั้นสูงของมาสโลว์ (Maslow) ที่เรียกว่า Self – Actualization เป็นความเข้าใจตนเองทั้งในด้านความสามารถ ความถนัด รวมทั้งศักยภาพอื่น ๆ และจะมีความปรารถนาที่จะใช้ความสามารถและศักยภาพนั้นอย่างเต็มที่ ในขณะที่ แอทกินสัน (เมธี โพธิพัฒน์. 2533 : 13 : อ้างอิงจาก -Atkinson. 1966) อธิบายว่าเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่าการกระทำของตนจะได้รับการประเมินจากตนเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม ผลจากการประเมินอาจเป็นที่พอใจเมื่อกระทำสำเร็จ หรือไม่พอใจเมื่อกระทำไม่สำเร็จก็ได้ ทางด้าน ดิงค์เมเยอร์ (ภุชงค์ เลหาศิริวงศ์. 2533 : 33 ; อ้างอิงจาก Dinkmeyer. 1965) กล่าวว่าความต้องการสัมฤทธิ์ผลเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งของพฤติกรรมมนุษย์ และจะพยายามทำสิ่งไม่ดีให้ดีขึ้น

สำหรับนักจิตวิทยาไทยนั้น มีหลายท่านที่ได้ให้ความหมายของ "แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์" ไว้ ซึ่งจะ ขอยกมาเฉพาะที่น่าสนใจ เริ่มตั้งแต่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2529 : 17) ให้ความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความต้องการของบุคคลในอันที่จะฟันฝ่าอุปสรรคไม่ย่อท้อ และต้องทำงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทางด้านพุทธศาสนานั้นก็ได้มีการศึกษาถึงเรื่องของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดย

พระเทพวาที (2532 : 48-50) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่ามี 2 แบบ คือ แบบที่ 1 เป็นการใฝ่ความเป็นเลิศที่สนับสนุนการแข่งขัน แบบที่ 2 คือ การใฝ่ความเป็นเลิศแท้ ซึ่งประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ ประการที่ 1 ถ้าทำก็ทำให้เลิศให้ดีที่สุดเต็มที่แห่งงานนั้น ๆ ประการที่ 2 มีความเป็นเลิศเพราะดีที่สุดเต็มที่แห่งความสามารถของเรา และประการสุดท้าย คือ สิ่งนั้นมีความเป็นเลิศโดยเป็นสิ่งที่ดีที่สุด เกื้อกูลที่สุด เป็นประโยชน์ที่สุดแก่ชีวิตและสังคม นอกจากนี้ นวลละออ สุภาพผล (2536 : 30) กล่าวว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งบางครั้งเรียกว่า ความต้องการสัมฤทธิ์ผล หมายถึง พลังความต้องการของบุคคลในสิ่งที่ดีเยี่ยม มีความมานะบากบั่น ฟันฝ่าอุปสรรคในการทำงาน ต้องการความสำเร็จในการทำงานที่

ยาก และทำได้ดีกว่าคนอื่น ๆ รู้วิธีแก้ปัญหาจนประสบความสำเร็จอย่างถาวร ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจึงเป็นผู้ที่ตั้งใจทำงานเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพสูง เห็นความสำคัญของงาน และคุณภาพมากกว่า ลาภ ยศ สรรเสริญ

ต่อมา ปาริฉัตร อ้นประเสริฐ (2543) ได้รวบรวมความหมายของคำว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้หลายความหมาย ดังนี้

เชอคอร์ดีและแบคแมน (ปาริฉัตร อ้นประเสริฐ, 2543 ; อ้างอิงจาก สุวรรณ ตีรชัน, 2530) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า ถ้ามีการท้าทายเกี่ยวกับมาตรฐานสำหรับตนเองสูง จะพยายามอย่างมากเพื่อไปให้ถึงมาตรฐาน ส่วนบุคคลที่ไม่ได้ตั้งมาตรฐานสำหรับตนเองสูง จะพยายามอย่างมากเพื่อไปให้ถึงมาตรฐาน ส่วนบุคคลที่ไม่ได้ตั้งมาตรฐานสำหรับตนเอง ก็จะไม่มีความพยายามน้อย และไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ ซึ่งเป็นเครื่องมือแสดงว่าบุคคล 2 จำพวกนี้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาดา สุธรรมรักษ์ (ปาริฉัตร อ้นประเสริฐ, 2543 ; อ้างอิงจาก สุวรรณ ตีรชัน, 2530) ให้ความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า เป็นความต้องการสัมฤทธิ์ผล (Need for Achievement) หรือความมุ่งหวังที่จะประสบความสำเร็จ ความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการกระทำการหนึ่งสิ่งใดเอาชนะคนอื่น หรือต้องการที่จะเพิ่มศักดิ์ศรีของตนเอง ความต้องการเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำและนำมาซึ่งความสัมฤทธิ์ผล

เมตตา พยัคฆ์ (ปาริฉัตร อ้นประเสริฐ, 2543 ; อ้างอิงจาก Mehta Prayag, 1969 : 201-202) ได้นิยามความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ อาจแสดงได้อย่างใดอย่างหนึ่งตามลักษณะ 3 ประการนี้

1. ความต้องการที่ให้งานที่ตนเองมีความสำเร็จในระดับสูง หรือมีมาตรฐานสูง (Standard of Excellence)

2. งานที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ (Unique of Characteristic) เป็นงานที่ทำให้สำเร็จอย่างดีและมีลักษณะเป็นของตนเอง ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของบุคคล เช่น ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นในด้านศิลปะ และงานอื่น ๆ ที่แตกต่างไปจากธรรมดา

3. งานที่ต้องใช้เวลา (Long Term of Work) ลักษณะหนึ่งของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ก็คือ ต้องการความตั้งใจที่ยาวนานในจุดมุ่งหมายของงานนั้น

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี แม้จะยุ่งยากลำบากก็ไม่ย่อท้อ ต่ออุปสรรคที่ขัดขวาง เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องการอิสระในการทำงาน ต้องการชัยชนะในการแข่งขัน มุ่งมั่นที่จะทำให้ดีเลิศเพื่อบรรลุมาตรฐานที่ตนตั้งไว้

1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีดังต่อไปนี้

1.2.1 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland's

Achievement Motivation Theory) แมคเคลแลนด์ (ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ. 2533 : 24 ; อ้างอิงจาก McClelland. 1961) ได้เน้นถึงแรงจูงใจทางสังคม 3 ประเภทคือ

1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motive) คือความปรารถนาที่จะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเลิศ มีความสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อล้มเหลว

2) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Affiliation Motive) หมายถึง ความปรารถนาที่จะเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ๆ ต้องการเป็นนิยมชมชอบ หรือรักใคร่ชอบพอของคนอื่น จึงเป็นแรงจูงใจที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งการยอมรับจากบุคคลอื่น

3) แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Power Motive) หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้มา ซึ่งอิทธิพลเหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ ในสังคมทำให้บุคคลแสวงหาอำนาจ เพราะจะเกิดความภาคภูมิใจหากทำอะไรได้เหนือกว่าคนอื่น ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงเป็นผู้ที่มีความพยายามจะควบคุมทุกสิ่งต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองบรรลุถึงความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น

1.2.2 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแอทคินสัน

แอทคินสัน (ปาริฉัตร อันประเสริฐ. 2543 ; อ้างอิงจาก McClelland 1985 : 233-237 ; citing Atkinson. 1964) ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นโมเดลเชิงคณิตศาสตร์ โดยอาศัยพื้นฐานทฤษฎีการตัดสินใจ (Theory of Decision Making) เพื่อทำนายแนวโน้มของพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ แอทคินสันเชื่อว่าสิ่งที่กระตุ้นให้บุคคลกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Ts) นั้นขึ้นอยู่กับผลบวกขององค์ประกอบ 3 ประการดังนี้

1) แนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จ (Ts) ซึ่งได้มาจากผลคูณขององค์ประกอบ 3 ตัว ดังนี้

Ts	=	Ms * Ps * Is
เมื่อ Ms	=	แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
Ps	=	การรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ
Is	=	ค่าของสิ่งล่อ (Incentive Value)

2) แนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว (Tf) ซึ่งมาจากผลคูณขององค์ประกอบ 3 ตัวดังนี้

$$\begin{aligned} Tf &= Maf * Pf * If \\ \text{เมื่อ } Maf &= \text{แรงจูงใจที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว} \\ Pf &= \text{การรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ} \\ If &= \text{ค่าของสิ่งล่อใจที่เป็นเป้าหมายของ} \\ &\quad \text{ความล้มเหลว ซึ่ง } (If = I - Is) \end{aligned}$$

3) องค์ประกอบซึ่งเป็นอิทธิพลมาจากภายนอก (Extrinsic Tendency = Text) ซึ่งทำให้บุคคลที่ปรารถนาที่จะกระทำกิจกรรมนั้นหรือไม่

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น } Ta &= Ts + Tf + Text \\ \text{หรือ } Ta &= (Ms * Ps * Is) + (Maf * Pf * If) + Text \end{aligned}$$

แอทคินสันได้สรุปโมเดลเป็นสมการเพื่อทำนายแนวโน้มของพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} Ta &= [Ms - Mf] [Ps - (I - Ps)] + Text \\ \text{เมื่อ } Ta &= \text{แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมมุ่งผลสัมฤทธิ์} \\ Ms &= \text{แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์} \\ Mf &= \text{ความกลัวความล้มเหลวหรือความวิตกกังวล} \\ Ps &= \text{การรับรู้โอกาสที่จะประสบความสำเร็จ} \\ Text &= \text{แนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมที่อิทธิพล} \\ &\quad \text{มาจากภายนอก} \end{aligned}$$

1.2.3 ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเมอร์เรย์ (ทศพร ประเสริฐสุข. 2526 : 26 ; อ้างอิงจาก Marry. 1938) ได้รวบรวมความต้องการทางจิตของมนุษย์ไว้ 28 ชนิด และในจำนวนนั้นมีความต้องการเอาชนะและประสบความสำเร็จ (Need for Achievement) รวมอยู่ด้วยและเป็นบุคคลแรกที่กล่าวถึง ความต้องการผลสัมฤทธิ์ (N – Achievement) ว่าเป็นความต้องการทางจิตที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เพราะมนุษย์ต้องการเป็นผู้ที่มีความสามารถ มีพลังจิต (Will Power) ที่จะเอาชนะอุปสรรค มุ่งมั่นที่จะกระทำในสิ่งที่ยากให้ประสบความสำเร็จ

1.2.4 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Theory of Motivation) มาสโลว์ (เมธี โพธิพิชญณ์. 2523 ; อ้างอิงจาก กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. 2528 : 223-224) กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนล้วน แต่มีความต้องการที่จะตอบสนองให้กับความต้องการของตนเองทั้งสิ้น ซึ่งความต้องการของมนุษย์มีมากมายหลายอย่างด้วยกัน มาสโลว์ได้นำเอาความต้องการเหล่านี้มาจัดเรียงลำดับความต้องการ ขึ้นต่ำสุดไปหาความต้องการขั้นสูงสุด ซึ่งแบ่งเป็น 5 ชั้น โดยที่มนุษย์จะแสดงความต้องการในชั้นสูง ๆ ถ้าความต้องการในชั้นต้น ๆ ได้รับการตอบสนองเสียก่อน ลำดับขั้น 5 ของความต้องการของมาสโลว์ที่เรียงจากความต้องการขั้นต่ำสุดไปหาความต้องการขั้นสูงสุด ได้แก่

- 1) ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Need) ได้แก่ ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ ฯลฯ
- 2) ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need) ได้แก่ ความมั่นคง ความอบอุ่น
- 3) ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Need) ได้แก่ ความรักแบบพี่น้อง ความรักแบบเคารพพิภตามารดา ความรักระหว่างเพศ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ฯลฯ
- 4) ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง (Esteem Need) ได้แก่ การได้รับการยกย่องสรรเสริญในสังคม
- 5) ความต้องการการยอมรับ ความสามารถของตนเอง (Self - Actualization Need) ได้แก่ ความต้องการการแสดงความสามารถที่มีอยู่สูงสุดของตนเองแก่ผู้อื่นในสังคม ความต้องการความเข้าใจ รวมทั้งความอยากรู้อยากเห็นด้วย

ความต้องการความสำเร็จหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ จะตรงกับความต้องการในลำดับขั้นที่ 5 ของมาสโลว์ คือ ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองตรงตามสภาพที่ตนเป็นอยู่ เข้าใจความสามารถ และเข้าใจในศักยภาพของตน ยอมรับได้ทั้งส่วนที่เป็นจุดอ่อน จุดแข็ง และจุดบกพร่องของตน ความต้องการชนิดนี้เป็นความต้องการที่แต่ละคนต้องการจะเป็นคนชนิดที่ตนจะเป็นได้ดีที่สุด ทำความเข้าใจตนเองได้ถูกต้องซึ่งจะทำให้มีความสุข ประสบความสำเร็จในการทำงานได้เต็มตามศักยภาพและเต็มความสามารถของตน

1.2.5 ทฤษฎีสององค์ประกอบของเฮิร์ซเบิร์กและคนอื่น ๆ

(ดารณี พัฒนะศักดิ์ปัญญา. 2523 : 25 ; อ้างอิงจาก Herzber's and others. 1959) ซึ่งการศึกษาการทำงานของคนในองค์กรต่าง ๆ พบว่ามีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการทำงานอยู่ 2 องค์ประกอบ คือ

- 1) องค์ประกอบทางอนามัย (Hygiene Factors) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่จำเป็นที่ทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนอง องค์ประกอบเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้คน

อยากทำงาน เป็นองค์ประกอบเบื้องต้น เพื่อป้องกันไม่ให้คนไม่พอใจในงานที่ทำเท่านั้น เช่น คนที่ทำงานก็หวังเงินเดือนต้องการสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี ต้องการจะมีความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ เป็นต้น

2) องค์ประกอบที่เป็นสิ่งจูงใจ (Motivator Factors) หรือองค์ประกอบที่กระตุ้นให้บุคคลประกอบกิจกรรมต่าง ๆ บุคคลจะถูกจูงใจให้ทำงานเพิ่มขึ้นกว่าเดิมด้วยองค์ประกอบประเภทนี้ เช่น ความรู้สึกเกี่ยวกับความสำเร็จของงาน เป็นต้น

1.2.6 ทฤษฎีแรงจูงใจตามแนวพระพุทธศาสนา (พระเทพเวที. 2532 : 38-44)

ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงแรงจูงใจที่ผลักดันให้มนุษย์มีพฤติกรรมต่าง ๆ ว่า มี 4 ประการ ได้แก่

1. แรงจูงใจที่เกิดจากความกลัว ที่เรียกว่า “ภยะ” หรือความกลัวการถูกลงโทษความกลัวการถูกลงโทษนี้เป็นแบบที่หยาบของความกลัว เป็นความกลัวที่ซ่อนความกลัวนั้นคือความกลัวที่มนุษย์สร้างขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งจากความกลัวภัยอันตรายสามัญ ที่เป็นพื้นฐานอยู่ก่อนแล้วมนุษย์ที่มีกำลังอำนาจมากกว่ามักจะอ้างผลประโยชน์จากความกลัวนี้ โดยยกเอาภัยอันตรายที่มนุษย์กลัวอยู่แล้วขึ้นมาขู่ว่าถ้ามนุษย์ผู้อยู่ภายใต้อำนาจ กระทำหรือไม่กระทำอย่างนั้น ๆ ก็จะทำให้เกิดภัยอันตรายขึ้น ความกลัวเหล่านี้เป็นแรงจูงใจหรือแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้มนุษย์ปลุกชนดิ์นการทำงานต่าง ๆ เช่น การแสวงหาอาหาร จัดสร้างที่อยู่อาศัยเร่งรัดป้องกันอันตราย และเตรียมสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ความกลัวทั่ว ๆ ไปนี้ มีหลายระดับเริ่มตั้งแต่ ความกลัวที่หยาบจนถึงความกลัวที่ปราณีต ซึ่งไม่เกี่ยวกับการลงโทษจากบุคคลอื่นหรืออำนาจบังคับใด ๆ แต่กลัวความเสื่อม ความทุกข์ เป็นต้น

2. แรงจูงใจที่อยากได้รางวัลหรืออยากได้รับผลตอบแทนต่อการกระทำของตนในลักษณะที่มีผู้มอบให้ หรือมีอำนาจศักดิ์สิทธิ์ดลบันดาล แรงจูงใจแบบนี้คล้ายกับความกลัวคือ อาจจะหยาบมากจนไม่ใช่ความดีงาม ไม่มีคุณค่าทางจริยธรรมอย่างแท้จริง แรงจูงใจชนิดนี้ทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า “ตัณหา” เป็นแรงจูงใจที่อยากได้วัตถุ สิ่งที่น่าปรารถนา หรือความสุขส่วนตัว หรืออาจเรียกแบบปัจจุบันว่า แรงจูงใจแบบธุรกิจ การให้รางวัลคือ การใช้ประโยชน์จากความอยากได้ของมนุษย์ โดยยกเอาสิ่งที่บุคคลอยากได้มาเป็นเครื่องล่อและกำหนดการกระทำหรือไม่กระทำบางอย่างขึ้นมาเป็นเงื่อนไขสำหรับการที่จะได้เครื่องล่อนั้น ๆ แรงจูงใจแบบนี้ย่อมนำมาซึ่งความโลภ การแย่งชิง เอาเปรียบ ทุจริต โกง ตลอดจนการพยายามหาทางได้ผลประโยชน์ หรือสิ่งที่อยากได้โดยทางลัด แรงจูงใจที่เกิดจากตัณหาหรือความอยากนี้ แบ่งออกเป็น 3 จำพวก ได้แก่

2.1 กามตัณหา ความอยากในสิ่งที่น่าใคร่ น่าปรารถนา น่าพอใจ
ในรูปรส กลิ่น เสียงและสัมผัส

2.2 ภาวตัณหา ความอยากเป็นโน่นเป็นนี่ เช่น อยากเป็นดารา
อยากเป็นเศรษฐี เป็นต้น

2.3 วิภาวตัณหา ความไม่อยากเป็นโน่นเป็นนี่ อยากพ้นไปจากที่ไม่
ปรารถนาตัณหาทั้ง 3 จำพวกนี้ทำให้เกิดอุปทาน คือ ความยึดมั่นถือมั่น และทำให้เกิดเจต
จำนงในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ

3. แรงจูงใจที่เกิดจากความอยากเด่น อยากเหนือบุคคลอื่น อยากครอบงำ
เอาชนะผู้อื่น หรือความมักใหญ่ใฝ่สูง ใฝ่เด่นซึ่งแรงจูงใจนี้ทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า
“มานะ” มานะในทางพุทธศาสนาถือว่าเป็นกิเลส มานะนี้ช่วยทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกมี
ความเคารพในตนเอง

4. แรงจูงใจที่ถูกต้องที่แท้จริงที่พึงปรารถนาทางพระพุทธศาสนา เรียกว่า
“ฉันทะ” ซึ่งแปลว่า ความรัก ความอยาก ความปรารถนา ความพอใจ แบ่งได้ออกเป็น 2 ส่วน คือ

4.1 เป็นความใฝ่รู้ อยากรู้ ปรารถนาจะเข้าถึงตัวสัจธรรม

4.2 เป็นความใฝ่ดี ใฝ่ความดี อยากได้ดี ความใฝ่ปรารถนาในสิ่งที่
ดีงาม คือ ต้องการสิ่งดีที่งามให้เกิดเป็นจริงได้ เมื่อต้องกระทำในสิ่งที่ดีงามเลิศเป็นจริงได้
บุคคลก็ต้องกระทำ หรือใฝ่กระทำให้เกิดความรักในการทำงาน เวลาทำงานก็จะทำอย่างมี
ความสุข

1.3 ลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961) กล่าวถึงผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่า มีลักษณะ
ดังนี้

1. กล้าเสี่ยงพอสมควร (Moderate Risk – Taking) มีการตัดสินใจ เด็ดเดี่ยว
ไม่พอใจที่จะทำสิ่งนั้น ๆ ซึ่งไม่ต้องใช้ความสามารถ หากแต่เลือกทำสิ่งที่ยากพอเหมาะกับ
ความต้องการของตน และการทำสิ่งที่ยากให้สำเร็จนั้น จะทำให้ตนเองพอใจ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ มักไม่กล้าเสี่ยง เพราะกลัวไม่สำเร็จหรือไม่เสี่ยงจนเกินไปทั้ง ๆ ที่รู้ว่าจะทำไม่
สำเร็จแต่ก็พึงโชค

2. กระตือรือร้น (Energetic) หรือความขยันขันแข็ง ในการกระทำให้สิ่งแปลกใหม่
ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไม่ได้ขยันไปทุกกรณี แต่จะเอาใจใส่มานะพากเพียรต่อสิ่งที่ตนสนใจ

3. ทำหาย ยั่วความสามารถของตนเอง เป็นงานที่ต้องใช้ความคิด และจะทำ
ให้ตนเองรู้สึกว่าได้ทำงานสำคัญลุล่วงไป

4. รับผิดชอบต่อตนเอง (Individual Responsibility) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
สูง จะพยายามทำงานให้สำเร็จ เพื่อความพึงพอใจของตนเอง มิใช่หวังให้คนอื่นยกย่อง
ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ไม่ชอบให้คนอื่นมาบงการว่าตนควรจะทำอย่างนั้นอย่างนี้

5. ต้องการทราบผลของการตัดสินใจ (Knowledge of Result Decision) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะติดตามผลการกระทำของตนว่าเป็นอย่างไร ไม่ใช่คาดคะเนว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้และทราบผลการตัดสินใจหรือกระทำแล้วยังพยายามทำให้ดีกว่าเดิมอีก

6. คาดการณ์ล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibilities) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเป็นผู้ที่มีระยะยาว (Long – Range Planning) เพราะเล็งเห็นเหตุการณ์ไกลกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

7. มีทักษะในการจัดระบบงาน (Organization Skill) เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นผู้มีทักษะในการจัดระบบงาน

กิลฟอร์ด (Guilford. 1959 : 437-439) กล่าวถึงลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้

1. ความทะเยอทะยานทั่ว ๆ ไป คือ ประารถที่จะทำกิจกรรมนั้นให้เสร็จ
2. มีความเพียรพยายามในการทำงานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทนเต็มใจที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จแม้จะประสบความยากลำบาก

ก็ตาม

ไวเนอร์ (ภุชงค์ เลหาศิริวงศ์. 2535 ; อ้างอิงจาก Weiner. 1972 : 203-215) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเปรียบเทียบกับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ดังนี้

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงตั้งใจทำงานดีกว่า อดทนต่อความล้มเหลวได้มากกว่าเลือกทำงานที่ยากและซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

เซอร์แมน (อัจฉรา สุขารมณ์ และคนอื่น ๆ. 2528 : 37 ; อ้างอิงจาก Herman. 1970 : 354-355) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไว้ดังนี้

1. มีความทะเยอทะยาน
2. มีความคาดหวังอย่างมากว่าตนจะประสบความสำเร็จ ถึงแม้ว่าการกระทำของตนนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส
3. มีความพยายามไต่เต้าไปสู่สถานภาพทางสังคมที่สูงขึ้น
4. มีความอดทนในการทำงานยาก ๆ ได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำอยู่ถูกขัดจังหวะ หรือถูกรบกวน ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะพยายามทำต่อไปจนประสบความสำเร็จ
6. มีความรู้สึกที่เวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง และสิ่งต่าง ๆ ผ่านผ่านไปอย่างรวดเร็ว จึงควรรีบทำสิ่งต่าง ๆ ให้ทันเวลา
7. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก

8. ในการเลือกเพื่อนร่วมงานผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะเลือกเพื่อนที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก

9. ต้องการให้ตนเองเป็นที่รู้จักของผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ได้ดี

10. พยายามปฏิบัติงานให้ดียิ่งเสมอ

แครนดอล (Marx. 1970 : 240 ; citing Grandull .1963) กำหนดพฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่

1. เป็นพฤติกรรมที่มีเป้าประสงค์
2. เป็นพฤติกรรมที่มีเอกลักษณ์ ไม่เลียนแบบผู้อื่นทั้งหมด
3. เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มุ่งแข่งขัน กับมาตรฐานอันดีเยี่ยม

อย่างใดอย่างหนึ่ง

แอทคินสัน (งามตา วนิทนนท์. 2534 : 354-355 ; อ้างอิงจาก Atkinson : 1996) กล่าวถึงบุคลิกลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า เป็นบุคคลที่มักสนใจที่จะกระทำ ได้สำเร็จด้วยความชำนาญ ไม่สนใจเรื่องโชคลาภ ชอบใช้ความสามารถและความพยายามในการทำงานให้ได้ดีกว่าคนอื่น ๆ หรือให้ดีกว่ามาตรฐานอันสูงสุด ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เป็นคนที่อยู่ในโลกของความจริง แม้ว่าจะไม่สนใจงานที่ยากมาก หรือง่ายมาก แต่เขายังชอบทำงานที่ยากมากกว่าคนอื่น ๆ มีความเชื่อมั่นมากกว่าคนอื่น ๆ ชอบทำงานที่ท้าทายและต่อสู้อย่างอดทนกว่าคนอื่น ๆ มีความเชื่อมั่นมากกว่าคนอื่น ๆ เรียนรู้ความมุ่งมั่นและความอดทน ซึ่งจะนำมาสู่ความสำเร็จและสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับมาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

แครนดอล (Marx. 1970 : 240 ; citing Grandull. 1963) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมี 3 ประการ ได้แก่

1. เป็นพฤติกรรมที่มีจุดประสงค์ที่ชัดเจน

เป็นพฤติกรรมที่มีเอกลักษณ์ไม่ลอกเลียนแบบผู้อื่น

2. เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่มุ่งแข่งขันกับมาตรฐานอันดีเยี่ยม

นอกจากลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีความคิดเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยกล่าวว่า บุคคลเหล่านั้นจะมีพลังในจิตใจที่ผลักดันพฤติกรรมของเขาไปในทิศทางของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูง และจะแสดงลักษณะคงที่หลาย ๆ ประการ ดังนี้ (นวลละอ อสุภาผล. 2536 : 31-32)

ประการแรก เป็นคนมุ่งมั่น ความสนใจที่สำคัญของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงคือ ทำงานต่าง ๆ ให้เป็นผลสำเร็จอย่างเห็นได้ชัดเจน การทำงานดังกล่าวใช้เวลาน้อย คือสำเร็จอย่างรวดเร็ว เป็นงานที่มีประโยชน์มาก งานนั้นมีคุณสมบัติพิเศษ และสามารถนำไปใช้ในระยะเวลา

ประการที่สอง เป็นผู้ที่เห็นว่ารางวัลที่ตนได้จากการทำงานนั้น คือความชื่นใจในความสำเร็จอย่างดีของผลงาน มากกว่าที่จะเห็นความสำคัญของรางวัลที่เป็นเงินทอง ลาภ ยศ

หรือการชมเชยจากบุคคลอื่น เป็นผู้ทำงานเพื่องานเป็นหลัก และเพื่อผลประโยชน์อื่น ๆ เป็นรอง แต่ถ้าบุคคลเห็นว่าเงินทอง หรือคำชมเชยของผู้อื่นเป็นเครื่องแสดงถึงมาตรฐานของผลงานของตน บุคคลเช่นนี้ก็อาจทำงานเพื่อรางวัลเหล่านี้ด้วยก็ได้

ประการที่สาม ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นผู้ที่รับรู้เหตุการณ์นั้น ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน เพื่อให้เกิดความสำเร็จมากกว่าจะรับรู้เหตุการณ์นั้นในด้านอื่น ๆ และเมื่อรับรู้เหตุการณ์เกี่ยวกับการทำงานจะมีความไวในการคำนึงถึงเป้าหมายในการทำงาน และอุปสรรคที่จะเอื้ออำนวยหรือขัดขวางในการทำงานนั้น ๆ ตลอดจนคำนึงถึงการลงมือดำเนินการนั้น และความรู้สึกที่เกิดจากผลของการทำงานนั้น โดยอาจจะคิดว่างานนั้นสำเร็จหรือล้มเหลวก็ตาม ความไวในการรับรู้เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นลักษณะสำคัญของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง

ประการที่สี่ เป็นผู้ที่ยอมรับปัญหา และแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้น เพราะถือว่า การแก้ปัญหา คือ งานที่จะต้องทำให้สำเร็จด้วยดีและให้ผลถาวร โดยจะมองสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในแง่มุมที่ตนจะเข้าไปรับผิดชอบดำเนินการแก้ไขได้ด้วยความรู้ ความสามารถ และความพยายามของตน

ประการที่ห้า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะเป็นผู้ที่เพียรพยายามสร้างสภาพแวดล้อมให้สามารถทำงานให้เป็นผลสำเร็จอย่างงดงาม เช่น เลือกทำงานที่ยาก หรือมีความเสี่ยงปานกลาง เพราะเป็นสถานการณ์ซึ่งได้เปรียบต่อความสำเร็จมากกว่า และยังเป็นสถานการณ์ที่ท้าทายเพียงพอต่อความพยายาม งานที่ง่ายแม้ทำสำเร็จจะไม่เกิดความภูมิใจ ส่วนงานยากอาจล้มเหลวได้ง่าย จึงตั้งเป้าประสงค์การทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ด้วย ส่วนบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ชอบทำงานที่ง่ายมาก ๆ ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มีประสบการณ์ที่ล้มเหลวในการทำงานต่าง ๆ จนไม่แน่ใจในความสำเร็จของตนเอง จึงให้เหตุผลในความล้มเหลวเกิดจากสาเหตุภายนอกตน เช่น งานที่ทำนั้นยากมากเกินไป เป็นต้น

ประการที่หก มีการดำเนินงานหรือแก้ปัญหาย่างมีระเบียบขั้นตอน มีความบากบั่น อดทนทำงานอย่างວ່งไวมีประสิทธิภาพสูง ผลงานมีคุณภาพสูง ไม่รังเกียจการปฏิบัติงานใดๆ ที่จะนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ในการทำงาน

ประการสุดท้าย ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง เมื่อทำงานสำเร็จก็เกิดความพอใจ มีความสุข แต่เมื่อทำงานล้มเหลวก็ไม่ย่อท้อ และมีความต้องการผลย้อนกลับจากการทำงานของเขา เพื่อจะนำไปปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป และผลย้อนกลับจะทำให้เขาปรับเป้าหมายของตนใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และยังทำให้ทราบว่าจะประสบความสำเร็จเมื่อไร และมากน้อยเพียงใด

รัตนภรณ์ วงศาโรจน์ (2533 : 83-85) ได้กล่าวถึงลักษณะนิสัย และพฤติกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 6 ด้าน ดังนี้

1. ความทะเยอทะยาน ได้แก่

- 1.1 การตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง
- 1.2 การพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้น
- 1.3 ให้คนอื่นรู้จักด้วยผลงาน
- 1.4 ต้องการชัยชนะเมื่อมีการแข่งขัน
- 1.5 ต้องการดีเด่นกว่าคนอื่น
- 1.6 ต้องการให้งานของตนเองสำเร็จในระดับสูง
- 1.7 ต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน
- 1.8 เลือกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขันหรือมีความท้าทาย
2. ความกระตือรือร้น ได้แก่
  - 2.1 มีความขยันขันแข็ง
  - 2.2 มีความเอาใจใส่
  - 2.3 เต็มใจและจริงจังในการทำงาน
  - 2.4 มีความอดทนสูง
  - 2.5 ทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเร่งรีบไม่ผัดวันประกันพรุ่ง
  - 2.6 มานะพยายามที่จะทำงานให้เสร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
  - 2.7 รู้สึกสนุกในการทำงาน
  - 2.8 เห็นคุณค่าของเวลา
  - 2.9 ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก
3. ความกล้าเสี่ยง ได้แก่
  - 3.1 กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ
  - 3.2 เลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้ มีความยากเหมาะสมกับความสามารถ
  - 3.3 มุ่งความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
  - 3.4 ทำทุกสิ่งด้วยความมั่นใจ
  - 3.5 ไม่เชื่อโชคกลาง หรือสิ่งมหัศจรรย์
  - 3.6 กล้าได้กล้าเสีย
  - 3.7 เลือกงานที่ยาก และท้าทายความสามารถ
4. ความรับผิดชอบต่อตนเอง ได้แก่
  - 4.1 การทำงานมุ่งให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตน
  - 4.2 มีการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ
    - 4.3 แม้ถูกรบกวนในขณะที่ทำงานก็จะทำงานนั้นให้เสร็จได้
    - 4.4 รักษาสิทธิและหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัด
    - 4.5 กล้ารับผิดชอบในผลงานของตน

5. รู้จักวางแผน ได้แก่

- 5.1 การมีแบบแผนในการทำงาน
- 5.2 มีจุดประสงค์ในการทำงานอย่างเด่นชัด
- 5.3 มองเห็นลู่ทางในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน
- 5.4 เล็งเห็นการณ์ไกล
- 5.5 มีความมุ่งมั่นที่ยาวนานเกี่ยวกับความสำเร็จในชีวิต
- 5.6 มีความรอบคอบ และรวบรวมรายละเอียดก่อนตัดสินใจ
- 5.7 มีการทำงานอย่างรัดกุม ประณีต และเป็นระเบียบ
- 5.8 การแสดงออกของความคิดที่กลั่นกรองแล้ว
- 5.9 มุ่งอนาคตมากกว่าอดีต
- 5.10 เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก

6. ความมีเอกลักษณ์ ได้แก่

- 6.1 การริเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง
- 6.2 เป็นตัวของตัวเอง
- 6.3 มีอิสระในการแสดงออก
- 6.4 สนใจเหตุการณ์หรือสิ่งใหม่ ๆ
- 6.5 ใช้ความคิดหรือใช้ทฤษฎีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา
- 6.6 การกระทำที่ไม่ซ้ำแบบใคร

สพจน์ สินสุวงศ์วัฒน์ (2527 : 29-31) ได้นำทฤษฎีการจัดระบบบุคลิกภาพของไอเซนค์ (Eysenck) มาจำลองทฤษฎีบุคลิกภาพของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยได้กำหนดลักษณะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

ลักษณะนิสัย 1 : ความทะเยอทะยาน (Aspiration)

การตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง การพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้น ให้คนอื่นรู้จักด้วยผลงาน ต้องการชัยชนะเมื่อมีการแข่งขัน ต้องการดีเด่นเหนือคนอื่น ต้องการให้งานของตนสำเร็จในระดับสูง ต้องการความก้าวหน้าในการทำงาน เลือกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแข่งขัน หรือฝึกความชำนาญ

ลักษณะนิสัย 2 : ความกระตือรือร้น (Energetic)

มีความขยันขันแข็ง มีความเอาใจใส่ เต็มใจและตั้งใจจริงในการทำงาน มีความอดทนสูง ทำงานที่ได้รับมอบหมายทันที ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง มานะพยายามที่จะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ สนุกสนานในการทำงาน เห็นคุณค่าของเวลา อาสาทำงานที่ตนถนัด ไม่ย่อท้อต่องานที่ยุ่งยาก

ลักษณะนิสัย 3 : ความกล้าเสี่ยง (Moderate Risk Taking)

กล้าตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ เลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้ มีความยากเหมาะสมกับความสามารถ มุ่งความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ทำทุกสิ่งด้วยความมั่นใจ ไม่เชื่อโชคกลาง หรือสิ่งมหัศจรรย์ กล้าได้กล้าเสีย เลือกงานที่ยากและท้าทายความสามารถ

ลักษณะนิสัย 4 : ความรับผิดชอบตนเอง (Individual Responsibility)

การทำงานมุ่งให้สำเร็จเพื่อความพึงพอใจของตน การปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น แม้ถูกรบกวนในขณะที่ทำงานก็จะทำงานนั้นให้สำเร็จได้ มีความผูกพันกับงานที่ได้รับมอบหมาย กล้ารับผิดชอบในผลงานของตน

ลักษณะนิสัย 5 : การรู้จักวางแผน (Planning)

การมีแบบแผนในการทำงาน มีจุดประสงค์ในการทำงานที่เด่นชัด มองเห็นลู่ทางในการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เล็งเห็นการณ์ไกล มีความมุ่งมั่นที่ยาวนานเกี่ยวกับความสำเร็จในชีวิต มีความรอบคอบและรวบรวมรายละเอียดก่อนตัดสินใจ การทำงานอย่างรัดกุม ประณีต และเป็นระเบียบ การแสดงออกของความคิดที่กลั่นกรองแล้ว ผูกพันกับอนาคตมากกว่าอดีตหรือปัจจุบัน เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก

ลักษณะนิสัย 6 : ความมีเอกลักษณ์ (Unique of Characteristic)

การริเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความคิดของตนเอง เป็นตัวของตัวเองสูง มีอิสระในการแสดงออก สนใจเหตุการณ์หรือสิ่งใหม่ ๆ การใช้ความคิดหรือทฤษฎีใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา การกระทำที่ไม่ซ้ำ แบบใคร

พรณี ชูทัยเจนจิต (2533 : 312) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความบากบั่น พยายามที่จะเอาชนะความล้มเหลวต่าง ๆ พยายามที่จะไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง

2. เป็นผู้ที่ทำงานมีแผน

3. เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังสูง

ดารณี วงษ์อยู่น้อย (2525 : 73-74) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. กล้าเสี่ยงพอสมควร

2. มีทักษะในการจัดระบบงาน

3. มีระดับความทะเยอทะยานสูง

4. มีระดับความคาดหวังสูง

5. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน

6. เล็งการณ์ไกล และมีแผนระยะยาว

7. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก

8. ต้องการทราบแน่ชัดว่าการตัดสินใจของตนมีผลอย่างไร
9. ขยันขันแข็งในการทำงานที่ต้องใช้สมองและไม่ซ้ำแบบใคร
10. ชอบทำงานให้เสร็จตามความพอใจของตนเอง
11. มุ่งที่จะกระทำการต่าง ๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
12. เมื่องานที่กำลังทำอยู่พบอุปสรรค ถูกรบกวน จะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ
13. ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตน ไม่มุงรางวัล
14. คิดว่าทุกสิ่งจะทำสำเร็จได้ด้วยความตั้งใจ และการทำงานจริงของตน ไม่ใช่

เกิดจากโอกาส และไม่ใช่สิ่งมหัศจรรย์

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง (2522 : 47-48) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมที่แสดงว่า มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ดังนี้

1. ทำสิ่งที่ยาก ๆ มีความมานะพยายาม สนุกสนาน และชอบที่จะทำกิจกรรม
2. ชอบการแข่งขัน ต้องการชัยชนะ
3. มีความทะเยอทะยาน
4. ต้องการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ
5. มีจุดประสงค์ในการทำกิจกรรมที่เด่นชัด และแน่นอน
6. พฤติกรรมที่แสดงออกจะมีเอกลักษณ์ของตนเอง

สุขสมร ประพัฒน์ทอง และดวงเดือน พันธุมนาวิน (ปาริฉัตร อ้นประเสริฐ. 2543) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงว่า จะเป็นผู้ที่ไม่ปฏิเสธปัญหาที่เกิดขึ้นกับตน แต่จะมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา มีความอดสาหะพากเพียร ไม่ยอมแพ้อุปสรรคที่ขัดขวางง่ายจนเกินไป

จากแนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ที่นำมาเสนอข้างต้นพอสรุปได้ดังนี้ คือ เป็นผู้ที่มีความพยายาม มานะ อดทน ต่อกิจกรรมที่ยากทั้งปวง เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง เป็นผู้ที่ยอมรับความผิดพลาดพร้อมที่จะปรับปรุง มีความเชื่อมั่นในตนเอง และยอมรับความคิดเห็นจากผู้อื่น มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่องาน และมีความทะเยอทะยานที่เหมาะสมกับสภาพของตน

1.4 วิธีพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้นักเรียนได้นั้น จะเป็นประโยชน์อย่างมาก เนื่องจากสามารถลดความสูญเปล่าทางการศึกษาและจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ด้วย

แมคเคลแลนด์ (McClelland. 1961) ได้เสนอวิธีเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ ดังนี้

1. กระบวนการกลุ่ม เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมใหม่ ๆ เพราะกระบวนการกลุ่มเป็นวิธีการที่สำคัญที่เด็กจะได้เรียนรู้ที่จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อความต้องการของคนอื่น
2. การเรียนรู้เกี่ยวกับการเล่น และการทำงานเป็นกลุ่ม
3. การสอนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รู้จักความต้องการและความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่นโดยอาศัยกิจกรรมซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย และการพัฒนาเศรษฐกิจ
4. การช่วยให้บุคคลมีความคิดฝันเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ (Achievement Relate Fantasy) โดยการสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม

ฮอฟแมน (ดาร์ณี พัฒนะศักดิ์ภิญโญ. 2530 : 30 ; อ้างอิงจาก Hoffman. 1977) กล่าวถึง หลักการสำคัญของการฝึกให้เด็กมีค่านิยมมุ่งผลสัมฤทธิ์ไว้ว่า เป็นการสร้างให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งขึ้นในตัวบุคคล โดยให้ได้รับความรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความรู้เดิม จากนั้นก็ใช้วิธีทำให้เข้าใจและเห็นพ้องด้วย พร้อมทั้งยอมรับความรู้และเหตุผลใหม่นั้นไว้เป็นของตน วิธีนี้อาจใช้การอภิปรายกลุ่ม การใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนหรือการให้ตัวแบบ การสร้างให้เกิดความขัดแย้งหรือความไม่สมดุลทางความรู้สึกนี้เป็นการกระทำให้เกิดความเครียด ลักษณะนี้จะคล้ายกับความอยากหรือแรงขับทำให้บุคคลต้องการค้นคว้า สำรวจ เพื่อนำไปสู่ความพึงพอใจหรือความสำเร็จ

โกศล มีคุณ (2524 : 10-38) กล่าวว่า วิธีการฝึกฝนให้บุคคลเกิดค่านิยม มุ่งผลสัมฤทธิ์อาจทำได้ ดังนี้

1. วิธีใช้ตัวแบบ จะทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ ถ้าตัวแบบมีอิทธิพลต่อผู้รับการฝึกลักษณะการลอกเลียนแบบเป็นไปตามทฤษฎีอิทธิพลของสังคม ซึ่งเป็นวิธีที่มนุษย์ใช้ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การเลียนแบบ (Imitation) และการยึดแบบ (Identification) ต้องอาศัยตัวแบบ ลักษณะความเหมาะสมของตัวแบบเป็นสิ่งสำคัญมาก สำหรับวิธีนี้ตัวแบบที่มีอิทธิพลให้เด็กคล้อยตามได้มาก เช่น พ่อ แม่ ครู ผู้ใหญ่ เป็นต้น
2. วิธีการสวมบทบาท (Role Playing) วิธีนี้เกิดจากจากความเชื่อว่า การที่บุคคลจะเข้าใจผู้อื่นได้ตินั้น จะต้องให้เขาได้มีโอกาสสวมบทบาทอื่นนอกจากที่ตนเป็นอยู่ ซึ่งคอลลินส์เน้นว่าเป็นวิธีเดียวที่จำทำให้คนได้คิด ได้รู้จักแตกต่างไปจากที่เขาเป็นอยู่ คือ ให้เขาได้แสดงออกในบทบาทที่แตกต่างจากเดิม การสวมบทบาทเป็นการรับเอาทัศนคติของคนอื่น ทำให้เขามีความคิดเห็นกว้างขวางและความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดมั่นอยู่กับตนเอง
3. ใช้วิธีการสร้างความขัดแย้งทางเหตุผล หรือความไม่สมดุลทางความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ กับแนวความคิดของทฤษฎีความสอดคล้อง (Consistency Theory) กล่าวคือ สร้างความขัดแย้งในตัวบุคคล โดยเสนอให้เขาได้ความรู้ใหม่ที่ไม่สอดคล้องกับความรู้เดิม ซึ่ง

จะทำให้บุคคลเกิดแรงขับที่ต้องการจะค้นคว้า สำรวจเพื่อไปสู่ความพอใจ ความสำเร็จ เพื่อให้เกิดความสอดคล้อง ลดความขัดแย้ง

4. การใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน เพื่อนมีอิทธิพลต่อเด็กมาก ยิ่งเป็นเพื่อนที่เด็กรัก ชอบพอหรือนับถือก็ยิ่งมีอิทธิพลมาก ปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อตัวเด็ก เด็กที่ร่วมสังคมกันจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกตัวจากเพื่อน การอภิปรายกันจะทำให้เด็กได้รับความคิดเห็นและทัศนะใหม่ ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ และจะนำมาเปรียบเทียบ กับความรู้เดิมของตน ถ้าสามารถปรับเข้ากันได้ดีเด็กจะพัฒนาโครงสร้างของความรู้และเหตุผลใหม่ขึ้นได้

ทาเบอร์และแมคอินไทร์ (ทศพร ประเสริฐสุข. 2526 : 69-70 ; อ้างอิงจาก Tabor and McIntyre. 1970) ได้ศึกษากระบวนการเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยทั่ว ๆ ไป และสรุปออกมาเป็นแนวทางพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 6 ประการ คือ

1. จะต้องเน้นความใส่ใจไปที่ "อะไรกำลังเกิดขึ้นที่นี่เดี๋ยวนี้"
  2. ทำให้เกิดประสบการณ์ที่เข้มข้น สามารถประสมประสานประสบการณ์ทางด้านความคิด การกระทำและความรู้สึกต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้
  3. ช่วยบุคคลสามารถตีความประสบการณ์ของตนได้โดยพยายามให้เขายกระดับความคิดรวบยอดว่าอะไรเกิดขึ้นบ้างในขณะนั้น
  4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์กับค่านิยม จุดมุ่งหมายและพฤติกรรมของตนเอง ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นให้ได้
  5. สร้างให้เกิดความมั่นคงทางด้านความคิด การกระทำและความรู้สึกต่าง ๆ เกี่ยวกับความสำเร็จ โดยอาศัยประสบการณ์จากการฝึกหัด
  6. กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคลเอง
- นอกจากนี้ความตั้งใจจริงเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยการใช้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม

ไดมอน (ดารณี วงษ์อยู่น้อย. 2525 : 76-77 ; อ้างอิงจาก Dimond. n.d.) เสนอแนะว่า การที่จะเปลี่ยนแรงจูงใจของมนุษย์นั้น จะต้องช่วยให้เขารู้จักตัวเองมากขึ้น เปลี่ยนความเชื่อเก่า ๆ เกี่ยวกับตัวเขา เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและเกี่ยวกับผลงานของเขาด้วย หากเปลี่ยนสิ่งเหล่านี้ได้จึงจะสามารถเปลี่ยนการทำงานของเขได้ โดยเขาได้เสนอวิธีเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า

1. พยายามทำงานให้สำเร็จเป็นขั้น ๆ ไป หมายความว่า ในการทำงานทุกอย่างควรจะต้องจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอนและพยายามทำงานให้สำเร็จเป็นขั้น ๆ ไป จึงจะมีกำลังใจทำงาน เช่น เด็กมัธยมปลาย ถ้าตั้งเป้าหมายว่าจะต้องเรียนให้สำเร็จปริญญาเอกให้ได้ ก็เป็นการตั้งเป้าหมายไกลเกินไป หากเขาจะตั้งใจไว้ว่า จะสอบไล่ชั้นมัธยมปีที่ 6 ให้ได้และจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้เสียก่อนที่จะผ่านถึงจุดหมายที่อยู่ไกลแสนไกลจะทำให้มีกำลังใจมากกว่า หรือถ้าท่านคิดจะแต่งตำราสักเล่มหนึ่งเป็นเล่มแรก ควรจะเปลี่ยนมาเป็นลองเขียนบทความเป็น

ตอน ๆ เพื่อลงพิมพ์ในวารสารก่อน เมื่อประสบความสำเร็จก็จะมีกำลังใจเขียนต่อไปเรื่อย ๆ ในที่สุดจะสามารถรวมเล่มได้และสามารถแต่งเล่มต่อไปได้โดยไม่ยาก

2. พยายามเลียนแบบ “บุคคลตัวอย่าง” เพราะมนุษย์เรามีความพยายามและไม่ต้องการล้มหลังคนอื่น ๆ ดังนั้น เราทุกคนควรมหาบุคคลตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน เพื่อยึดถือเป็นตัวอย่าง หรือเลียนแบบการทำงานของคน ๆ นั้น

3. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ตัวท่านเอง ท่านจะต้องปรับตัวของท่านเอง เปลี่ยนจากลักษณะเดิมไปสู่วิถีทางที่ดีขึ้น ท่านต้องรับผิดชอบงานที่ท่านทำ ท่านต้องมีวินัยในตนเอง จัดตารางการทำงานของท่านอย่างถี่ถ้วนและดำเนินตามนั้น โดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ท่านต้องศึกษาหาความรู้ในงานที่ท่านทำ และใช้พลังความสามารถของท่านให้เต็มที่ เพื่อให้ท่านทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย

4. ควบคุมความอ่อนแอ ท้อถอย ถ้าเรามีความรู้สึกเบื่อหน่ายท้อถอยขึ้นมาเมื่อไร พุดดัง ๆ กับตนเองว่า “หยุดนะ” และจะหยุดความอ่อนแอ ท้อถอยนั้นทันที พร้อมทั้งตั้งใจให้แน่วแน่ว่าจะมานะทำงานต่อไป จนกว่าจะประสบความสำเร็จ หากเราสามารถควบคุมความอ่อนแอทางจิตใจได้ ก็เท่ากับเราเอาชนะอุปสรรคสำคัญไปอย่างหนึ่งแล้ว

แอดวิน ไดมอนด์ (Edwin Diamond) ยืนยันว่า “People can be different if they want to be.” ซึ่งหมายความว่า “มนุษย์เราสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าเขาต้องการจะเปลี่ยน”

สุขสมร ประพัฒน์ทอง และดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523 : 31) ได้ให้ข้อเสนอแนะอีกแนวทางหนึ่งในการพัฒนาพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ มีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดให้มีนิทานที่มีคุณค่าสำหรับเด็ก เนื่องจากได้พบในการวิจัยว่า นิทานที่กระตุ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจิตลักษณะของเด็กได้อย่างเด่นชัด ในเรื่องพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์และความตั้งใจในการทำงาน แก้ปัญหาที่ยากได้ นิทานที่จะกระตุ้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กควรมีคุณสมบัติดังนี้ คือ แสดงให้เห็นความมานะพยายามของตัวเองที่จะฟันฝ่าอุปสรรค และมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ จนบรรลุผลสำเร็จได้ หรืออาจจะเป็นเรื่องที่แสดงถึงความมานะพากเพียรที่จะพยายามให้บรรลุมาตรฐานที่สูงขึ้นไปอีก และทำให้เด็กเข้าใจในเนื้อเรื่องและจุดที่เน้นพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ของตัวละคร โดยผู้เล่านิทานจะเน้นในจุดนั้นให้ชัดเจน

2. การอบรมเลี้ยงดูให้พึ่งตนเองเร็ว (ในช่วงอายุ 3-5 ปี) มีความสำคัญต่อพฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์มาก การอบรมแบบพึ่งตนเองเร็ว คือ การฝึกให้เด็กเริ่มทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองให้เร็วที่สุดตามวัยของเด็ก เช่น เริ่มให้เด็กล้างก้นเองเมื่อเด็กสามารถนั่งขับถ่ายเองได้ เมื่ออายุประมาณ 1 ปี 6 เดือน ถึง 2 ปี ในการฝึกให้เด็กทำอะไรด้วยตนเองนั้น ไม่ได้หมายความว่า เด็กจะต้องทำได้ถูกต้องเหมือนผู้ใหญ่ แต่เราต้องการให้เด็กรู้จักว่าอะไรควรทำด้วย

ตนเองให้เร็วที่สุด โดยไม่ต้องพึ่งบุคคลอื่น แต่ผู้ใหญ่ก็ต้องควบคุมการปฏิบัติของเด็กและคอยช่วยในสิ่งที่เด็กยังทำได้ไม่เรียบร้อย

ครูอาจใช้แนวทางของแมคเคลแลนด์ เข้าช่วยในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับผู้เรียนได้ โดยจัดกิจกรรมและโปรแกรมการฝึกอบรมนักเรียน ด้วยการชี้ให้นักเรียนเห็นผลดีของการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้มีขึ้นในตนเอง จัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจถึงวิธีคิด พุด และการทำงานของคนที่มีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และจัดให้นักเรียนได้สังเกตขั้นตอนแล้วจึงมอบหมายงานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนให้นักเรียนได้ทำ โดยให้นักเรียนสังเกตและบันทึกการเปลี่ยนแปลงทางความคิด พุด ทำ ของผู้มีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือไม่ ลักษณะเช่นใดที่ตนควรจะต้องปรับปรุง และครูก็ควรที่จะช่วยให้กำลังใจ ให้การเสริมแรงในระหว่างการฝึกอบรม และการทำกิจกรรมของนักเรียนด้วย

ในการฝึกอบรมนักเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้มีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงนั้น ครูจะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วย คือ

1. มีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะมีผลต่อการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลได้อีก เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง การรู้จักและเข้าใจตนเอง ประสบการณ์ความสำเร็จและความล้มเหลว การมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ฯลฯ ดังนั้นครูจึงควรพัฒนาลักษณะบางอย่างที่กล่าวควบคู่ไปกับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนด้วย
2. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นเพียงเครื่องมือที่จะช่วยสร้างและพัฒนาพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แต่นักเรียนก็มีสิทธิที่จะเลือกตัดสินใจว่าเขาต้องการพัฒนาลักษณะพฤติกรรมนั้น ๆ หรือไม่ ถ้านักเรียนตัดสินใจว่า เขาไม่ต้องการพัฒนาพฤติกรรม ที่แสดงถึงการมีความต้องการความสำเร็จ ครูก็ไม่ควรบังคับฝืนใจนักเรียน เพราะการกระทำดังกล่าวจะไม่เกิดผลดีแต่อย่างใด การที่ครูช่วยให้นักเรียนปรารถนาจะพัฒนาพฤติกรรมของตน ได้พัฒนาลักษณะการมีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และส่งผลให้นักเรียนผู้ที่พัฒนาแล้วได้ประสบความสำเร็จได้รับการยอมรับจากสังคม อาจจะทำให้นักเรียนที่ไม่ต้องการพัฒนาพฤติกรรมของตนในตอนแรกกลับเปลี่ยนใจมาเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองได้ในภายหลัง

การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับนักเรียนย่อมเกิดประโยชน์มากมาย ส่วนหนึ่งช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จในด้านการเรียน ส่งผลถึงความสำเร็จต่อไปในภายหน้า ซึ่งช่วยลดความสูญเปล่าทางการศึกษาส่งผลดีต่อสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้ด้วย

จากแนวความคิดและข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาและฝึกให้มีลักษณะของผู้ที่มีความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า วิธีการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีหลายวิธี เช่น วิธีการเลี้ยงดูจากครอบครัวนั้นเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยาก ดังที่แมคเคลแลนด์ได้กล่าวว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมโดยรวม เช่น ศาสนา แบบแผนการดำเนินชีวิตซึ่งก็คือ วิถีทางที่พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกของตน แต่การเปลี่ยนแปลงวิธีการ

อบรมเลี้ยงดูบุตรในวัฒนธรรมทั้งหลายเกือบเป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ ดังนั้น การศึกษาอบรมในโรงเรียนจึงเป็นทางออกที่น่าจะกระทำได้ผลมากกว่า โดยในการวิจัยครั้งนี้จะได้สร้างชุดฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ มาใช้ฝึกกับวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กบ้านอุเบกขา

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสมมติ

2.1 ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติ

เดวิส (Davis. 1962 : 427) ได้ให้ความหมายของการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นการจัดสถานการณ์เพื่อให้ผู้แสดงได้มีโอกาสแสดงออกตามธรรมชาติ โดยอาศัยบุคลิกภาพหรือเปิดโอกาสให้บุคคลได้แสดงบุคลิกภาพของเขาอย่างมีอิสระในการรวมกลุ่ม สภาพการณ์ที่จะใช้ฝึกการแสดงบทบาทสมมตินั้นครูจะเป็นผู้เตรียมเอาไว้ อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการแสดงไม่จำเป็นจะต้องมีการซ้อมมาก่อนจะมีก็เพียงให้ผู้แสดงหรือสมาชิกในกลุ่มได้ทราบจุดมุ่งหมายที่จำเป็นบางประการของสถานการณ์ที่กำหนดไว้นั้น ระยะเวลาที่ใช้แสดงก็ใช้เวลาเพียงช่วงสั้น ๆ โดยมุ่งให้ผู้แสดงได้เรียนรู้จากการสังเกตหรือการวิเคราะห์บทบาทที่ได้แสดงไปโดยไปมีการอภิปรายอยู่ด้วย เช่นเดียวกับแชฟเทิลและแชฟเทิล (Shaftal and Shaftal. 1967 : 83) ที่ให้ความหมายการแสดงบทบาทสมมติว่าเป็นวิธีการฝึกฝนที่ต้องใช้เทคนิคหลายอย่าง เช่น การอภิปราย การนิยาม การวิเคราะห์ปัญหาการแสดง และปฏิบัติจากผู้ดู เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมที่ควรในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับซูตริ สนิทประชากร (2525) ที่กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติเป็นวิธีการอย่างหนึ่งเพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียนโดยที่ผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นมาให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามที่ตนคิดว่าควรจะเป็นและถือเอาการแสดงออกนั้นทางความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายเพื่อการเรียนรู้การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการฝึกให้ผู้แสดงได้ประสบกับสถานการณ์จริงในสภาพของการสมมติขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองและเรียนรู้ที่จะปรับพฤติกรรมของตนอย่างมีประสิทธิภาพในสภาวะต่าง ๆ

จากแนวความคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2519) นั้น การแสดงบทบาทสมมติเป็นเครื่องมือและวิธีการอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เรียนโดยผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติขึ้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกมาตามที่ตนคิดว่าจะเป็นและถือเอาการแสดงทั้งทางความรู้และพฤติกรรมของผู้แสดงมาเป็นข้ออภิปรายในการเรียนรู้ ส่วนพนัส หันนาคินทร์ (2520) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะช่วยเปลี่ยนเจตนาคติของผู้แสดงได้ดีโดยเฉพาะสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง หรือสถานการณ์ที่เรามักจะซ่อนความรู้สึกที่แท้จริงไว้

2.2 ความเป็นมาของบทบาทสมมติ

บทบาทสมมติเป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group Processes) และไม่ใช่ของใหม่เท่าที่การค้นคว้ามาพบว่ามีใช้กันมาแล้วตั้งแต่ปี ค.ศ. 1900 ในรูปของการแสดงละคร (Drama) แต่เพิ่มมีผู้นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการฝึกมนุษยสัมพันธ์ใช้เป็นวิธีการในการให้การศึกษา และในวงการแพทย์หรือการบำบัดทางจิตในวงการจิตวิทยาผู้ที่นำบทบาทสมมติมาใช้เป็นคนแรกคือ ดร.จาคอบ แอล โมเรโน (Dr. Jacob L. Moreno) นักจิตวิทยาชาวเวียนนา มีการค้นพบว่าบทบาทสมมติใช้ในการวิเคราะห์ทางสังคมวิทยาได้ด้วย (Analysis of Selected Social Situation) โดยเรียกชื่อว่า ไซโคดราม่า (Psychodrama) (ทิสนา แชมมณี. 2519 : 41-47) นอกจากนี้จะใช้วิธีนี้ด้วยตนเองแล้ว ดร.โมเรโน ยังได้คิดสร้างระเบียบวิธีและฝึกให้คนอื่น ๆ ใช้ต่อไปด้วย และได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับเรื่องนี้เอาไว้ 2 เล่ม คือ Psychodrama และ Who Shall Survive ในปี 1964 และ 1953 ตามลำดับ

นักจิตวิทยาสมัยต่อมาได้เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากการสร้างสถานการณ์ที่จะนำมาใช้ในการบำบัดรักษาคนไข้โรคจิต จึงได้มีการนำวิธีการนี้มาใช้กันอย่างแพร่หลาย ส่วนนักศึกษาได้นำเอาบทบาทสมมติใช้ในวงการศึกษ เอส ไอ เคิร์ช (S.I. Kerch) ได้นำการแสดงบทบาทสมมติมาใช้กับนิสิตเพื่อเตรียมตัวก่อนฝึกสอนที่รัฐโอเรกอน (Oregon) ในปี ค.ศ. 1961 และในปี ค.ศ. 1962-1963 มีการยอมรับวิธีการนี้บ้าง และในระหว่าง ปี ค.ศ. 1963-1965 เป็นระยะที่มีผู้ยอมรับวิธีนี้ด้วยความพอใจ ต่อมาในปี ค.ศ. 1966 ครุยซ์แชงก์ (Cruichshank) และคณะแห่งมหาวิทยาลัยแทนเนสซีได้สร้างโรงเรียนพิเศษขึ้นที่เมืองมอนโร (Monroe) เพื่อทดลองใช้การแสดงบทบาทสมมติ และเปิดโอกาสให้ผู้ดูเข้าชมการสอนในปีแรก ๆ ซึ่งประสบความสำเร็จมาก

2.3 การนำบทบาทสมมติไปใช้

การนำแสดงบทบาทสมมติใช้ในการเรียนการสอน ส่วนใหญ่มี 2 วิธี คือ

1. การแสดงบทบาทสมมติแบบเตรียมไว้พร้อม หมายถึง ผู้สอนได้เตรียมบทไว้ล่วงหน้า ผู้แสดงอาจแสดงตามบทบาทบ้าง คิดบทบาทขึ้นแสดงเองบ้าง แต่ต้องตรงกับเรื่องที่กำหนด
2. การแสดงบทบาทสมมติแบบไม่มีบทเตรียมไว้ หมายถึง ผู้แสดงไม่ต้องฝึกซ้อมมาก่อนเมื่อเรียนถึงเรื่องใด ตอนใด ก็ออกมาแสดงได้ทันทีโดยแสดงไปตามความรู้สึกนึกคิดของตนเอง (สุจิตรา บัวคำภา. 2525 : 20)

จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ทิสนา แชมมณี (2519) กล่าวว่าไว้ว่า ครูสามารถนำบทบาทสมมติไปช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ หลายด้าน ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้เข้าใจว่าพฤติกรรมทุกพฤติกรรมมีสาเหตุ
2. ช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้เรียนรู้และเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้เรียนรู้ได้รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา
3. ช่วยลดความรู้สึกดิ่งเครียดของผู้เรียน
4. ช่วยให้ครูได้เรียนรู้ถึงความต้องการของผู้เรียน
5. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในทางที่ดี
6. ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสำรวจค่านิยมของตนเองและหาหลักยึด

เหนี่ยวในการดำรงชีวิตของตน

7. ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามัคคีในกลุ่มให้ดีขึ้น
8. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในสังคม
9. ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ
10. ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการฝึกการปฏิบัติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในหลาย ๆ

บทบาท

11. ช่วยฝึกให้ผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอน "รู้สึก คิด กระทำ"

ศิริกาญจน์ โกสมุทร (2522) กล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการแสดงบทบาทสมมติว่า เป็นการฝึกนักเรียนในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ช่วยให้นักเรียนได้รู้ถึงความขัดแย้งความเป็นจริงของโลก จากสถานการณ์สมมติที่ครูจัดขึ้น ช่วยให้การเรียนการสอนของครูมีชีวิตชีวาท่านักเรียนกระตือรือร้นที่จะอภิปรายปัญหา ช่วยฝึกนักเรียนให้แสดงออก ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ ด้านต่าง ๆ เช่น พัฒนาการทางกาย ทางสังคม ทางภาษา และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่นเดียวกับผกา สัตยธรรม (2524) ที่กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติจะทำให้การเรียนสนุกสนานและมีชีวิตชีวมมากขึ้น ทั้งยังได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงคุณคุณลักษณะเด่น ๆ ในด้านต่าง ๆ ออกมา

จากจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของการใช้การแสดงบทบาทสมมติที่กล่าวมานี้ สรุปได้ว่าการแสดงบทบาทสมมติเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมบรรยากาศของการเรียน ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนในการใช้การแสดงบทบาทสมมติ

ทิตนา แคมมณี (2519) กล่าวถึงกระบวนการในการใช้การแสดงบทบาทสมมติไว้ว่า ไม่ว่าจะเป็นการใช้บทบาทสมมติแบบเตรียมบทไว้พร้อมหรือไม่มีบทเตรียมไว้ มีลักษณะคล้ายคลึงกันเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ก. การแจกแจงและกำหนดขอบเขตของปัญหา ครูจะต้องวิเคราะห์ แยกแยะสถานการณ์ออกมาให้ได้ว่าอะไรคือปัญหาหรือจุดที่ต้องการ ซึ่งให้ผู้เรียนเห็นและเรียน เพื่อเข้าใจและกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน

ข. การกำหนดสถานการณ์สมมติและบทบาทสมมติ เมื่อได้ปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ครูจะต้องกำหนดสถานการณ์สมมติที่ง่ายและชัดเจน พร้อมทั้งเขียนบทบาทสมมติที่จะให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมติที่เขียนขึ้นนี้ควรจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้ประสบกับปัญหา และข้อขัดแย้งเพื่อฝึกฝนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 7 ตอน คือ

ก. การอ่านเครื่อง หมายถึง การนำผู้เรียนไปสู่เรื่องที่จะศึกษาหรือปูพื้นให้ผู้เรียน มีความเข้าใจตรงกันเรื่องที่จะเรียน ครูอาจจะเล่าเรื่องราวหรือสถานการณ์สมมติให้ผู้เรียนฟัง

ข. การเลือกตัวผู้แสดง อาจเป็นไปในสองลักษณะ คือ อาจจะเลือกตัวผู้แสดงที่มีลักษณะใกล้เคียงและลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของบทบาทที่มอบหมายให้ก็ได้ ในกรณีแรกการแสดงจะช่วยให้กลุ่มเข้าใจปัญหาได้ดี เพราะการแสดงเป็นไปโดยไม่เคอะเขิน ในกรณีหลังการแสดงจะช่วยให้ผู้แสดงและผู้ชมได้เข้าใจถึงบทบาทของผู้ที่มีลักษณะแตกต่างออกไป ดังนั้น การเลือกตัวผู้แสดงจึงขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและการสอนเป็นสำคัญ

ค. การจัดฉากแสดง เป็นการ จัดฉากสมมติขึ้นมาเพื่อให้การแสดงนั้นดูใกล้เคียงความจริง การจัดฉากอาจเป็นไปในลักษณะแบบง่าย ๆ โดยการเลื่อนโต๊ะเพียงตัวเดียว ไปจนถึงการจัดฉากแบบหรูหรา

ง. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ครูควรช่วยให้ผู้เรียนหัดสังเกตและวิเคราะห์เหตุการณ์ การเตรียมผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์เป็นสิ่งจำเป็น ไม่เช่นนั้นการอภิปรายและการวิเคราะห์หลังแสดงนั้นจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

จ. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง การที่ผู้เรียนจะแสดงบทบาทสมมติให้เป็นไปอย่างธรรมชาติได้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้แสดง ถ้าผู้แสดงมีความสบายใจการแสดงจะเป็นไปอย่างธรรมชาติ ดังนั้นครูจำเป็นต้องช่วยจัดความตื่นเต้น ประหม่า และวิตกกังวลของผู้แสดงออกไปด้วยวิธีต่าง ๆ

ฉ. การแสดง เมื่อผู้แสดงและผู้ชมพร้อมแล้ว ผู้แสดงก็เริ่มแสดงได้ การแสดงนี้ควรให้เป็นไปตามธรรมชาติไม่มีการขัดกลางคัน นอกจากนี้กรณีที่ผู้แสดงต้องการความช่วยเหลือ ครูอาจเข้าไปช่วยได้ตามโอกาส

ข. การตัดบท เมื่อผู้แสดงได้แสดงไปตามเวลาพอสมควรแล้ว ครูควรตัดบทหรือหยุดการแสดง ไม่ควรปล่อยให้การแสดงเย็นเยื่อไป จะทำให้เสียเวลาและผู้ชมเกิดความเบื่อหน่าย การตัดบทจะทำได้ในกรณีต่อไปนี้

1. เมื่อการแสดงนั้นได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาวิเคราะห์และอภิปรายได้
2. กลุ่มพอจะเข้าใจว่าเรื่องราวจะเป็นอย่างไรถ้ามีการแสดงต่อไป
3. ผู้แสดงไม่สามารถแสดงต่อไปได้เพราะเกิดความเข้าใจผิดบางประการ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง

การวิเคราะห์การแสดงมักจะเป็นไปในรูปการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้แสดงกับผู้สังเกตการณ์ การอภิปรายจะเป็นไปในรูปใดนั้นมักจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเรียน บางครั้งอาจจะมีการให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึกและเสนอความเห็นก่อนแล้วจึงให้ผู้สังเกตการณ์เสนอความคิดเห็น การอภิปรายนี้จะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา และเน้นที่เหตุผลของการแสดงและพฤติกรรมที่บทบาทแสดงออกมา โดยปกติการอภิปรายจะไม่มุ่งถึงว่าใครแสดงดีไม่ดียังไร นอกจากวัตถุประสงค์ของการแสดง คือ การฝึกทักษะ การแสดงการเรียนรู้ทั้งหลายจะอยู่ตรงขั้นนี้เป็นสำคัญ ครูจะต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดหาคำตอบโดยอาจใช้วิธีการตั้งคำถามช่วย

ขั้นที่ 4 การแสดงเพิ่มเติม

หลังจากการวิเคราะห์และการอภิปรายผลการแสดงแล้ว กลุ่มอาจจะเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจ หรือถ้าหากการแสดงครั้งแรกยังไม่ได้ผลเป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำหรือเพิ่มเติมก็ได้เพื่อดูผลอีกครั้งหนึ่ง หากการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็นครูอาจข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ครูควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้อภิปรายทั่ว ๆ ไป ซึ่งโดยมากจะเป็นประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้แนวความคิดกว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นว่า สิ่งที่ยืนยันนั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง จะทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะสรุปหรือได้แนวความคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้ทุกอย่าง

หลักการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอน

สำหรับการนำบทบาทสมมติไปใช้ในการเรียนการสอนนั้น วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์ (2522) ได้เสนอแนะเอาไว้ ดังต่อไปนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติควรใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไม่ควรใช้เพื่อความบันเทิงอย่างเดียว

2. ในการแสดงบทบาทสมมติไม่ควรกำหนดเวลาแน่นอนตายตัวลงไป
3. เรื่องที่นำมาใช้ไม่ควรเป็นเรื่องที่ยากเกินไป ควรเป็นเรื่องที่กระตุ้นให้นักเรียนอยากอภิปรายเมื่อแสดงจบแล้ว
4. การแสดงบทบาทสมมติจะได้ผลเต็มที่เมื่อนำมาใช้ติดต่อกันพอสมควรไม่ใช่เป็นเพียงการคันการเรียนเพียงครั้งหรือสองครั้งเพื่อแก้ความเบื่อหน่ายของผู้แสดงเท่านั้น
5. ควรใช้การแสดงบทบาทสมมติเพื่อต้องการให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและฝึกทักษะในการปฏิบัติของตนในเรื่องความสัมพันธ์ของมนุษย์

3. บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

3.1 ความหมายของบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

นวลละอ อสุภาผล (2534 : 64 อ้างอิงจาก Ensenck .1970 : 59-60) ได้ให้ความหมายของลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวไว้ดังนี้

ลักษณะเก็บตัว หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะเจียบขี้น ชอบพิจารณาตนเอง ไม่ชอบการพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ยกเว้นเป็นเพื่อนสนิท ชอบอ่านหนังสือมากกว่าบุคคล ชอบวางแผนต่างๆไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งเครียด มีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปรกติไม่มีความประพฤติในทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดมาตรฐานทางศีลธรรม กล่าวได้ว่าเป็นบุคคลที่มีการควบคุมตนเอง และมีพฤติกรรมรับผิดชอบ

ลักษณะแสดงตัว หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานรื่นเริงต่างๆ มีเพื่อนมาก ไม่ชอบการเรียนรู้หรือทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดเวลา ไม่ชอบอยู่หนึ่ง ชอบความเป็นอิสระ และชอบความสนุกรื่นเริง ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ก้าวร้าวและอารมณ์เสียได้ง่าย กล่าวโดยสรุป ลักษณะแสดงตัว คือ บุคคลที่มีแรงกระตุ้น ในตนเอง และเป็นบุคคลที่มีความสามารถทางสังคม

ความสำคัญของการเก็บตัว-แสดงตัว เนื่องจากลักษณะเก็บตัวและแสดงตัวทำให้มีความสามารถทางสังคมและแรงกระตุ้นภายในตนแตกต่างกันนี้ย่อมมีผลต่อการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น สำหรับในเรื่องของความสำคัญของการเก็บตัว – แสดงตัวนั้น นวลละอ อสุภาผล (2535 : 64-67) ได้ทำการศึกษาและรวบรวมไว้ดังนี้

วิลสัน (นวลละอ อสุภาผล. 2535 ; อ้างอิงจาก Wilson.1977 : 206-207) กล่าวว่า เมื่อความสามารถทางสังคมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของลักษณะแสดงตัวทำให้เราคาดหวังว่าคนแสดงตัวจะแสดงความสนใจที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสภาพชีวิตจริงมากกว่าคนเก็บตัว ซึ่งเรื่องนี้มีการวิจัยเชิงทดลองของหลายๆ คนสนับสนุน คือ ไลพอล แพตเตอร์ กับโฮลเมส

ที่ศึกษาพบว่า คนแสดงตัวจะเข้าใกล้ผู้สัมภาษณ์อย่างใกล้ชิด และตอบคำถามยาวกว่าคนเก็บตัว ซึ่งผลตรงนี้ตรงกับการศึกษาของ ซีเวล และไฮเลอร์ ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนสูงในมาตราวัด Exhibition and impulsivity Scale จะดึงเก้าอี้ของเขาให้เข้ามาใกล้กับผู้ทดลองมากกว่า เมื่อถูกขอร้องให้ "ดึงเก้าอี้" เข้ามาเพื่อการสัมภาษณ์ และพบว่าคนแสดงตัวจะยอมให้ผู้อื่นเข้าใกล้ชิดมากกว่าด้วย ในการปฏิบัติงานบำบัดคนไข้ก็พบว่า คนแสดงตัวสนใจคนไข้มากกว่าคนเก็บตัว มีการวิจัยเพียงเล็กน้อยที่ได้ผลแตกต่างกันออกไป คือ พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างคนแสดงตัว กับความหวังในสถานการณ์สัมภาษณ์ และการพูดคุย การศึกษาพฤติกรรมที่มองเห็นได้อื่นๆ ที่แสดงถึงความสามารถทางสังคม เช่น การมอง การประสานสายตา การกล่าวคำพูด ก็พบว่าคนแสดงตัวมีความถี่ของการทำพฤติกรรมเหล่านี้มากกว่าคนเก็บตัว ซึ่งผลนี้แสดงถึงความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการแสดงตัวกับความสามารถทางสังคม ส่วนความสามารถทางสังคมด้านอื่นๆ ได้มีการศึกษาเรื่องความดึงดูดความสนใจเช่น การศึกษาของแมนน์ (นวลละออ สุภาพล. 2535; อ้างอิงจาก Wilson.1977 ; 208 ; citing Mann.1959) สรุปว่าคนแสดงตัวมีแนวโน้มที่จะเป็นที่นิยมมากกว่าคนเก็บตัวเล็กน้อย และยังมีแนวโน้มที่จะเป็นหัวหน้ากลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งความเป็นหัวหน้านี้มีความสัมพันธ์กับความมั่นใจในตนเอง ความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น และเป็นที่นิยมมากกว่า

เฮนดริค และบราวน์ ได้ศึกษาทัศนคติของความดึงดูดความสนใจโดยให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคนเก็บตัวและคนแสดงตัวตอบคำถามว่า ของลักษณะไหนของตนจากหน้าม้าซึ่งเป็นคนเก็บตัว-แสดงตัว เหมือนผู้ตอบ พบว่า ตอบว่าหน้าม้าซึ่งเป็นคนแสดงตัวเช่นเดียวกับตนนั้นเป็นคนน่ารัก น่าสนใจในงานเลี้ยงบุคลิกภาพในอุดมคติ และชอบความเป็นผู้นำ ส่วนคนเก็บตัวชอบหน้าม้าที่เป็นคนเก็บตัว เพราะเป็นเพื่อนที่ไว้ใจได้ ซื่อสัตย์ และมีจริยธรรม ผลการตอบแทนนี้แสดงว่า บุคคลจะชอบผู้ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับตน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของฟีดเลอร์ (Fiegler.167) ตามที่กล่าวมาแล้ว และโดยทั่วไป คนแสดงตัวเป็นที่นิยมมากกว่าคนเก็บตัว

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถทางสังคมที่เสนอมา นวลละออ สุภาพล ได้สรุปว่ารูปแบบของการติดต่อส่วนหนึ่งถูกกำหนดโดยบุคลิกภาพ และที่สำคัญ คือลักษณะแสดงตัว ซึ่งผลการศึกษาพบอย่างชัดเจนว่า คนแสดงตัวมีความพอใจในการติดต่อกับผู้อื่นมากกว่า และคนเก็บตัวแสวงหาสันโดษ

3.2 วิธีการฝึกลักษณะเก็บตัว-แสดงตัว (นวลละออ สุภาพล. 2534 : 67-68) ได้กล่าวถึงวิธีการฝึกลักษณะเก็บตัว-แสดงตัวไว้ดังนี้

วิธีการฝึกหรือวิธีสอนที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของผู้มีลักษณะเก็บตัวและแสดงตัว จากการวิจัยหลายเรื่องได้ผลตรงกันว่า วิธีสอนเป็นกลุ่ม หรือการสอนที่มีกิจกรรม

จะได้ผลดีในคนแสดงตัว ส่วนคนเก็บตัวจะเรียนได้ดีในการสอนเป็นรายบุคคลและการสอนโดยตรงจากผู้สอน

นวลละอ สุภาพล (2535 : 67-70) ได้ศึกษาถึงงานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการฝึกลักษณะเก็บตัว และแสดงตัว ไว้หลายเรื่อง ดังนี้

การวิจัยของไลท์ (นวลละอ สุภาพล. 2535 ; อ้างอิงจาก Wilson.1977 ; 199 ; citing Lieth.1974) ได้ศึกษาถึงวิธีการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวแสดงตัว โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีพื้นฐานความรู้เดิมในวิชาที่จะสอน จำนวน 200 คน แล้วแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกให้ศึกษาโดยวิธีการค้นคว้า ซึ่งมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองตามลำพัง กลุ่มที่ 2 เป็นการศึกษาแบบรับฟังการถ่ายทอดจากประสบการณ์ผู้อื่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะการแสดงตัวประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยวิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนผู้ที่มีลักษณะเก็บตัวเรียนได้ดีเมื่อได้ศึกษาโดยการรับฟังคำแนะนำสั่งสอนโดยตรงจากผู้อื่น และยังพบว่าการเรียนรู้ด้วยวิธีการค้นคว้าด้วยตนเอง สามารถพัฒนาผู้ที่มีลักษณะแสดงตัวให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชานั้นสูงมาก ซึ่งผลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสตาร์ (Starr.1972 : 4437) ซึ่งได้วิจัยการเรียนรู้เกี่ยวกับการอ่านออกเสียง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี แบ่งออกเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเก็บตัวกับแสดงตัว ปรากฏว่า นักศึกษาที่มีลักษณะแสดงตัวเรียนรู้ในสภาพการเรียนเป็นกลุ่มได้ดีกว่าการเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งตรงข้ามกับนักศึกษาที่มีลักษณะเก็บตัว จะเรียนรู้ในสภาพการเรียนเป็นรายบุคคลได้ดีกว่า มีผลการวิจัยเพียงส่วนน้อยที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานคือการวิจัยของสกล เทียงแท้ (2525) ได้ฝึกการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่มกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเก็บตัว แสดงตัว ปรากฏผลว่าภายหลังการฝึกด้านบุคลิกภาพไม่พบความแตกต่างอย่างชัดเจน แต่มีแนวโน้มว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกและมีบุคลิกแสดงตัว มีคะแนนเฉลี่ยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ซึ่งผลนี้เกิดจากผู้มีบุคลิกภาพแสดงตัวบางคนมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกแบบนี้ และผู้ที่มีลักษณะเก็บตัวบางคนอาจมีทัศนคติที่ดีต่อการฝึก ทำให้บุคคลที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกันสองประเภทได้รับผลการฝึกแตกต่างกันอย่างไม่เด่นชัดในการวิจัยนี้

จึงพอสรุปได้ว่า สภาพการเรียนการสอน หรือการฝึกจะมีผลต่อการเรียนรู้เพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของผู้เรียนด้วย กล่าวคือ การสอนลักษณะบรรยายไม่มีกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องกระทำร่วมกันย่อมจะทำให้ผู้ที่มีลักษณะเก็บตัวเรียนได้ดีกว่า แต่ถ้ามการสอนนั้นประกอบด้วยการทำงานกลุ่ม เช่น อภิปราย ทดลอง ฯลฯ แล้ว ผู้ที่มีลักษณะแสดงตัวจะเรียนได้ดีกว่า แต่เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการฝึกโดยใช้บทบาทสมมติ ซึ่งต้องอาศัยกิจกรรมกลุ่มเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงคาดว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยวิธีการใช้บทบาทสมมติ ซึ่งมีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวนั้นจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

4. งานวิจัยเกี่ยวข้องกับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

4.1 งานวิจัยการทดลองฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มีนักวิจัยหลายท่านได้ทำการวิจัยเพื่อทดลองฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ เพื่อศึกษาว่า การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นสามารถช่วยเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้จริงหรือไม่ ดังนี้

การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อเปรียบเทียบปริมาณแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนฝึกและหลังฝึก งานวิจัยของ เมธี โพธิพัฒน์ (2523 : 75) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความซื่อสัตย์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวนรวม 886 คน ซึ่งเป็นนักเรียนในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด แบบสอบถามที่ใช้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นแบบ Rating Scale 5 ระดับ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดารณี วงษ์อยู่น้อย (2525) ได้พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง กรุงเทพมหานคร ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจำนวน 16 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน ผลการทดลองพบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบเฉพาะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลอง พบว่า นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบกลุ่มมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับเอกสารข้อสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ในปีเดียวกันนี้ ทศพร ประเสริฐสุข (2525) ได้ทำการศึกษาการสร้างโมเดลการสอนแบบกระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สำหรับเด็กด้อยสัมฤทธิ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งผ่านการทดสอบและถูกจัดเป็นเด็กด้อยสัมฤทธิ์ จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม และกลุ่มปกติ กลุ่มละ 20 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. นักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ในกลุ่มทดลอง คะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
2. นักเรียนด้อยสัมฤทธิ์กลุ่มทดลอง มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม และกลุ่มปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
3. นักเรียนด้อยสัมฤทธิ์ในกลุ่มทดลอง มีคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมและกลุ่มปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ในปี 2530 สุวรรณ ตรีนัน (2530) ได้ศึกษาการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการใช้บทบาทสมมติ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัด

มุกดาหาร เมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มหลังการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ กับการสอนปกติ พบว่า นักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นกว่าเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และเมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มหลังการสอน พบว่า การสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สูงกว่าการสอนปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ในปีพ.ศ. 2533 ดาระณี พัฒนศักดิ์ภิญโญ (2533) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคมจังหวัดนครสวรรค์ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ผลการทดลองพบว่า ภายหลังจากสอนทั้ง 2 วิธี นักเรียนทั้ง 2 กลุ่มมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มหลังการสอน พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ดำรงกุล เหลี่ยมวัฒนา (2536) ศึกษาผลการให้คำปรึกษาแบบยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง ที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียงของวิทยาม จังหวัดเชียงราย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา ผลการทดลองพบว่า นักเรียนที่ 2 กลุ่ม มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการทดลองของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า นักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาแบบยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลางมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ในปี 2537 กุลดา รัตนารักษ์ (2537) ได้ทำการเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดัดดรุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้นทั้ง 2 กลุ่ม และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพบว่านักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาเป็นรายบุคคล มีการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับคำปรึกษาเป็นกลุ่ม

การทดลองฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นมีนักวิจัยทั้งในประเทศไทย และนักวิจัยต่างประเทศที่ได้ทำการวิจัยในเรื่องการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งต่อไปนี้จะขอกล่าวถึงงานวิจัยเรื่องการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักวิจัยต่างประเทศ

ฟรัสต์ (Frust. 1966 : 927-933) ศึกษาการใช้แบบทดสอบถามแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 9 จำนวน 228 คน จำแนกเป็นชาย 136 คน หญิง 92 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 5 กลุ่ม ตามคะแนนความสามารถทางภาษา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

เชลล์ (Shell. 1968) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเด็กเกรด 5 และ 6 จำนวน 194 คน โดยใช้ข้อสอบชนิดรูปภาพ (TAT) ของแมคเคลแลนด์ เป็นเครื่องมือวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน

ของ (บุญชม ศรีสะอาด. 2524 ; 44 ; อ้างอิงจาก Song. 1971) สรุปผลการวิจัยในกลุ่มนักเรียนเกษตรกรรมในเกาหลีใต้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะมีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ในทุกวิชาที่เรียนในด้านกีฬา ฮาวารี (Havari. 1989 : 9793-989) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การแข่งขันในกลุ่มเยาวชน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักมวยปล้ำชาย ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในวัยรุ่นนอร์เวย์ 78 คน เริ่มฝึกเป็นนักมวยปล้ำตั้งแต่อายุ 7-12 ปี ระหว่างการฝึกมีการตรวจสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และฝึกให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลปรากฏว่า จากการเริ่มต้นฝึกแรงจูงใจที่เชื่อมั่นต่อความสำเร็จพัฒนาสูงขึ้น แม้หลังอายุ 12 ปีไปแล้วก็ตามสามารถช่วยพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้แข็งแกร่งพอที่จะไม่กลัวความล้มเหลว

โวสส์ (Voss. 1982) ได้ทำการทดลองนำเกมส์การแข่งขันใหม่ๆ เข้าร่วมการทำงานในโรงงาน เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของคนงาน จำนวน 142 คน เป็นชาย 53 คน เป็นหญิง 89 คน ที่มาจากรองานทั่วทุกภาคของสหรัฐอเมริกา ทำการทดลองเป็นเวลา 2 เดือน พบว่าคนงานชาย และหญิงมีลักษณะนิสัยและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันก่อนการทดลอง แต่หลังการทดลองลักษณะนิสัยและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กัน

ในเรื่องของการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น มีบางงานวิจัยที่นำเสนอไว้ว่าหลังจากการฝึกแล้วไม่พบความแตกต่างขอแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เช่น ไรอัล (ทศพร ประเสริฐสุข. 2525 :75 ; อ้างอิงจาก Ryals. 1969 : 253) ได้จัดฝึกอบรมระยะสั้น เพื่อเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้วันหยุดติดต่อกัน 4 ครั้ง มีทั้งการฝึกภายในโรงเรียน และการตั้งแคมป์ฝึกบนภูเขา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนเกรด 8 ผลการวิจัยปรากฏว่า การฝึกครั้งนี้ไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนในวิชาสังคมศึกษา แต่มีผลต่อการปรับปรุงการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์หลังจากผ่านการฝึกไปแล้ว 1 ปี

จากงานวิจัยต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่ามีนักวิจัยจำนวนมากได้ทำการวิธีในเรื่องการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในรูปแบบและวิธีการที่ต่างกันไปซึ่งผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทุกวิธีที่กล่าวมาจะเป็นการช่วยเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับงานวิจัยนั้นได้เลือกการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน บ้านอุเบกขา ซึ่งเป็นนักศึกษาการศึกษาออกโรงเรียน โดยวิธีการเรียนการสอนของการศึกษาออกโรงเรียนนั้นฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็น และสามารถพัฒนาตนเองได้ซึ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การศึกษาจากสภาพปัญหาจริงที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน แล้วนำมา

บูรณาการกับเนื้อหาวิชาการ การใช้บทบาทสมมติจึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักศึกษารู้จักคิด เพื่อที่จะแก้ปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง

ดังนั้นสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้จึงเลือกวิธีการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการใช้ บทบาทสมมติเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตัวแปรที่สำคัญซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้อีกหนึ่งตัวแปร คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากพบว่ามียาวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่

เบบดิง (Bebding. 1958 : 119-120) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนจำนวน 10 ค ที่กำลังเรียน วิชาจิตวิทยาเบื้องต้น ข้อสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มี 2 ฉบับ คือข้อสอบข้อความ 28 ข้อ ของ EPPS กับแบบทดสอบชนิดรูปภาพของแมคเคลแลนด์ (TAT) จากการศึกษาพบว่าคะแนนจาก แบบทดสอบข้อความ 28 ข้อ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในอดีต มีค่าสัมพันธกันอย่างสูงอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่จะมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในอนาคตต่ำ ($r=0.13$) ส่วนข้อสอบชนิดรูปภาพนี้ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในอดีตอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.32$) แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน อนาคต

ต่อมา แมคเวล (Maxwell. 1962 : 146-1147) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 359 คน ผลการ วิจัยพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ส่วน ไมเออร์ (Myers. 1965 ; 355-363) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สมรรถภาพทางสมอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 524 คน พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ สมรรถภาพทางสมอง ในปีต่อมา ฟรัส (Frust. 1966 : 927-933) ได้ใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษา ว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน เกรด 9 จำนวน 228 คน จำแนกเป็น ชาย 136 คน หญิง 92 คน ซึ่งเขาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 5 กลุ่ม ตามคะแนนความสามารถทางภาษา ผลการศึกษาปรากฏว่า เมื่อคิดจากกลุ่ม ตัวอย่างทั้งหมด แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ส่วนความ สัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความสามารถทั่วไป ในด้านภาษา ผลประกฏว่า กลุ่มกลางมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่ากลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ นอกจากนี้ ยังพบว่านักเรียน

ชายกับนักเรียนหญิง มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน ถัดมาอีก 3 ปี บราวน์ (Brown.1969 : 3411A) ได้ศึกษาเพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับสติปัญญา ความถนัดทางการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยมอนทานา (Montana) จำนวน 100 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 มี 33 คน มีเกรดเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 กลุ่มที่ 2 จำนวน 34 คน มีเกรดเฉลี่ย 2.00-2.99 กลุ่มที่ 3 จำนวน 33 คน มีเกรดเฉลี่ยต่ำกว่า 2.00 จากการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างสติปัญญา ความถนัดทางการเรียน ความต้องการสัมฤทธิ์ และมีความสัมพันธ์กับระดับเกรดเฉลี่ยด้วย ในปีเดียวกันนี้ รัสเซลล์ (Russell. 1969 : 263-266) ได้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่เกรด 9 โดยใช้แบบทดสอบ California Achievement Test วัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาคณิตศาสตร์ ภาษา และการอ่าน ปรากฏว่า คะแนนใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (r อยู่ระหว่าง 0.604 – 0.718) ถัดมา ในปี 1970 แรฟฟินี (Raffini. 1970 : 1085-A) ศึกษาผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ และการจำของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในอิลลินอย พบว่า นิสิตมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ต่อมา ซอง (Song. 1971 : 2571-A) กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น จะส่งเสริมให้บุคคลมีผลงานดีเด่นทางด้านเกษตร เขาได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกษตรกรรม ในเกาหลีใต้ จำนวน 1,460 คน พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกวิชา

ราไฟทิพย์ ชีรนิตติ (2515 : 26-27) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2514 จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา พระนครศรีอยุธยา ฉะเชิงเทรา และนครปฐม จำนวน 240 คน ชาย 120 คน หญิง 120 คน ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ราย (Rai.1980 : 117-122) ทำการศึกษาเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และต่ำ โดยศึกษากับนักเรียนชาย ในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 300 คน ซึ่งเลือกมาจาก นักเรียนที่เรียนชีววิทยา จาก 12 โรงเรียนในอังกฤษ ประเทศอินเดีย โดยแบ่งกลุ่มตามคะแนนแบบทดสอบ เป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คือผู้ที่ได้ 60 เปอร์เซนต์ ขึ้นไป กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ คือผู้ที่ได้ 40 เปอร์เซนต์ลงมา และผู้ที่ได้ 45 และ 55 เปอร์เซนต์ ให้เป็นกลุ่มปานกลาง ผลปรากฏว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อรพิน ชูชม (2523 : 101) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย ปีการศึกษา 2522 ของโรงเรียนรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,460 คน พบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เชียร์ราน (Sheeran .1982 : 562) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการแข่งขันทางการเรียน ของนักเรียนชาวซามัว ระดับมัธยมศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสหรัฐอเมริกา จำนวน 197 คน เป็นชาย 100 คน หญิง 97 คน ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างต่ำ นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกัน ส่วนนักเรียนชายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำมีการแข่งขันต่างกัน และจากงานวิจัยของ นวลละออ สุภาผล (2536 : 169-170) โดยทำการวิจัยโรงเรียนนักเรียน นายร้อยฝึกหัดใช้ประชาชนในชนบท ในส่วนของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปรากฏว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีสติปัญญาสูง มีผลสัมฤทธิ์ดีมาก ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีสติปัญญาปานกลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์น้อย

เมื่อพิจารณา ผลการวิจัยความสัมพันธ์ของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบผลตรงกันว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้บทบาทสมมติ

การใช้บทบาทสมมติในการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งบทบาทสมมติเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวแปรหนึ่งซึ่งมีผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นจำนวนไม่น้อย ซึ่งการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทสมมตินั้นได้ทำการวิจัยในหลายๆ รูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนี้

รัตน นฤภัทร (2524 : 79) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการสอนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีการบรรยาย การให้ตัวแบบ และบทบาทสมมติ แก่นักเรียนจิตวิทยาการปรึกษา ผลการศึกษาพบว่า วิธีสอนแบบบทบาทสมมติให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการทวนซ้ำที่สูงกว่าวิธีสอนแบบให้ตัวแบบอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 วิธีสอนแบบให้ตัวแบบให้ผลสัมฤทธิ์ของเรียนทักษะการทวนซ้ำไม่แตกต่างจากวิธีสอนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วน วรดี สิริพิฑูร (2525 : 30-40) นั้น ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโนภาพแห่งตนโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้แสดงบทบาทสมมติที่ครูกำหนดสถานภาพมีโนภาพแห่งตนสูงขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับสุจิตรา บัวคำภา (2525 : 51-53) ได้ศึกษาการสอนจริยธรรมด้วยการใช้และไม่ใช้บทบาทสมมติในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 74 คน ผลการ

ศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติและไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยธรรมศึกษาแตกต่างกัน กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสอนด้วยการใช้การแสดงบทบาทสมมติทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการสอนด้วยการไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติ

มิใช่แค่นักวิจัยชาวไทยเท่านั้นที่ทำการศึกษารื่องบทบาทสมมติ จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีนักวิจัยต่างประเทศหลายท่านที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ทราวิสและปีเตอร์ (Travis and et. er. 1974 : 3581 – A) ได้ศึกษาการปลูกฝังความยุติธรรมกับนักเรียนระดับ 5 โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียน มีการอภิปรายสถานการณ์ทางศีลธรรมและการปฏิสัมพันธ์กัน ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาการทางศีลธรรมเกี่ยวกับความยุติธรรมของนักเรียนดีขึ้นกว่าเดิม ในปีเดียวกัน เออร์วินและแอมบรอน (Irwin and Ambron. 1974 : 91) ได้วิจัยถึงการหาความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับการใช้การแสดงบทบาทสมมติของเด็กวัย 3-7 ปี จำนวน 60 คน ใช้การแสดงบทบาทสมมติทางเจตคติเพื่อหาความสัมพันธ์ความยุติธรรม จากการกล่าวโทษ การล้างบาป การปฏิบัติตามทำนองคลองธรรมและผลของกรรม ผลปรากฏว่าเด็กมีความเข้าใจการกล่าวโทษได้ดีที่สุด รองลงไปคือ การล้างบาปและการปฏิบัติตามทำนองคลองธรรม ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างความยุติธรรมกับการใช้บทบาทสมมติมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ เซลแมน (Selman. 1974 : 97) ได้วิเคราะห์ความเป็นพลเมืองดีของคนในสังคมพบว่า ความคิดรวบยอดที่ดิงามทางสังคมเกิดขึ้นได้โดยการแสดงบทบาทสมมติ

ต่อมาอีกไม่นาน แมนเดลบาวน์ (Mandelbaum. 1976 : 859 – A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการฝึกเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางศีลธรรมตามหลักของเปียเจต์และโคลท์เบอร์ท โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติกับการไม่ฝึก โดยทดลองกับนักเรียน 84 คน ทดลองโดยการสัมภาษณ์ ผลปรากฏว่าการฝึกโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติมีผลดีกว่าการไม่ฝึก ถัดจากนั้น เกลเลอร์ (Geller. 1978 : 219-235) ได้ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองมาแสดงบทบาทสมมติเพื่อปลูกฝังความเชื่อฟัง ได้ทดลองกับนักเรียนจำนวน 91 คน โดยใช้วิดีโอเทปเข้าช่วยในการแสดงบทบาทสมมติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ใช้การแสดงบทบาทสมมติจากสถานการณ์จำลองเพิ่มมากขึ้นกว่านักเรียนที่ไม่ใช้การแสดงบทบาทสมมติประกอบการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า การใช้บทบาทสมมติมีส่วนช่วยในการพัฒนากลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้ผลเป็นอย่างดี ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำบทบาทสมติมาเพื่อใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้แก่วัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บ้านอุเบกขา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับวัยรุ่นชายในสถานพินิจ คຸ່ມครองเด็กและเยาวชน บ้านอุเบกขา วิธีการวิจัยที่ใช้เป็นเทคนิคการวิจัยในแนวของจิตวิทยา ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาค้นคว่าดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง
2. รูปแบบการทดลอง
3. สร้างชุดฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
5. วิธีดำเนินการทดลอง
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทดลองครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นชาย ซึ่งมีอายุระหว่าง 15-18 ปี และอยู่ในสถานพินิจและคຸ່ມครองเด็กและเยาวชน บ้านอุเบกขา จำนวน 40 คน รูปแบบการวิจัยใช้กลุ่มควบคุมที่เท่าเทียมกัน มีการวัดก่อน และหลังฝึก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการให้บทบาทสมมติ และกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รูปแบบการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตัวแปรอิสระที่จัดกระทำในการวิจัยครั้งนี้ คือ การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งมี 2 ระดับ คือ ฝึกโดยให้บทบาทสมมติ และฝึกโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบ่งกลุ่มโดยการสุ่มเข้ากลุ่มทดลอง (ฝึกโดยให้บทบาทสมมติ) ซึ่งกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยการให้การแสดงบทบาทสมมติเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และกลุ่มควบคุม (ฝึกโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง) โดยกลุ่มควบคุมจะให้เรียนรู้ด้วยตนเองจากเอกสารเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัย ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	การวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	
	วัดก่อนฝึก	วัดหลังฝึก
ฝึกโดยวิธีการใช้บทบาทสมมติ	/	/
ฝึกโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง	/	/

แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการวิจัยที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ คือ True Control Group -Pretest-Posttest Design ทำการตรวจวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนที่จะเริ่มการทดลอง หลังจากการทดลองเสร็จสิ้น จะทำการวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อีกครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ซึ่งเป็นแบบฝึกโดยใช้บทบาทสมมติ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบวัดบุคลิกภาพการเก็บตัว แสดงตัว

การสร้างโปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และบทบาทสมมติเพื่อใช้เป็นเนื้อหาหลักในการสร้างแบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
2. ศึกษาสภาพของวัยรุ่นในสถานพินิจ ด้านการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อความในแบบฝึกให้เหมาะสม สอดคล้องกับความรู้สึก และความเป็นอยู่ของวัยรุ่นในสถานพินิจ
3. สร้างแบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ ประกอบด้วย สถานการณ์ และบทบาทสมมติที่พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
4. ตรวจสอบคุณภาพของแบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยดำเนินการดังต่อไปนี้
  - 4.1 ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้านความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตรวจสอบข้อความในแบบฝึก และเนื้อหาที่ใช้อธิบายข้อความ
  - 4.2 นำผลการตรวจสอบไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะ
  - 4.3 นำแบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบหาความบกพร่องของเนื้อหาข้อความ ในส่วนที่นักเรียนอาจเข้าใจยาก หรือไม่เข้าใจ แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนการแสดงผลบทบาทสมมติของการสอนแต่ละครั้ง มีขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของปัญหาที่จะสอน หรือจุดที่ต้องการชี้ให้นักเรียนเห็น และเรียนเพื่อความเข้าใจ

2. ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์สมมติ และเขียนบทบาทสมมติที่จะให้นักเรียนแสดง

ขั้นที่ 2 ขั้นแสดง แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. การอุ่นเครื่อง หมายถึง ผู้วิจัยและนักเรียนสนทนาซักถาม หรือเล่าประสบการณ์ให้กันและกันฟัง เพื่อนำนักเรียนไปสู่เรื่องที่จะศึกษา

2. เลือกผู้แสดง ซึ่งในการทดลองนี้ ผู้วิจัยให้นักเรียนอาสาสมัครเป็นผู้แสดงแต่ละครั้ง

3. การจัดฉาก เป็นการ จัดสถานที่แบบสมมติขึ้น ซึ่งเป็นการจัดแบบง่าย ๆ เช่น โต๊ะเก้าอี้ที่มีใช้กันอยู่แล้ว เป็นต้น

4. การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่มีได้แสดงในครั้งนั้น ๆ เป็นผู้สังเกตการณ์

เพื่อนำไปสู่การอภิปราย และวิเคราะห์ผลแสดงร่วมกันในขั้นที่ 3

5. การเตรียมความพร้อมก่อนการแสดง ซึ่งผู้วิจัยจะให้ผู้แสดงลองแสดงท่าทางต่าง ๆ เช่น ดีใจ โกรธ เสียใจ เป็นต้น เพื่อช่วยขจัดความประหม่า และวิตกกังวลก่อนการแสดง

6. การแสดงให้ผู้แสดง แสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย

เมื่อผู้แสดง แสดงจบแล้ว ผู้วิจัยให้ผู้แสดงและผู้สังเกตการณ์ อภิปรายร่วมกันว่าสิ่งที่ตัวละครแสดงไปแล้วนั้นเป็นอย่างไร มีการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่ มีอะไรที่ควรแก้ไขเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยจะช่วยพูดเสนอแนะ หรือกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มพูดซึ่งผู้วิจัยอาจแทรกการวิจารณ์เพิ่มเติมบ้าง ทั้งนี้การอภิปรายจะต้องเป็นไปอย่างตรงไปตรงมา โดยเน้นที่เหตุผลการแสดงออกมาโดยไม่มุ่งว่าใครแสดงดี หรือมีดี อย่างไร

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่ม

หากการแสดงครั้งแรกยังได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจ ผู้วิจัยอาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้ ซึ่งอาจจะแสดงซ้ำหลายครั้งจนกว่าจะได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แต่ถ้าผู้วิจัยเห็นว่าการแสดงใหม่นี้ไม่จำเป็นอาจจะข้ามไปขั้นที่ 5 ได้เลย

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป

ผู้วิจัยกระตุ้นให้นักเรียนอภิปรายทั่วไป ส่วนมากจะให้นักเรียนเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องให้กันและกันฟัง การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันนี้จะช่วยให้นักเรียนได้รับความคิด และความรู้กว้างขวางขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนสามารถที่จะหาข้อสรุปหรือได้แนวคิดรวบยอดที่ตนสามารถเข้าใจได้ดี

ตัวอย่างโปรแกรมการสอนโดยใช้บทบาทสมมติเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แผนการสอนครั้งที่.....

เรื่อง	“ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ความต้องการหรือความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่จะต้องฝึกฝนและพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ทั้งจะต้องมีความอดทนไม่ย่อท้อต่อการเรียนหรือการทำงาน พยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นด้วยตนเองอย่างสุดความสามารถ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความรู้สึกรอดทน และความพยายามเอาชนะอุปสรรคใน การเรียน หรือการทำงานเพื่อที่จะได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้สมาชิกสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ กระดาษทำดอกไม้ ลวด ด้าย

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ชี้นำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” ให้สมาชิกยกตัวอย่างประกอบความหมายของคำนี้

ข. ชี้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
  2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง
- พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงดูใช้เวลา 10-20 นาที
4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไปนี้
  - 5.1 ปราชญ์ และนก เป็นคนอย่างไร
  - 5.2 สมมติว่าสมาชิกเป็นปราชญ์ เมื่อทำดอกไม้ไม่ได้จะกระทำ เช่นเดียวกับปราชญ์หรือไม่ เพราะเหตุ
  - 5.3 สมมติสมาชิกเป็นนก จะใช้วิธีแก้ปัญหาของตนเช่นเดียวกับนกหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ สมาชิกมีวิธีอื่นอย่างไรบ้าง เพื่อให้งานนั้นเสร็จตามกำหนด
6. ผู้วิจัยให้สมาชิกเล่าประสบการณ์ในการทำงาน หรือการเรียนของตนที่เคยเกิดปัญหา หรืออุปสรรค และสมาชิกแก้ปัญหาอย่างไร

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

นกและปราชญ์ เป็นนักศึกษาชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น (กศน.) ของกลุ่มทางไกลแห่งหนึ่ง ทั้งสองอยู่กลุ่มเดียวกันและเป็นเพื่อนที่สนิทสนมกันมาก วันหนึ่งในชั่วโมงพัฒนาทักษะอาชีพ ครูได้สอนให้สมาชิกประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าเช็ดหน้า หลังจากครูได้อธิบายวิธีทำพร้อมทั้งแสดงให้ดูแล้ว ครูก็สั่งให้สมาชิกทำมาส่งคนละ 2 ดอกในตอนท้ายชั่วโมง ทั้งนก และปราชญ์ต่างก็ไม่ได้ตั้งใจงานฝีมือ เมื่อลงมือทำไปสักครู นกก็รู้สึกโมโหทำไม่ได้ จึงขยี้ทิ้งแล้วเอาหนังสืออ่านเล่นมาอ่านแทน ส่วนปราชญ์ก็ทำไม่ได้เช่นเดียวกัน จึงลุกไปหาโอ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านนี้เป็นพิเศษ โอจึงช่วยสอนให้ปราชญ์ ซึ่งตอนแรกปราชญ์ก็ทำไม่ค่อยได้ แต่หลังจากที่ปราชญ์ได้พยายามทำใหม่ หลายครั้งก็สามารถทำได้เหมือนคนอื่น ๆ

ใกล้หมดเวลาครูก็เรียกให้สมาชิกนำดอกไม้มาส่ง ปรากฏว่ามีนกเพียงคนเดียวที่ไม่ได้ทำโดยอ้างว่าทำไม่ได้ ครูจึงเรียนปราชญ์ลุกขึ้นมาถามว่าปราชญ์ทำได้อย่างไร เมื่อปราชญ์เล่าถึงวิธีการของตนให้เพื่อนฟัง ครูก็ชมเชยปราชญ์ว่ามีความเพียรพยายามดีมาก แล้วครูก็สอนให้นกเอาอย่างปราชญ์ ให้นกทำดอกไม้ส่งตอนเลิกเรียน

ให้สมาชิกแสดงเป็นครูสอนวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ นก ปราชญ์ โอ และเพื่อนร่วมห้องตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของครูสอนวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ

ฉันเป็นครูสอนวิชาพัฒนาทักษะอาชีพในระดับ ม.ต้น ของกลุ่มทางไกลแห่งหนึ่ง วันหนึ่งฉันเข้าสอนวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ สอนให้สมาชิกประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าเช็ดหน้า หลังจากที่ได้ฉันได้อธิบายวิธีการ พร้อมทั้งแสดงให้ดูก็สั่งให้สมาชิกทำงานส่งคนละ 2 ดอกในตอนท้ายชั่วโมง พอใกล้หมดชั่วโมง สมาชิกทุกคนนำผลงานมาส่ง ยกเว้นนก ฉันถามนกว่าทำไมไม่ส่ง เธออ้าง

เหตุผลว่าทำไมไม่ได้ ฉันจึงเรียกปราชญ์ลุกขึ้น ถามปราชญ์ว่าทำได้อย่างไร เมื่อปราชญ์เล่าวิธีการของคนให้เพื่อนฟัง ฉันก็ชมเชยว่าปราชญ์มีความเพียรพยายามดีมาก แล้วฉันก็สอนให้นักเอาตัวอย่างปราชญ์ และสั่งให้นักทำดอกไม้มาส่งตอนเลิกเรียน

บทบาทของนก

ฉันชื่อนก เรียนอยู่ชั้น ม. ต้น มีเพื่อนสนิทชื่อปราชญ์ ฉันและปราชญ์ไม่ชอบเรียนวิชาที่เกี่ยวกับงานฝีมือ เพราะไม่มีความสามารถทางด้านนี้ วันหนึ่งในชั่วโมงวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ ครูสอนให้ทำดอกไม้ประดิษฐ์ และสั่งให้ส่งคนละ 2 ดอก ภายในชั่วโมง ฉันลองทำตามที่ครูสอนก็ทำไม่ได้ จึงขยี้หัว และเอาหนังสืออ่านเล่นมาอ่านแทน พอท้ายชั่วโมง ครูถามฉันว่าทำไมส่ง ฉันตอบว่าทำไม่ได้ แต่ครูก็สั่งให้ฉันทำดอกไม้มาส่งตอนเลิกเรียน

บทบาทของปราชญ์

ฉันชื่อปราชญ์ เป็นเพื่อนสนิทของนก วันหนึ่งฉันทำดอกไม้ประดิษฐ์ตามที่ครูสอน ฉันทำไม่ค่อยได้ จึงถามโอ ซึ่งมีฝีมือทางด้านนี้ ฉันพยายามทำอยู่หลายครั้ง จนในที่สุดก็ทำได้ จนเพื่อน ชมว่าสวย พอใกล้หมดเวลา ฉันเอาดอกไม้ไปส่งครู ครูถามฉันว่าฉันทำดอกไม้ได้อย่างไร ฉันเล่าขั้นตอนและวิธีแก้ปัญหาให้ฟัง ครูชมเชยว่าฉันมีความเพียรพยายามดีมาก

บทบาทของโอ

ฉันชื่อโอ เป็นเพื่อนร่วมห้องของนก และปราชญ์ ฉันชอบเรียนวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ วันหนึ่งในชั่วโมงพัฒนาทักษะอาชีพ ครูสอนทำดอกไม้ประดิษฐ์ ฉันพยายามทำให้สวยที่สุด เพราะฉันมีความสามารถทางด้านนี้ ปราชญ์ถามฉันว่าทำอย่างไร ฉันจึงช่วยสอน และแนะนำ

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อนร่วมห้องกับนก ในชั่วโมงพัฒนาทักษะอาชีพพวกเราตั้งใจฟังครูอธิบายขั้นตอน ในการประดิษฐ์ดอกไม้ พอใกล้หมดชั่วโมงพวกเราก็มีผลงานส่งครู

2. โปรแกรมการสอนตามปกติ เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการสอนปกติ เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2.2 สร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติ ซึ่งมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายของการเรียน เช่นเดียวกับบทบาทสมมติ แต่การสอนตามปกติจะใช้วิธีการบรรยาย และซักถามเป็นส่วนใหญ่

ตัวอย่างโปรแกรมการสอนปกติเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แผนการสอนครั้งที่.....

เรื่อง	ความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำ และความพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ความต้องการหรือความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่จะต้องฝึกฝนและพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ทั้งจะต้องมีความอดทนไม่ย่อท้อต่อการเรียน หรือการทำงาน พยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นด้วยตนเองอย่างสุดความสามารถ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความรู้สึกรอดทนและความพยายามเอาชนะอุปสรรคในการเรียนหรือการทำงานเพื่อที่จะได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นตนเองได้

สื่อการเรียน

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของเนื้อเรื่องจนสมาชิกทุกคนเข้าใจ
2. ให้สมาชิกบางคนยกตัวอย่างความปรารถนาของตนเอง
3. ผู้วิจัยเล่าเรื่องความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อเรื่อง
5. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

การสร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ขั้นตอนในการสร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีสวมบทบาท มีดังนี้

1. ศึกษาค่านิยม ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้กำหนดข้อคำถาม และตัวเลือกให้เหมาะสมกับวัย และสภาพความเป็นอยู่ของวัยรุ่นในสถานพินิจ

2. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ (2527 : 53-60) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความรู้สึก ความคิดเห็น ลักษณะนิสัย ที่ผู้ตอบมักประพฤติปฏิบัติ จำนวน 90 ข้อ มี 5 ตัวเลือก

3. ตรวจสอบคุณภาพและความเชื่อมั่นของแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ด้านความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อความในแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จากนั้นนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นแล้ว ปรากฏมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .30-.99 และได้แบบวัดจำนวน 59 ข้อ

4. เกณฑ์การตรวจให้คะแนน แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มี 59 ข้อ มี 5 ตัวเลือก

เกณฑ์ในการให้คะแนนมี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เป็นการแสดงลักษณะนิสัย พฤติกรรมของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ให้คะแนนดังนี้

จริงที่สุด	ให้	5	คะแนน
จริงมาก	ให้	4	คะแนน
จริงครึ่งเดียว	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	1	คะแนน

ลักษณะที่ 2 เป็นการแสดงลักษณะนิสัยพฤติกรรมของผู้ที่ขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ให้คะแนนตรงข้ามดังนี้

จริงที่สุด	ให้	1	คะแนน
จริงมาก	ให้	2	คะแนน
จริงครึ่งเดียว	ให้	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้	4	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	5	คะแนน

ดังนั้น หากกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดนี้ ตั้งแต่ 2.60-5.00 แสดงว่า เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนจากแบบวัดนี้ต่ำกว่า 2.60 แสดงว่า เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

ตัวอย่างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
แบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นการถามเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำบางอย่างของตัวท่าน ในเรื่องการเรียนและเรื่องทั่วไป ดังนั้นคำตอบจึงไม่มีถูก หรือ ผิด ข้อสำคัญคือขอให้ท่านตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด และคำตอบจะไม่มีผลใดๆต่อตัวท่าน ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือต่อไปนี้เป็นแบบสอบถาม กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด

ชื่อ-สกุล.....

ข้อความ	จริงที่สุด	จริงมาก	จริงครึ่งเดียว	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
0. ถ้ามีโอกาสเลือกงานได้แล้วข้าพเจ้าจะเลือกชนิดที่ตนเองสามารถทำได้สำเร็จ					
00. เพื่อนๆ ของข้าพเจ้า มีความรู้สึกว่าข้าพเจ้าเป็นคนมีความรับผิดชอบสูง					
000. ข้าพเจ้าชอบตั้งความหวังไว้ และพยายามทำให้ได้ตามนั้น					

แบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

สำหรับแบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัวแสดงตัวใช้แบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัวแสดงตัวของ นวลละอ อสุภาพผล โดยนำมาหาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้ง ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รายละเอียดของการดำเนินการทดลอง มีดังนี้ คือ

1. ให้นักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบวัดบุคลิกภาพก่อนการทดลอง
2. ดำเนินการสอนกลุ่มทดลองวันละ 1 คาบ คาบละ 50 นาที จำนวน 15 ครั้ง และมีการสังเกตผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านใฝ่สัมฤทธิ์

3. กลุ่มควบคุมได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. ทดสอบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอีกครั้งหลังทดลอง ด้วยแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แล้วนำผลมาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยดำเนินการดังนี้

1. วิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบวัดที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้สูตร Alfa-Coefficient
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1 ,ข้อ 2 และข้อ 3
3. วิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two Way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 4 และข้อ 5

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติกับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร” เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยใช้กลุ่มที่เท่าเทียมกัน มีการวัดก่อนและหลังฝึก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มทดลองได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มควบคุมได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อเปรียบเทียบผลของการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ และวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในวัยรุ่นชายที่มีบุคลิกภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 20 คน ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ (1) การฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (3) บุคลิกภาพ แบ่งเป็นบุคลิกภาพเก็บตัว และแสดงตัว

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้ คือ ใช้ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ย และการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two Way Analysis of Variance) เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปรที่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

ในการวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานทั้งสิ้นรวม 5 ข้อ ผลการวิเคราะห์แต่ละสมมติฐานมีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ 1 สมมติฐานที่ 1 ตั้งไว้ว่า “วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก” ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติของวัยรุ่น

การฝึก	N	$\bar{X}$	SD	t	p
ก่อนฝึก	20	224.55	49.97	1.61	.061
หลังฝึก	20	234.80	44.72		

จากตาราง 2 ผลปรากฏว่า ไม่พบความแตกต่างของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ 2 สมมติฐานที่ 2 ตั้งไว้ว่า ว่า “วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก”
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนและหลังการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองของวัยรุ่น

การฝึก	N	$\bar{X}$	SD	t	p
ก่อนฝึก	20	238.35	48.35	7.01	.00*
หลังฝึก	20	242.60	50.89		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ปรากฏว่า วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองมีปริมาณแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึกอย่างเชื่อมั่นได้ ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ 3 สมมติฐานที่3 ตั้งไว้ว่า “วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อมูลปรากฏในตาราง 4ดังนี้

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติและวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิธีการฝึก	N	$\bar{X}$	SD	t	p
ใช้บทบาทสมมติ	20	10.25	28.34	2.278	.014*
วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง	20	4.25	2.71		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 4 ปรากฏว่า วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ มีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นั่นคือวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ เมื่อได้รับการฝึกจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลนี้จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ 4 สมมติฐานที่ 4 ตั้งไว้ว่า “วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้สูงเมื่อได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการให้บทบาทสมมติ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง-ต่ำ กับการได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยให้บทบาทสมมติและได้รับการฝึกโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
วิธีการฝึก (ก)	1	1822.84	1822.84	4.36*	.044
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ข)	1	11.03	11.03	.03	.872
ก x ข	1	334.21	334.21	.80	.377
ส่วนที่เหลือ	36	15054.31	418.18		
รวม	39	17504.00			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 5 ปรากฏว่า วิธีการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลระหว่างการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ร่วมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์สองทางของ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร่วมกับวิธีการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ 5 สมมติฐานที่ 4 ตั้งไว้ว่า “วัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพแสดงตัวเมื่อได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการใช้บทบาทสมมติ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวและได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง” ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏในตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยพิจารณาตามบุคลิกภาพเก็บตัวแสดงตัว กับการได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติและได้รับการฝึกโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
วิธีการฝึก (ก)	1	3024.81	3024.81	7.83*	.008
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ข)	1	1051.91	1051.91	2.72	.11
ก x ข	1	442.98	442.98	1.15	.29
ส่วนที่เหลือ	36	13906.62	382.29		
รวม	39	17504.00			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 6 ปรากฏว่า วิธีการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แต่บุคลิกภาพไม่มีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลระหว่างวิธีการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ร่วมกับบุคลิกภาพ พบว่า ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์สองทางของ บุคลิกภาพร่วมกับวิธีการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานทั้ง 5 ข้อ ปรากฏว่ามีผลตรงตามสมมติฐาน 2 ข้อ คือ สมมติฐานข้อที่ 2 และข้อที่ 3 และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 3 ข้อ คือ สมมติฐานที่ 1, ข้อที่ 4 และข้อที่ 5

บทที่ 5

สรุป และอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบผลการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ กับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้าน อูเบกขา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร” มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 5 ประการคือประการที่ 1. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ประการที่ 2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น ก่อนและหลังการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประการที่ 3. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น ระหว่างเยาวชนที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ กับวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประการที่ 4. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ กับวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในกลุ่มที่มีผลการเรียนต่างกัน ประการที่ 5. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ กับวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในกลุ่มที่มีบุคลิกภาพต่างกัน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งใช้รูปแบบการวิจัยใช้กลุ่มที่เท่าเทียมกัน มีการวัดก่อนและหลังฝึก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มทดลองได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มควบคุมได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพื่อศึกษาผลของการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในวัยรุ่นชายที่มีบุคลิกภาพ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นวัยรุ่นชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนบ้านอูเบกขา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 15-18 ปี จำนวน 40 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ จำนวน 20 คน และกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 20 คน ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้ ตัวแปรอิสระ ได้แก่ (1) วิธีการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (3) บุคลิกภาพ แบ่งเป็นบุคลิกภาพเก็บตัว และแสดงตัว

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้ คือ ใช้ t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1, ข้อที่ 2 และ 3 และการวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ทาง (Two Way Analysis of Variance) เพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 และข้อที่ 5

ในบทนี้จะได้ประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ข้อดีและข้อข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติงานครั้งต่อไป

การสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน

การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 1 สมมติฐานที่ 1 ตั้งไว้ว่า “วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก”

จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ นั้น ปรากฏผลว่าคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนฝึกมีปริมาณไม่ต่างจากคะแนนเฉลี่ยของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังการฝึก

สรุปได้ว่าวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคะแนนความแปรปรวนของการวัดก่อนและวัดหลังมีมากจึงทำให้ผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของสองกลุ่มนี้ไม่แตกต่างกัน แม้ว่าจะมีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอยู่หลายคะแนนก็ตาม

การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 2 สมมติฐานที่ 2 ตั้งไว้ว่า “วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึก”

จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนฝึกและหลังฝึก ของวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปรากฏผลว่า วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าก่อนฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยนี้สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 ผลในลักษณะนี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาการเพิ่มปริมาณแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น งานวิจัยของ นานดา ตรีทิพศิริศีล (2523) พบว่าการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มสามารถพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของกลุ่มทดลองให้สูงขึ้น และดาระณี พัฒนาศักดิ์บุญโญ (2533) พบว่าผลการใช้ชุดแนะแนวในกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงขึ้น และสุวรรณ ตรีชน (2530) พบว่าการใช้บทบาทสมมติมีผลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น สำหรับในต่างประเทศนั้น โวสส์ (Voss, 1982) ได้ทำการทดลองเพื่อฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และพบว่าหลังการฝึกกลุ่มตัวอย่างมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น

และอีกประการหนึ่งพบว่าแม้คะแนนวัดก่อนและวัดหลังของกลุ่มนี้จะมีความแตกต่างกันน้อยแต่ปรากฏว่าคะแนนความแปรปรวนมีน้อยจึงทำให้มีโอกาสแตกต่างกันสูง

การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 3 สมมติฐานที่ 3 ตั้งไว้ว่า “วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของผลต่างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ กับวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง นั้น พบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าวัยรุ่นที่ได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมตินั้นมีความกระตือรือร้นและตั้งใจที่จะพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของตนเองให้สูงมากขึ้นกว่ากลุ่มทดลองซึ่งได้รับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งต้องใช้เวลาในการอ่านหนังสือและเตรียมตัวเพื่อพูดหน้าชั้นเรียน ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มควบคุมเกิดความเบื่อที่จะปฏิบัติซ้ำแบบเดิม ซึ่งอาจมีผลกระทบทางลบต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 4 สมมติฐานที่ 4 ตั้งไว้ว่า “วัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง เมื่อได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและได้รับการฝึกโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง”

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยพิจารณาตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์สองทางของการฝึก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาตัวแปรนี้อีกครั้งเพื่อดูว่าผลนี้มีความเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ในกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างนี้

การสรุปผลและอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ 5 สมมติฐานที่ 5 ตั้งไว้ว่า “วัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว เมื่อได้รับการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าวัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวและได้รับการฝึกโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง”

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางของคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยพิจารณาตามบุคลิกภาพ กับการฝึกการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์สองทางของการฝึก และบุคลิกภาพ

ผลนี้จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาตัวแปรนี้อีกครั้งเพื่อดูว่าผลนี้มีความเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ในกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างนี้

ข้อดีของการวิจัย

1. เป็นงานวิจัยที่กระตุ้นให้นักการศึกษาเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สำหรับวัยรุ่นที่อยู่ในระบบโรงเรียน
2. ผู้สอน หรือบุคลากรทางการศึกษาสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้นักเรียนนักศึกษาได้

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. แบบฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ชุดนี้เป็นการฝึกแบบกิจกรรมกลุ่ม ดังนั้นจึงไม่เหมาะที่จะใช้ฝึกเฉพาะรายบุคคล
2. ในการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ผู้ฝึกควรมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเอง และฝึกคิดวิเคราะห์ตามจึงจะได้ผลดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรนำการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไปปรับปรุงเพื่อทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ บ้าง เพื่อที่จะได้พัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แก่กลุ่มตัวอย่างอื่นอันจะทำให้การศึกษามีคุณภาพยิ่งขึ้น
2. ควรทดลองใช้บทบาทสมมติกับตัวแปรทางจิตวิทยาอื่น ๆ เช่น พัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง พฤติกรรมกล้าแสดงออก เป็นต้น
3. ควรมีการติดตามผลการฝึกเป็นช่วงๆ เช่น มีการวัดหลังการทดลอง 3 ถึง 6 ครั้ง เพื่อดูว่าการฝึกมีประสิทธิภาพสูงหรือต่ำในช่วงใด เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขและปรับปรุงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้มีปริมาณสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

ควรนำการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาปรับปรุงให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน หลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเด็กเยาวชน*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลดา รัตนารักษ์.(2537). *การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มและรายบุคคล ที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนดัดดรุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โกศล มีคุณ. (2524). *การวิจัยเชิงทดลองศึกษาอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะ การสวมบทบาทของนักเรียนประถมศึกษา*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- งามดา วรินทร์านนท์. (2534). *เอกสารประกอบการสอนวิชา จิตวิทยาสังคม*. (สค.311) กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จันทนา ภาคบงกช. (2538). *ปัญหาและกลวิธีสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรการสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูศรี สนิทประชากร. (2525). *วิธีสอนในระดับประถมศึกษาตามแนวหลักสูตรใหม่*. กรุงเทพฯ : วัชรการพิมพ์. 78 หน้า.
- ดวงเดือน พันธุมนาวัน และคณะ. (2529). *รายงานการวิจัยฉบับที่32 ปัจจัยทางจิตวิทยานิเวศ ที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของมารดาไทย*. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2529.
- ดารณี วงษ์อยู่น้อย. (2517). *การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดาระณี พัฒนศักดิ์บุญญ. (2538). *ผลการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจิระประวัติวิทยาคม จังหวัดนครสวรรค์*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดำรงกุล เหลี่ยมวัฒนา. (2536). *ผลของการให้คำปรึกษาแบบยืดบุคคลเป็นศูนย์กลางที่มีต่อ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเชียง ของวิทยาคม อำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ทศพร ประเสริฐสุข. (2525). การสร้างโมเดลการสอนแบบกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนา
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์. วิทยานิพนธ์ กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทศนา แหมมณี. (2519, กรกฎาคม – สิงหาคม). “การใช้บทบาทสมมติในการเรียนการสอน,”
คุรุศาสตร์. หน้า 41-48.
- นวลละอ อสุภาผล. (2536). ผลสะท้อนแห่งโครงการนักเรียนนายร้อยตำรวจฝึกรับใช้
ประชาชนในชนบท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. มหาสารคาม : ภาควิชาพื้นฐาน
การศึกษา.
- ปาริฉัตร อันประเสริฐ. (2543). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาว์ปัญญา ความคิดสร้างสรรค์
และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศึกษานารี
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผกา สัตยาธรรม. (2524). เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สารคดีพายุ
(ฝ่ายประถม) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 198 หน้า.
- พนัส หันนาคินทร์ (2520). “การสอนคำนิยม,” โครงการคำนิยม. พิษณุโลก : แผนกเอกสาร
และการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. 175 หน้า.
- พระราชวรมุณี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2530). การศึกษาเครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.
- ภูซังค์ เลหาศิริวงศ์. (2535). การเปรียบเทียบสภาพปัญหาในด้านการปรับตัวและแรงจูงใจใฝ่
สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้น ม.ต้น ที่ศึกษาในระบบโรงเรียนและกึ่งระบบโรงเรียน
เขตการศึกษา 1 . วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาริสา รัฐปัดร. (2532). ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- เมธี โพธิพัฒน์. (2523). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และ
ความซื่อสัตย์ของเด็กไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- รัตนา มฤกัทร. (2524). การเปรียบเทียบผลของการสอนทักษะการทวนซ้ำด้วยวิธีการบรรยาย
การใช้ตัวแบบและบทบาทสมมติแก่นักศึกษาจิตวิทยาการปรึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2524, 112 หน้า. อัดสำเนา.

- รัตนภรณ์ วงศาโรจน์. (2533). การศึกษาแบบการคิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่ ในจังหวัดสมุทรสงคราม. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2533.
- รำไพทิพย์ ชีรินดิ. (2515). ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2524). หลักการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทวีกิจ 284 หน้า.
- วิมลรัตน์ ชัยสิทธิ์. (2522). การแสดงบทบาทสมมติในการสอนกลุ่มบูรณาการสำหรับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วรดี สิริพิฑูร. (2525). การพัฒนามโนภาพแห่งตนโดยใช้บทบาทสมมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประถมสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปีการศึกษา 2524. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุขสมร ประพัฒน์ทอง และดวงเดือน พันธุมนาวิน.(2523,มีนาคม) “การใช้นิทานกระตุ้น พฤติกรรมใฝ่สัมฤทธิ์ในเด็กไทย,” วิจัยทางการศึกษา. 10(1) : 24-30 .
- สุจิตรา บัวคำภา. (2525). การศึกษาการสอนจริยศึกษาด้วยการใช้และไม่ใช้บทบาทสมมติ ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุพจน์ สิ้นสูงศ์วัฒน์. (2527). การสร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดบุรีรัมย์. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณ ตริขันธ์. (2530). ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1โรงเรียนมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรพินท์ ชูชม. (2523). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา สุขรมณ์ และคนอื่นๆ. (2528). การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการทางสติปัญญาด้านเหตุผล ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2. รายงานการวิจัยฉบับที่ 31 กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- Davis Keith. (1962). *Human Relation at Work*. 2nd ed. New York : McGraw-Hill.
- Frust, Bernard C. (1962, July). " Socialization and Achievement Motivation in Brizil,"
American Sociological Review. 27(5) : 612-624.
- Guiford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York : McGraw-Hill
Book Company.
- Herman, Herbert J.M. (1970, Augst). "A Questionnaire Measures of Achievement
Motivation," *Journal of Applied Psychology*. .54 : 354-355.
- Hilgard E.R. and Atkonson R.C.(1976). *Introduction to Psychology*. New York :
Hatcourt Brace and workd Inc.
- Irwin,D. Michelle and Sueann R. Ambron. (1974, March). "Moral Judgment and
Role-Playing in Children Age Three to Seven,"*Research in Education*.
(ERIC) 9 : 91.
- Lindgern, Henry C. (1967). *Educational psychology in Classroom*. 3 rd ed.
New York : John Wilry and Sons, Inc.
- Mackinon, D.W. (1959). " What Makes a Person Cewative," *Comtenpotary Reading*
In General Psychoological, Edited by Robert S. Danial, Bostn:Houghton Mifflin.
- Marx, Melvin H. (1970). *Learning : Interaction*. New York : Macmillan.
- Maxwell, Roy Thomas. (1962). "The Relationship Between Achievement Motivation
And Achivevment in Elementary School Childern," *Dissertation Abstracts*.
- McClelland, David C. (1961). *The Achieving Society*. New York : The Ferr Press.
- McClelland, David C. and others. (1953). *The Achievement Motive*. New York :
Appleton-Century Grffs, Inc.
- McClelland, David Cand others. (1953). *The Achivement Motive* New York : Appleton
Century Crofts. Inc.
- Modelbaum, David Tra. (1976, August). "A Comparative Study of Role-Playing
Training for The Enhancement of The Moral Development," *Dissertation*
Abstracts International. 37 : 859-A.
- Myers, Albert E. (1965, May) . "Risk Taking and Academic Success and Their Relation
to an Objective Measure of Achievement Motivation," *Educational and*
Psychological Measurement. 25 : 335-363.
- Russell, Ivan L. (1969, July). "Motivation for School Achievement, Measurement and
Validation," *Journal of Education Research*. 62: 263-266.

- Shell , Leon Gene. (1968, Fedruay). "Achivement Motivation in Elementary School Children," *Dissertation Abstracta*. 29 (8) ; 2409 A.
- Song, Kae-Kyum. (1970, November). "Academic Achievement Motivation of Student of Agricultural Education and Its Relationship to Certain Variables," *Dissertation Abstracts International*. 32 (5) ; 2571- A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	หมายเหตุ
1.	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัย และสมาชิก 2. สร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกกับสมาชิกด้วยกัน 3. เพื่อให้สมาชิกเข้าใจความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4. เพื่อชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจวิธีการแสดงบทบาทสมมติ	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง 2. ให้สมาชิกแนะนำตนเอง 3. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4. ผู้วิจัยอธิบายให้สมาชิกเข้าใจวิธีการแสดงบทบาทสมมติ 5. เปิดโอกาสให้สมาชิกซักถาม	-
2.	ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น	1. เพื่อสร้างความรู้สึกรอดทนและความพยายามเอาชนะอุปสรรคเพื่อที่จะได้รับความสำเร็จ 2. เพื่อให้สมาชิกสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง	บทบาทสมมติเรื่อง "ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น"	
3.	ความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ	1. เพื่อสร้างความคาดหวังและพยายามไปสู่สิ่งที่คาดหวัง 2. เพื่อให้สมาชิกใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้รับชัยชนะ หรือบังเกิดผลดี	บทบาทสมมติเรื่อง "เบียร์ด"	

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	หมายเหตุ
4.	ความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งและความพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ไม่ย่อท้อ ถึงแม้จะเป็นคนพิการ	1. เพื่อสร้างความรู้สึกรอดทนและความพยายามเอาชนะอุปสรรคเพื่อที่จะได้รับความสำเร็จ 2. เพื่อให้รู้จักการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้นเสมอ แม้ถูกรบกวนก็ทำงานนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จ	บทบาทสมมติเรื่อง “ธงชัย”	
5.	ความปรารถนาที่จะได้รับชัยชนะ หรือทำให้ได้ผลดีกว่าคนอื่น	1. เพื่อให้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้รับชัยชนะหรือได้ผลดีกว่าคนอื่น 2. เพื่อให้รู้คุณค่าของการแข่งขันและมุ่งหวังในชัยชนะ 3. เพื่อให้มีความมานะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ	บทบาทสมมติเรื่อง “ความสำเร็จของเจมส์”	
6.	การทำงานหรือการเรียนรู้ต้องปรับปรุงผลงานของตนเองให้อยู่ในระดับสูง	1. เพื่อให้ได้ปรับปรุงผลงานของตนเองให้อยู่ในระดับสูง 2. เพื่อให้มีความผูกพันกับงานที่ได้รับมอบหมายและกล้ารับผิดชอบในการกระทำของตน	บทบาทสมมติเรื่อง “นักกีฬาเซด”	

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	หมายเหตุ
7.	ความอิสระในการแสดงออกและการทำงาน	1. เพื่อให้รู้จักความมีอิสระในการทำงาน 2. เพื่อให้รู้จักวางแผนการทำงานให้ประสบความสำเร็จ	บทบาทสมมติเรื่อง “ผลงานของพันกร”	
8.	ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ	1. เพื่อให้รู้จักตั้งความหวังไว้ในอนาคต 2. เพื่อให้เข้าใจว่าการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีความหวังในความสำเร็จ ไม่ใช่รอโชคชะตา	บทบาทสมมติเรื่อง “รอราชรถมาเกย”	
9.	ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ 2	1. เพื่อให้รู้จักตั้งความหวังไว้ในอนาคต 2. เพื่อให้เข้าใจว่าการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีความหวังในความสำเร็จ ไม่ควรเชื่อถือโชคชะตา 3. เพื่อให้มีความพยายามและอดทน	บทบาทสมมติเรื่อง “ชื่อนั้นสำคัญไฉน”	
10.	ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ 3	1. เพื่อให้รู้จักตั้งความหวังไว้ในอนาคต 2. เพื่อให้เข้าใจว่าการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีความหวังในความสำเร็จ ไม่ควรเชื่อถือโชคชะตา 3. เพื่อให้มีความพยายามและอดทน	บทบาทสมมติเรื่อง “ความมานะของสุชาติ”	

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยใช้บทบาทสมมติ

ครั้งที่	เรื่อง	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	หมายเหตุ
11.	ความสบายใจเมื่อได้รับความสำเร็จ และความวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว	1. เพื่อให้เกิดความสบายใจเมื่อได้รับความสำเร็จ 2. เพื่อให้เกิดความวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว	บทบาทสมมติเรื่อง "ความดีใจเสียใจของจ้อย"	
12.	ความสบายใจเมื่อได้รับความสำเร็จ และความวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว	1. เพื่อให้เกิดความสบายใจเมื่อได้รับความสำเร็จ 2. เพื่อให้เกิดความวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว	บทบาทสมมติเรื่อง "หนุ่มลมกรด"	
13.	คุณค่าของการแข่งขัน	1. เพื่อให้รู้จักคุณค่าของการแข่งขันและฝึกทบทวนทักษะความสามารถของตนเองอยู่เสมอ	บทบาทสมมติเรื่อง "ใครจะได้ที่ 1"	
14.	เส้นทางที่เลือกได้	1. เพื่อให้เกิดความพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ แม้กิจกรรมนั้นจะเสี่ยงต่อความล้มเหลว	บทบาทสมมติเรื่อง "เส้นทางเดินที่เลือกได้"	
15.	ปัจเจกนิเทศ	1. เพื่อสรุปและทบทวนบทเรียน 2. เพื่อให้ทุกคนได้แสดงทัศนะของตนเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3. เพื่อสรุปอภิปรายสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ 4. ทดสอบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	1. การซักถามและอภิปรายเพื่อสรุปสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรม 2. ทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	

ตั้งแต่ครั้งที่ 8 เป็นต้นไปเอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติจะมีเพียงเรื่องสั้น (ไม่มีบทบาทของตัวละครแต่ละตัว เนื่องจากต้องการฝึกให้กลุ่มตัวอย่างคิดเป็น)

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 1

เรื่อง	การปฐมนิเทศ
กิจกรรม	-
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นพฤติกรรมภายในที่ผลักดันให้บุคคลพยายามกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้ประสบความสำเร็จ และปรับปรุงผลงานตัวเองให้อยู่ในระดับสูงเสมอ การเพิ่ม หรือพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น สามารถกระทำได้หลายวิธี การแสดงบทบาทสมมติก็เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถ เพิ่มหรือพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้สูงขึ้นได้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัย และสมาชิก
2. สร้างความคุ้นเคยระหว่างสมาชิกกับสมาชิกด้วยกัน
3. เพื่อให้สมาชิกได้เข้าใจความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
4. เพื่อชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจวิธีการของการแสดงบทบาทสมมติ

สื่อการเรียนรู้

ใบความรู้อธิบายความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

กิจกรรม

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง
2. ให้สมาชิกแนะนำตนเอง
3. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของบทบาทสมมติ
4. ผู้วิจัยอธิบายการแสดงบทบาทสมมติ
5. เปิดโอกาสให้สมาชิกซักถามข้อสงสัย.

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทาสมมติ ครั้งที่ 2

เรื่อง	“ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ความต้องการหรือความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่จะต้องฝึกฝนและพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งจะต้องมีความอดทนไม่ย่อท้อต่อการเรียนหรือการทำงาน พยายามแก้ไขปัญหามองอุปสรรคนั้นด้วยตนเองอย่างสุดความสามารถ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความรู้สึกรอดทน และความพยายามเอาชนะอุปสรรคในการเรียน หรือการทำงานเพื่อที่จะได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้สมาชิกสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

สื่อการเรียน

1. เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ
2. วัสดุที่ใช้ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ได้แก่ กระดาษทำดอกไม้ ลวด ด้าย

การสอนโดยใช้บทาสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” ให้สมาชิกยกตัวอย่างประกอบความหมายของคำนี้

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงดู ใช้เวลา 10-20 นาที

4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน

5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไป

5.1 ปราชญ์ และนก เป็นคนอย่างไร

5.2 สมมติว่าสมาชิกเป็นปราชญ์ เมื่อทำดอกไม้ไม่ได้จะกระทำ เช่นเดียวกับปราชญ์หรือไม่ เพราะเหตุ

5.3 สมมติสมาชิกเป็นนก จะใช้วิธีแก้ปัญหาของตนเช่นเดียวกับนกหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ สมาชิกมีวิธีอื่นอย่างไรบ้าง เพื่อให้งานนั้นเสร็จตามกำหนด

6. ผู้จัดให้สมาชิกเล่าประสบการณ์ในการทำงาน หรือการเรียนของตนที่เคยเกิดปัญหา หรืออุปสรรค และสมาชิกแก้ปัญหาอย่างไร

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

นกและปราชญ์ เป็นนักศึกษาชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น (กศน.) ของกลุ่มทางไกลแห่งหนึ่ง ทั้งสองอยู่กลุ่มเดียวกันและเป็นเพื่อนที่สนิทสนมกันมาก วันหนึ่งในชั่วโมงพัฒนาทักษะอาชีพ ครูได้สอนให้สมาชิกประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าเช็ดหน้า หลังจากครูได้อธิบายวิธีทำพร้อมทั้งแสดงให้ดูแล้ว ครูก็สั่งให้สมาชิกทำงานส่งคนละ 2 ดอกในตอนท้ายชั่วโมง ทั้งนก และปราชญ์ต่างก็ไม่ถนัดในงานฝีมือ เมื่อลงมือทำไปสักครู นกก็รู้สึกโมโห ทำไม่ได้ จึงขำกิ้ง แลเอาหนังสืออ่านเล่นมาอ่านแทน ส่วนปราชญ์ก็ทำไม่ได้เช่นเดียวกัน จึงลุกไปหาโอ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านนี้เป็นพิเศษ โอจึงช่วยสอนให้ปราชญ์ค่อยๆ ทำ ซึ่งตอนแรกปราชญ์ก็ทำไม่ค่อยได้ แต่หลังจากที่ปราชญ์ได้พยายามทำใหม่ หลายครั้งก็สามารถทำได้เหมือนคนอื่น ๆ

ใกล้หมดเวลาครูก็เรียกให้สมาชิกนำดอกไม้มาส่ง ปรากฏว่ามีนกเพียงคนเดียวที่ไม่ได้ทำโดยอ้างว่าทำไม่ได้ ครูจึงเรียกปราชญ์ลุกขึ้นมาถามว่าปราชญ์ทำได้อย่างไร เมื่อปราชญ์เล่าถึงวิธีการของตนให้เพื่อนฟัง ครูก็ชมเชยปราชญ์ว่ามีความเพียรพยายามดีมาก แล้วครูก็สอนให้นกเอาอย่างปราชญ์ ให้นกทำดอกไม้ส่งตอนเลิกเรียน

ให้สมาชิกแสดงเป็นครูสอนวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ นก ปราชญ์ โอ และเพื่อนร่วมห้องตามบทบาทที่กำหนดให้

บทบาทของครูสอนวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ

ฉันเป็นครูสอนวิชาพัฒนาทักษะอาชีพในระดับ ม.ต้น ของกลุ่มทางไกลแห่งหนึ่ง วันหนึ่งฉันเข้าสอนวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ สอนให้สมาชิกประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าเช็ดหน้า หลังจากที่ฉันได้อธิบายวิธีการ พร้อมทั้งแสดงให้ดูก็สั่งให้สมาชิกทำงานส่งคนละ 2 ดอกในตอนท้ายชั่วโมง พอใกล้หมดชั่วโมง สมาชิกทุกคนนำผลงานมาส่ง ยกเว้นนก ฉันถามนกว่าทำไมไม่ส่ง เธอ

อ้างเหตุผลว่าทำไม่ได้ ฉันจึงเรียกปราชญ์ลุกขึ้น ตามปราชญ์ว่าทำได้อย่างไร เมื่อปราชญ์เล่าวิธีการของตนให้เพื่อฟัง ฉันก็ชมเชยว่าปราชญ์มีความเพียรพยายามดีมาก แล้วฉันก็สอนให้นักเอาตัวอย่างปราชญ์ และสั่งให้นักทำดอกไม้มาส่งตอนเลิกเรียน

บทบาทของนก

ฉันชื่อนก เรียนอยู่ชั้น ม. ต้น มีเพื่อนสนิทชื่อปราชญ์ ฉันและปราชญ์ไม่ชอบเรียนวิชาที่เกี่ยวกับงานฝีมือ เพราะไม่มีความสามารถทางด้านนี้ วันหนึ่งในชั่วโมงวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ ครูสอนให้ทำดอกไม้ประดิษฐ์ และสั่งให้ส่งคนละ 2 ดอก ภายในชั่วโมง ฉันลองทำตามที่ครูสอนก็ทำไม่ได้ จึงขยี้ทึ้ง และเอาหนังสืออ่านเล่นมาอ่านแทน พอท้ายชั่วโมง ครูถามฉันว่าทำไมไม่ส่ง ฉันตอบว่าทำไม่ได้ แต่ครูก็สั่งให้ฉันทำดอกไม้มาส่งตอนเลิกเรียน

บทบาทของปราชญ์

ฉันชื่อปราชญ์ เป็นเพื่อนสนิทของนก วันหนึ่งฉันทำดอกไม้ประดิษฐ์ตามที่ครูสอน ฉันทำไม่ค่อยได้ จึงถามโอ ซึ่งมีฝีมือทางด้านนี้ ฉันพยายามทำอยู่หลายครั้ง จนในที่สุดก็ทำได้ จนเพื่อน ชมว่าสวย พอใกล้หมดเวลา ฉันเอาดอกไม้ไปส่งครู ครูถามฉันว่าฉันทำดอกไม้ได้อย่างไร ฉันเล่าขั้นตอนและวิธีแก้ปัญหาให้ฟัง ครูชมเชยว่าฉันมีความเพียรพยายามดีมาก

บทบาทของโอ

ฉันชื่อโอ เป็นเพื่อนร่วมห้องของนก และปราชญ์ ฉันชอบเรียนวิชาพัฒนาทักษะอาชีพ วันหนึ่งในชั่วโมงพัฒนาทักษะอาชีพ ครูสอนทำดอกไม้ประดิษฐ์ ฉันพยายามทำให้สวยที่สุด เพราะฉันมีความสามารถทางด้านนี้ ปราชญ์ถามฉันว่าทำอย่างไร ฉันจึงช่วยสอน และแนะนำ

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อนร่วมห้องกับนก ในชั่วโมงพัฒนาทักษะอาชีพพวกเราตั้งใจฟังครูอธิบายขั้นตอน ในการประดิษฐ์ดอกไม้ พอใกล้หมดชั่วโมงพวกเราก็มีผลงานส่งครู

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 3

เรื่อง	“ความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “เบิร์ต” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ความพยายามที่จะเอาชนะสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก พร้อมทั้งเอาชนะต่อปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จตามที่ตนปรารถนา

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความคาดหวังและพยายามไปสู่สิ่งที่คาดหวัง
2. เพื่อให้สมาชิกใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้ รับชัยชนะ หรือบังเกิดผลดี

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น การแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับความต้องการ หรือความปรารถนาของสมาชิก พร้อมทั้งให้สมาชิกยกตัวอย่างและบอกการกระทำเพื่อจะได้นำไปสู่ความสำเร็จนั้นๆ

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงดู ใช้เวลา 10-20 นาที
4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อู

5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไปนี้
  - 5.1 เบิร์ต เป็นคนอย่างไร
  - 5.2 สมมติว่าท่านเป็นเบิร์ต จะกระทำ เช่นเดียวกับเบิร์ตหรือไม่ เพราะเหตุ
  - 5.3 สมมติสมาชิกเป็นเพื่อนของเบิร์ต ท่านจะแนะนำให้เบิร์ตทำอย่างไร
  - 5.4 ท่านเห็นด้วยกับคำพูดของแม่ของเบิร์ตหรือไม่ เพราะเหตุใด
6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

เบิร์ต เสก โจ และก้อง เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนที่เรียนกลุ่มเดียวกัน ของศูนย์การเรียนชุมชนแห่งหนึ่ง กลุ่มนักศึกษาเหล่านี้เป็นนักกรีฑาของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนเขตทุกคน ยกเว้นเบิร์ต คนเดียวที่ได้เป็นนักกรีฑา ดังนั้น ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน เสก โจ และก้อง ต้องซ้อมกรีฑาทุกวัน เพราะจะต้องไปแข่งกับศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนเขตอื่น เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระราชินีนาถ ซึ่งสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนได้จัดงาน “กีฬากศน.ร่วมใจเทิดไท้ราชินี”

เบิร์ต ซึ่งไม่ได้เป็นนักกรีฑาเหมือนเพื่อจึงคิดอยากเป็นบ้าง แต่ก็จืดใจเพราะตนเองไม่มีความสามารถในการวิ่ง จนกระทั่งวันหนึ่ง เพื่อนทั้ง 4 คน ก็ได้จับกลุ่มคุยกันเรื่องการวิ่ง และทุกคนบอกเบิร์ตว่า “อยากให้นายเป็นนักวิ่งเหมือนๆ พวกเรา” เบิร์ตบอกว่า “เราวิ่งไม่เร็ว” และเสกก็แนะนำว่า “ไม่มีใครวิ่งเร็วมาแต่เกิดหรอก นายต้องพยายามหัดวิ่งทุกๆ วัน มันจะเร็วขึ้นเอง” เมื่อเบิร์ตได้ฟังดังนั้นก็คิดอยู่ในใจว่าเราจะต้องเป็นนักกรีฑาให้ได้ ดังนั้น หลังจากโรงเรียนเลิก เบิร์ตจึงหัดวิ่งคนเดียวทุกวัน จนกระทั่งวันแข่งขันคัดตัวนักกรีฑา เบิร์ตได้เข้าแข่งคัดเลือกด้วย และวิ่งได้ชนะเลิศ โค้ชที่ควบคุมนักกรีฑาจึงบอกให้เบิร์ตมาเป็นนักกรีฑา ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต เมื่อเบิร์ตรู้ว่าตนเองได้เป็นนักกรีฑาของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตจึงดีใจมาก กลับบ้านไปเล่าให้แม่ฟัง แม่จึงให้กำลังใจลูกว่า “ดีแล้วลูก นี่แหละเป็นผลของความพยายามของลูก จึงทำให้ลูกสำเร็จตามความต้องการของลูก คนเราถ้าต้องการจะทำอะไรให้ได้ตามที่คิดก็จะต้องใช้ความพยายามไม่ย่อท้อต่อความลำบาก มันจึงจะสำเร็จได้”

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทาสมมติ ครั้งที่ 4

เรื่อง	“ความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และความพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ไม่ย่อท้อถึงแม้จะเป็นคนพิการ”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “ธงชัย” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ความต้องการหรือความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเป็นคุณลักษณะที่จะต้องฝึกฝนและพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ถึงแม้ว่าจะพิการแต่หากมีความพยายามก็จะประสบความสำเร็จ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความรู้สึกรอดทนและความพยายามเอาชนะอุปสรรคเพื่อที่จะได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้รู้จักการปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น แม้ถูกรบกวนก็ทำงานนั้นๆ ให้ประสบความสำเร็จ

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทาสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับความต้องการ หรือความปรารถนาของสมาชิก พร้อมทั้งให้สมาชิกยกตัวอย่างและบอกการกระทำเพื่อจะได้นำไปสู่ความสำเร็จนั้นๆ

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงดู ใช้เวลา 10-20 นาที
4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อู
5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไปนี
  - 5.1 ชงชัย เป็นคนอย่างไร
  - 5.2 สมมติว่าท่านเป็นชงชัย จะกระทำเช่นเดียวกับชงชัยหรือไม่ เพราะเหตุ
  - 5.3 เพราะเหตุใดชงชัยจึงได้เป็นผู้พิพากษา
6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

ชงชัยเป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับม.ปลาย ของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนเขตแห่งหนึ่ง ชงชัยมีขาข้างหนึ่งลีบเล็กมาตั้งแต่กำเนิด เนื่องจากเป็นโรคโปลิโอ ทำให้ชงชัยเดินไม่ค่อยถนัด ฐานะทางครอบครัวของชงชัยค่อนข้างยากจน เนื่องจากพ่อของชงชัยได้เสียชีวิตตั้งแต่เด็ก ส่วนแม่ป่วยเป็นอัมพาต ทำให้ชงชัยต้องอาศัยชั่วคราวกับบาตรหลวงตาเป็นประจำ ชงชัยมีน้องอีก 2 คน ที่ต้องเลี้ยงดูซึ่งกำลังเรียนอยู่ชั้น ป.5 และ ป.6 ด้วยเหตุนี้เองทำให้ชงชัยต้องมาเรียน กศน. เพราะเขาต้องทำงานหา เงินเลี้ยงแม่ซึ่งป่วย และน้องอีก 2 คน

ถึงแม้ว่าชงชัยจะด้อยโอกาสทางการศึกษา แต่เขาก็พยายามที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ ในวันจันทร์ถึงศุกร์ ชงชัยต้องไปรับจ้างล้างจาน เพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ในวันอาทิตย์เขาก็ไปเรียนกศน.ในวัดใกล้บ้าน ซึ่งมีครูอาสาฯมาสอนให้ทุกวันอาทิตย์ไม่เคยขาด เพราะชงชัยมีความใฝ่ฝันอยากเป็นผู้พิพากษา ถึงแม้ความหวังของชงชัยจะริบหรี่ แต่เขาก็ยังพยายามเพื่อให้ไปถึงฝัน

วันหนึ่งในช่วงโมงวิชาภาษาไทย ครูन्छ ซึ่งเป็นครูอาสาฯ ให้นักศึกษาทุกคนออกมาพูดหน้าชั้นในหัวข้อความใฝ่ฝันของข้าพเจ้า ชงชัยได้ออกไปพูดถึงความใฝ่ฝันของตัวเองว่าตัวเขาอยากเป็นผู้พิพากษา แต่ครอบครัวยากจนมาก ตัวเขาเองก็พิการ ไม่รู้ว่าจะประสบความสำเร็จในชีวิตหรือไม่ แต่ก็พยายามให้ถึงที่สุด ชงชัยพูดได้ดีมาก ก่อนเลิกเรียนครูได้เรียกชงชัยไปคุยและแนะนำให้ลองไปสมัครเรียนแบบนอนดึกที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง แต่ชงชัยบอกว่าตนเองไม่มีเงินที่จะไปสมัครเรียน ครูรับปากว่าจะประสานงานเรื่องทุนการศึกษาให้

อาทิตย์ต่อมา ครูแจ้งข่าวดีแก่นักศึกษาทุกคนว่านายกรัฐมนตรียจะให้เงินทุนแก่นักศึกษาที่ยากจน เพียงแต่ให้เขียนเรียงความส่งเข้าประกวด นักศึกษาคนอื่นๆไม่สนใจในเรื่องทุนการศึกษา เพราะคิดว่าไม่มีทางที่จะสู้เด็กในโรงเรียนได้ แต่ชงชัยได้เขียนเรียงความและได้รับทุนการศึกษาจากนายกรัฐมนตรียให้เรียนได้จนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี

5 ปีผ่านไป ขณะที่ครูन्छกำลังสอนนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนอยู่นั้น มีชายคนหนึ่งแต่งตัวภูมิฐานก้าวลงจากรถเบนซ์คันหรู พอเห็นท่าเดินครูก็จำได้ว่าเป็นชงชัย ชงชัยก้มลง

กราบครูที่ให้ความช่วยเหลือเมื่อตอนเขายังเป็นนักศึกษา กศน.อยู่ “ครูครับ ตอนนั้นผมได้เป็นผู้ฝึกสอนแล้ว ผมขอบคุณครูมากที่กรุณาผมมาตลอดจนผมประสบความสำเร็จทุกวันนี้” ครูนั้นดีใจจนน้ำตาซึมและกล่าวกับธงชัย และน้อง ๆ นักศึกษา กศน. ว่า “ครูเป็นได้แค่ผู้ช่วยแนะนำให้ตัวนักศึกษาแต่ละคนจะดีหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับตัวท่านเอง หากว่าเรามีความพยายามและมุ่งมั่นเพื่อจะให้ประสบความสำเร็จในชีวิต อดทนต่อความยากลำบาก เราก็จะสมหวัง ให้นักศึกษาทั้งหลายดูพี่ธงชัยเขาเป็นตัวอย่าง ที่ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ และครูก็หวังว่านักศึกษาของครูทุกๆ คนจะประสบความสำเร็จนะคะ”

บทบาทของธงชัย

ฉันชื่อธงชัย ฉันเป็นคนพิการมาตั้งแต่กำเนิด ครอบครัวของฉันยากจนมาก ฉันกำพร้าพ่อ แม่เป็นอัมพาต ฉันมีน้องอีก 2 คนที่ต้องดูแล ฉันมีโอกาสได้เรียนแค่ ม.3 แต่ฉันอยากเป็นผู้ฝึกสอน ดังนั้นฉันจึงไปสมัครเรียน กศน. ฉันโชคดีที่ครูเอาใจใส่ดูแลนักศึกษา ครูช่วยเหลือฉันตลอด วันหนึ่งครูแจ้งให้พวกเราเขียนเรียงความเพื่อขอรับทุนฉันจึงพยายามเขียนให้ดีที่สุด และฉันก็ได้รับทุนการศึกษา ฉันเรียนจบปริญญาตรี และในที่สุดฉันก็ได้เป็นผู้ฝึกสอนตามความฝันของฉัน

บทบาทของครูนั้น

ฉันชื่อ นั้น เป็นครูอาสาสมัครการศึกษา นอกโรงเรียน ฉันภูมิใจในในงานนี้มากเนื่องได้ทำประโยชน์ให้สังคม วันหนึ่งฉันได้ทราบว่าธงชัย ซึ่งเป็นนักศึกษาคนหนึ่งอยากเป็นผู้ฝึกสอน แต่เขาขาดโอกาสเนื่องจากฐานะทางบ้านยากจน ฉันจึงไปประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อหาทุนให้ธงชัย ธงชัยได้รับทุน และในที่สุดเขาก็ได้เป็นผู้ฝึกสอน ฉันรู้สึกภูมิใจในตัวธงชัยมาก

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อนของธงชัย ธงชัยเป็นคนดีและเรียนหนังสือเก่ง แต่ยากจน บางครั้งไม่มีเงินติดตัวเลย พวกเราก็ช่วยเหลือให้เงินธงชัยไปใช้บ้าง

บทบาทของน้อง ๆ (กศน.)

พวกเราเป็นนักศึกษากศน. วันหนึ่งขณะที่ครูนั้นกำลังสอนหนังสือ มีผู้ชายมาฝึกสอนคนหนึ่ง แต่ดูท่านทางภูมิฐานมาหาครูนั้น ครูนั้นแนะนำว่าเป็นรุ่นพี่ที่เคยเรียน กศน. ที่เดียวกับพวกเรา ตอนนี้เป็นผู้ฝึกสอนแล้ว พวกเรารู้สึกตื่นเต้นที่มีรุ่นพี่ที่เป็นถึงผู้ฝึกสอน และพวกเราคิดว่าในอนาคตพวกเราอาจจะพยายามตั้งใจเรียน เพื่อจะประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างพี่ธงชัยบ้าง

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 5

เรื่อง	“ความปรารถนาที่จะได้รับชัยชนะ หรือทำให้ได้ผลดีกว่าคนอื่น”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “ความสำเร็จของเจมส์” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จนั้น บุคคลจะต้องเป็นผู้ที่มีความปรารถนาที่จะได้รับชัยชนะในการทำกิจกรรมหรือประสบความสำเร็จรวมทั้งต้องการให้การกระทำของตนดีกว่าคนอื่น ๆ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้รับชัยชนะ หรือได้ผลดีกว่าคนอื่น
2. เพื่อให้รู้คุณค่าของการแข่งขันและมุ่งหวังในชัยชนะ
3. เพื่อให้มีความมานะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงาน ให้สมาชิกยกตัวอย่างว่าองค์กรประกอบอะไรบ้างที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จหรือการได้รับชัยชนะ โดยผู้วิจัยคอยโยนความคิดไปสู่การใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
  2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง
- พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงดู ใช้เวลา 10-20 นาที
4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อู
5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไปนี้
  - 5.1 เจมส์ เป็นคนอย่างไร
  - 5.2 สมมติว่าท่านเป็นเจมส์ จะกระทำเช่นเดียวกับเจมส์หรือไม่ เพราะเหตุ
  - 5.3 เพราะเหตุใดเจมส์ถึงสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้
6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

เจมส์เป็นนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ระดับ ม.ปลายของศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนเขตแห่งหนึ่ง เจมส์เป็นคนที่เรียนหนังสือดี แต่ตอนที่เรียนอยู่ม.4 ในโรงเรียนแห่งหนึ่งเจมส์ประสบอุบัติเหตุ ทำให้ต้องหยุดเรียนเป็นเวลา 2 เดือนเจมส์จึงไม่มีสิทธิ์สอบ และต้องเรียนซ้ำชั้น เจมส์อายุเพื่อน ๆ ก็เลยออกมาเรียนกศน. วันหนึ่งเจมส์ไปหาดังและเวฟที่โรงเรียนเก่า เจมส์ตะโกนเรียนดังและเวฟ แต่ดังและเวฟทำเป็นไม่ได้ยิน และไม่เห็นเจมส์ พอดกเย็น ดังและเวฟไปหาเจมส์ที่บ้าน ดังพูดกับเจมส์ว่า “เจมส์วันนี้เรากับเวฟขอโทษด้วยที่ทำเป็นไม่เห็นและไม่ได้อินนาย นายต้องเข้าใจพวกเรานะ ว่าพวกเราอายุเพื่อน ๆ ที่มีเพื่อนเรียน กศน.อย่างนาย” “ใช่ เวฟพูดถูก หวังว่านายคงไม่โกรธพวกเรานะ แต่อยู่นอกโรงเรียนเราก็คูกันเป็นเพื่อนกับเหมือนเดิมได้นะ แต่นายอย่าไปหาเราที่โรงเรียนเลยนะเราอายุเพื่อที่โรงเรียนจริง” “ไม่เป็นไรหรือเพื่อ เราเข้าใจพวกนายทั้ง 2 คน” เจมส์ตอบเพื่อนทั้ง 2 คน

ตั้งแต่นั้นมาเจมส์ตั้งใจเรียนมากขึ้นกว่าเดิม ถึงแม้ว่า กศน.จะเรียนแค่อาทิตย์ละวัน เมื่อมีเวลาว่างเจมส์ก็จะให้ครูสอนเพิ่มเติมในส่วนที่เขาไม่เข้าใจให้ เพราะเจมส์มีความมุ่งมั่นที่จะเข้าเรียนต่อในคณะแพทยศาสตร์ให้ได้

ถึงเวลาสอบเข้ามหาวิทยาลัย เจมส์สอบติดคณะแพทยดังที่เขาหวัง ในขณะที่เวฟและดังสอบไม่ติดและต้องไปเรียนรามคำแหง แต่เจมส์ก็ให้กำลังใจเพื่อนว่า “ถึงแม้พวกนายจะเรียนที่ไหนพวกนายก็ยังคงเป็นเพื่อนเราเสมอ เราต้องขอบคุณพวกนายที่พูดให้เราเจ็บใจในวันนั้น ทำให้เรามีกำลังใจที่จะเรียนหนังสือ และมีแรงฮึดที่จะแข่งขันกับตัวเองและพวกที่เรียนในโรงเรียน พวกนายอย่างเพิ่งท้อแท้ไปละ ถึงแม้จะต้องเรียนรามพวกนายก็เป็นคนดีของสังคม และประสบความสำเร็จในชีวิตได้”

บทบาทของเจมส์

ผมชื่อเจมส์ เรียนกศน.ม.ปลาย เพราะไม่อยากจะเรียนซ้ำชั้นที่โรงเรียนเดิม ผมมีเพื่อนชื่อเวฟและดัง วันหนึ่งผมไปหาเขาที่โรงเรียน แต่พวกเขาทำเป็นมองไม่เห็นผม และพวก

เขาบอกว่าอายุที่มีเพื่อนเรียนกศน. ผมไม่โกรธเขาหรอกนะ พวกเขาพิสูจน์ให้พวกเขาเห็นว่าเรียนกศน. ก็เป็นนายแพทย์ได้ ดังนั้นผมจึงขยันเรียน และในที่สุดผมก็เอนทรานส์ติดคณะแพทย์

บทบาทของดั่ง

ผมชื่อดั่ง เป็นเพื่อนของเจมส์ เรียนในโรงเรียนมีชื่อแห่งหนึ่ง วันหนึ่งเจมส์ไปหาผมที่โรงเรียน แต่ผมทำเป็นไม่เห็น และผมบอกเจมส์ว่าที่หลังไม่ต้องไปหาผมที่โรงเรียนอีกเพราะผมอายุที่มีเพื่อนเรียน กศน. ผมสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ แต่ผมก็ตั้งใจที่เจมส์ไม่ซ้ำเติมผม

บทบาทของเวฟ

ผมชื่อเวฟ เป็นเพื่อนของเจมส์ และดั่ง เรียนในโรงเรียนมีชื่อแห่งหนึ่ง วันหนึ่งเจมส์ไปหาผมที่โรงเรียน แต่ผม และดั่งทำเป็นไม่เห็น และผมบอกเจมส์ว่าที่หลังไม่ต้องไปหาผมที่โรงเรียนอีกเพราะผมอายุที่มีเพื่อนเรียนกศน. ผมสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ แต่ผมก็ตั้งใจที่เจมส์ไม่ซ้ำเติมผม และเจมส์ไม่อายุที่มีเพื่อนเรียนรวมอย่างผม

บทบาทของครู

ฉันเป็นครู กศน. เจมส์เป็นนักศึกษาที่ตั้งใจเรียนมาก เขาจะเข้ามาให้ฉันสอนทุกครั้งที่มีโอกาส

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทาสมมติ ครั้งที่ 6

เรื่อง	“การทำงานหรือการเรียนต้องปรับปรุงผลงานของตนเองให้อยู่ในระดับสูง”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “นักกีฬาเขต” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อถึงระดับหรือได้มาตรฐานที่ดีแล้ว บุคคลจะต้องรักษามาตรฐานการกระทำที่ดีอันนั้นไว้ให้คงอยู่ตลอดไปหรือให้ดีขึ้นกว่าเดิมโดยการฝึกหัด ฝึกซ้อม หรือฝึกทักษะนั้นๆ อยู่เสมอ อันเป็นลักษณะหนึ่งของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ได้ปรับปรุงผลงานของตนเองให้อยู่ในระดับสูง
2. เพื่อให้มีความผูกพันกับงานที่ได้รับมอบหมายและกล้ารับผิดชอบในการกระทำ

ของตน

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทาสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับความสำเร็จในการทำงานหรือการทำงานหรือการเรียนเมื่อคนเราประสบผลสำเร็จในการทำงาน หรือการเรียนแล้ว เราจะรักษาผลอันนี้ไว้ได้อย่างไร

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงดู ใช้เวลา 10-20 นาที
4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อู
5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไปนี้
  - 5.1 ตะวัน เป็นคนอย่างไร
  - 5.2 สมมติว่าท่านเป็นตะวัน จะกระทำเช่นเดียวกับตะวันหรือไม่ เพราะเหตุ
  - 5.3 เพราะเหตุใดตะวันจึงได้กลับมาเป็นนักกีฬาเขต
6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

ตะวันเป็นนักวิ่งที่จัดว่าฝีเท้าดีที่สุดในจังหวัด ในการแข่งขันกีฬาภายในจังหวัดหรือระหว่างจังหวัดใกล้ๆ ตะวันจะต้องติดอันดับ 1 ใน 3 เสมอ ตะวันเป็นนักวิ่งที่เก่งจนหาตัวจับยาก ทำให้ตะวันได้รับคัดเลือกเป็นนักกีฬาเขต 2 ปีซ้อน

และในปีที่จังหวัดได้ส่งตะวันเป็นตัวแทนเพื่อเข้าแข่งขันคัดเลือกในเขต ด้วยความที่คิดว่าตนเองวิ่งเร็วที่สุดในจังหวัดตะวันจึงไม่เคยซ้อมเลย อ้างว่าไม่สบายบ้าง ไปธุระบ้าง

พอถึงวันคัดเลือก ตะวันวิ่งได้ที่ 4 ซึ่งเขตจะคัดตัวแค่ 3 คนแรกเท่านั้น ทำให้ตะวันไม่ได้เป็นตัวแทนเขตในปีนี้ ตะวันเสียใจมากถึงกับร้องไห้ จนเพื่อนต้องเข้าไปปลอบ โด๊ซเข้ามาพูดกับตะวันว่า “การที่เธอไม่ได้รับการคัดเลือกเพราะเธอขาดซ้อมบ่อย คนเราถึงแม้ว่าจะมีความสามารถสูง อย่างไร แต่ถ้าไม่ฝึกฝนหรือฝึกซ้อมทบทวนทักษะต่างๆอยู่เสมอความสามารถนั้นก็ลดลงไปเรื่อยๆ แต่เธออย่าเพิ่งท้อถอย ครูได้ข่าวมาว่าอาทิตย์หน้าทางเขตจะคัดตัวนักกีฬาเพิ่มอีก”

เมื่อตะวันได้ฟังดังนั้นก็เข้าใจได้ทันทีว่าการที่ตัวเองไม่ได้รับการคัดเลือกครั้งนี้เนื่องจากตนเองไม่ค่อยได้ซ้อม ตะวันจึงตอบครูว่า “ผมมีเวลาอีก 1 อาทิตย์ ผมจะไม่ขาดซ้อมอีกแล้วครับ และจะพยายามให้ได้รับการคัดเลือก”

ถึงวันคัดตัวนักกีฬารั้งที่ 2 ตะวันได้รับการคัดเลือก และในการแข่งขันระดับประเทศครั้งนี้ ตะวันวิ่งได้ที่ 1 ของประเทศ เนื่องจากเขาไม่เคยขาดซ้อมอีกเลย

บทบาทของตะวัน

ฉันชื่อตะวัน เป็นนักวิ่งอันดับ 1 ของจังหวัด ฉันคิดว่า ซ้อมหรือไม่ซ้อมฉันก็ต้องวิ่งได้ที่ 1 แต่ฉันคิดผิด วันคัดเลือกครั้งแรกฉันไม่ได้รับการคัดเลือก ฉันเสียใจมาก โด๊ซมาปลอบและบอกให้ฉันตั้งใจซ้อมใหม่ เพราะจะมีการคัดเลือกรอบที่ 2 ฉันจึงตั้งใจซ้อม และได้รับการคัดเลือกจนในที่สุดฉันก็ได้แชมป์ประเทศไทย

บทบาทของโค้ช

ฉันเป็นครูฝึกสอนกรีฑาประจำจังหวัด นักกีฬาของฉันมีความสามารถมากโดยเฉพาะ ตะวัน แต่ตะวันเป็นคนที่มีมั่นใจในความสามารถของตนเองสูง จึงไม่ค่อยมาซ้อม การคัดเลือกครั้งแรกตะวันไม่ได้เป็นตัวแทนเขต แต่ฉันได้แนะนำตะวันว่า “การที่เธอไม่ได้รับการคัดเลือกเพราะเธอขาดซ้อมบ่อย คนเราถึงแม้ว่าจะมีความสามารถสูง อย่างไร แต่ถ้าไม่ฝึกฝนหรือฝึกซ้อมทบทวนทักษะต่างๆ อยู่เสมอความสามารถนั้นก็ลดลงไปเรื่อยๆ แต่เธออย่าเพิ่งท้อถอย ครูได้ข่าวมาว่าอาทิตย์หน้าทางเขตจะคัดตัวนักกีฬาเพิ่มอีก” และในที่สุดตะวันก็ได้เป็นแชมป์ประเทศไทย ฉันภูมิใจในตัวของเธอมาก

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 7

เรื่อง “ความมีอิสระในการแสดงออก และการทำงาน”

กิจกรรม 1. แสดงบทบาทสมมติ “ผลงานของพันกร”
2. อภิปรายร่วมกัน

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือกิจกรรมอะไรก็ตาม ในบางครั้งบุคคลจะต้องมีความอิสระในการกระทำ ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นได้ใช้ความคิดความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้รู้จักความมีอิสระในการทำงาน
2. เพื่อให้รู้จักวางแผนการทำงานให้ประสบความสำเร็จ

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับเรื่องการทำงาน ใครบ้างที่ชอบทำงานคนเดียว ใครบ้างที่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม ให้สมาชิกช่วยกันยกตัวอย่าง

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงดู ใช้เวลา 10-20 นาที

4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อู
5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไปนี้
  - 5.1 คู่ระหว่างแบงค์และสามารถเป็นอย่างไร ทำไมต่างคนต่างทำโครงการ
  - 5.2 คู่ระหว่าง ดีและใหญ่เป็นอย่างไร ทำไมโครงการที่ทำออกมาจึงไม่สำเร็จ

5.3 ทำไมพันกรจึงทำงานคนเดียว และโครงการของพันกรจึงดีกว่าโครงการของคนอื่น

6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

ในชั้นเรียน ม.ต้นของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแห่งหนึ่งเป็นการเรียนในวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 เมื่อครูแนะนำหลักสูตรและเนื้อหาของวิชาจบ จึงได้มอบหมายให้นักศึกษาไปทำโครงการในรายวิชานี้มา โดยให้ทำเป็นกลุ่ม หรือทำเดี่ยวก็ได้ หลังจากที่นักศึกษาเข้าใจแล้วครูก็ปล่อยให้แบ่งกลุ่มเพื่อเตรียมตัวทำโครงการโดยมีนักศึกษาทำเป็นคู่ หรือบางคนก็ทำคนเดียว แบ่งค์และสามารถเลือกจับคู่กันทั้งสองตกลงกันอยู่นานว่าจะทำโครงการเรื่องอะไรดี ถกเถียงกันอยู่เป็นเวลานานก็ตกลงกันไม่ได้ ในที่สุดทั้งคู่ก็ตัดสินใจว่าต่างคนต่างทำโครงการซึ่งทั้งสองรู้สึกไม่สบายใจเลยในการทำโครงการเพราะกลัวเพื่อนจะโกรธ และครูจะตำหนิเนื่องจากแจ้งครูว่าจะทำเป็นคู่ ทั้งสองคนจึงทำโครงการได้ไม่ดีเท่าที่ควร

ส่วนอีกคู่ที่ตกลงว่าจะทำโครงการร่วมกันคือ ใหญ่ และดี ใหญ่จะทำโครงการเรื่องจิตรกรรม แต่ดีจะทำเรื่องดนตรี ทั้งสองตกลงกันไม่ได้ ในที่สุดใหญ่ก็ยอมดี ให้ทำโครงการเรื่องดนตรี แต่ละในระหว่างที่ทำโครงการนั้นใหญ่ก็ดิโน่น ดิงนี้อยู่ตลอดเวลา ทำให้ดีรู้สึกหงุดหงิด แต่ใหญ่ก็ต้องยอมเพราะกลัวส่งงานไม่ทัน ทำให้โครงการของคู่นี้ไม่ดีเท่าที่ควรเช่นกัน

สำหรับพันกร เขาตั้งใจไว้ตั้งแต่ต้นว่าจะทำโครงการคนเดียว เมื่อกลับถึงบ้านเขาก็ปรึกษากับคุณปู่ในเรื่องการทำโครงการ และได้รับคำแนะนำให้ประดิษฐ์โมเดลเครื่องดนตรีไทยชนิดต่าง ๆ จากเศษวัสดุเหลือใช้ ซึ่งพันกรก็ทำได้ดีมากเนื่องจากคุณปู่ของเขาเป็นครูสอนดนตรีไทย ทำให้เขาซึมซับเรื่องดนตรีไทยไปมาก และโครงการของพันกรก็ได้รับรางวัลในการประกวดด้วย เนื่องจากพันกรมีอิสระในการคิดและทำงานจึงทำให้ผลงานออกมาดูดี

บทบาทของพันกร

ผมชื่อพันกรเป็นนักศึกษากศน. วันหนึ่งครูให้พวกเราไปคิดทำโครงการในวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 เพื่อนำโครงการส่งเข้าประกวด ผมไม่ได้จับคู่กับใครเนื่องจากผมคิดว่าการทำเราทำงานคนเดียวทำให้เรามีอิสระที่จะคิดที่จะทำมากกว่าการทำงานร่วมกับคนอื่น ผมทำโครงการเรื่องประดิษฐ์โมเดลเครื่องดนตรีไทยจากเศษวัสดุโดยได้รับคำแนะนำจากคุณปู่ทำให้ผลงานออกมาดี

บทบาทของครู

ฉันเป็นครูคน. การเรียนการสอนในทุกวิชาต้องทำโครงการ ฉันได้มอบหมายให้นักศึกษาไปทำโครงการโดยจะทำงานเดี่ยว หรือกลุ่มก็ได้ ถึงกำหนดส่งโครงการของพันกรดีกว่าของคนอื่นๆที่ทำเป็นกลุ่มทั้งๆที่เขาทำคนเดียวอันเนื่องมาจากเขามีอิสระในการทำงาน

บทบาทของปู่

ฉันเป็นปู่ของพันกร วันหนึ่งเขามาปรึกษาเรื่องเรียน ฉันเลยแนะนำให้เขาทำโมเดลเครื่องดนตรีไทยจากเศษวัสดุ จะได้เป็นการช่วยอนุรักษ์เครื่องดนตรีไทยด้วย ซึ่งพันกรก็ทำได้ดีมาก

บทบาทของเพื่อน ๆ

พวกเราเป็นเพื่อน ๆ ของพันกร ครูให้พวกเราทำโครงการในวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 2 พวกเราทำงานเป็นกลุ่ม ในขณะที่พันกรเขาทำงานคนเดียว การทำงานกลุ่มของพวกเราไม่ค่อยได้ผลดีนักเนื่องจากเราเถียงกันตลอดว่าจะทำอะไร อย่างไร พวกเรารู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง แต่ก็ต้องทำงานส่งครูเพราะหากแยกทำคนเดียวจะไม่มีงานส่งตามที่ครูกำหนด

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทาสมมติ ครั้งที่ 8

เรื่อง	“ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “รอราชรถมาเกย” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการที่จะทำกิจกรรมใดให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องมีความมุ่งมั่นในความสำเร็จนั้นๆ มีความพยายาม ไม่รอโชคชะตา

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้รู้จักตั้งความหวังไว้ในอนาคต
2. เพื่อให้เข้าใจว่าการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีความหวังในความสำเร็จ ไม่ใช่รอโชคชะตา

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทาสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับโชคชะตาราศีว่าคนเราถ้ารอโชคชะตาโดยไม่คิดทำอะไรเลย มันจะมีประโยชน์ไหม มันจะช่วยให้เราประสบผลสำเร็จในกิจกรรมต่างๆ ได้หรือไม่

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงดู ใช้เวลา 10-20 นาที

4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไปนี้

5.1 นายโชติ และนายเอกแตกต่างกันอย่างไร

5.2 ถ้าท่านเป็นนายโชติ และนายเอกท่านจะทำเหมือนในเรื่องนี้หรือไม่
เพราะเหตุใด

5.3 เพราะเหตุใดนายโชติถึงต้องตายแบบนี้

6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

นานมาแล้วมีพระภิกษุหนุ่ม 2 รูป ชื่อพระเอก และพระโชติ พระทั้งสองเกิดความเบื่อหน่ายในสมณะเพศ จึงอยากจะสึกจากพระจึงไปหาท่านเจ้าอาวาส เพื่อขออนุญาตลาสิกขาบท ท่านเจ้าอาวาสก็อนุญาตตามประสงค์ เมื่อพระภิกษุทั้งสองได้เป็นฆราวาสแล้วก็ไปหาท่านอาจารย์ท่านนายโชคชะตาในอนาคตของตน อาจารย์ให้คำทำนายไว้ดังนี้

“ทิดโชติ เจ้าเป็นคนเคราะห์ดีมาก ที่เดียว ชะตาของเจ้าเทียบเท่าพระมหากษัตริย์ วันหนึ่งจะได้กินน้ำในถ้วยทองคำ และมีพระกลดก้นอยู่เหนือหัวเจ้า แต่สำหรับทิดเอก ขาดเสียใจนะที่จะต้องบอกว่า ชะตาของเจ้าร้ายมาก เจ้าต้องทำงานหนัก แบกเสียมและพลั่วจนวันตาย เจ้าต้องทำงานจนแทบจะไม่ได้เห็นเดือนเห็นตะวันเลย”

ครั้นฟังคำทำนายของอาจารย์แล้ว ทิดทั้งสองก็ลาจากวัดไป ทิดเอกผู้มีดวงชะตาต่ำมากจึงอุตส่าห์ตั้งอกตั้งใจทำงานทั้งกลางวันกลางคืน ไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อยทำงานได้เงินมาก็เก็บหอมมาไว้ ด้วยความขยันหมั่นเพียรรอมริบเอาไว้ ด้วยความขยันหมั่นเพียรที่จะเอาชนะโชคชะตาของตนเอง ในไม่ช้าก็กลายเป็นคนมั่งมีขึ้นมา ถึงกระนั้นก็ยังกลัวความยากจนอยู่เสมอ ดังนั้นเขาจึงได้ขุดดินไถนาหมั่นทำมาหากินอยู่มิได้ขาด เขาก็ยิ่งรวยขึ้นรวยขึ้นทุกที

ฝ่ายทิดโชตินั้นทราบว่ามันจะได้เป็นราชา เพราะถ้วยทองคำและพระกลดเป็นเครื่องหมายประจำพระเกียรติของพระราชาในสมัยโบราณ เมื่อพระราชาสวรรคตลงโดยไม่มีรัชทายาท ข้าราชการผู้ใหญ่จะจัดการปลงศพแล้วห่อหุ้มเป็นการเสี่ยงทาย ถ้ามันไปเกยหรือหยุดตรงหน้าชายคนใด ชายคนนั้นจะได้ราชาภิเษกเป็นพระเจ้าแผ่นดินเพราะประชาชนเชื่อกันว่าชายผู้นั้นเทวดาส่งมาเกิด

ทิดโชติเชื่อคำทำนายของอาจารย์อย่างแน่วแน่ ดังนั้น วันหนึ่งๆ ผ่านไป เขาจึงไม่ได้ทำอะไร คงนั่งมองทางคอยแต่รอม้าหลวง ในไม่ช้าเขาก็ยากจนลงจนถึงกับไม่มีจะกินต้องขอทานเลี้ยงชีวิต แต่กระนั้นเขาก็ยังหวังและกระหยิ่มอยู่เสมอว่าวันหนึ่งเขาจะต้องได้ครองบัลลังก์เป็นพระราชา ครั้นต่อมาเขาได้เจ็บหนักลง และมีอาการร่อแร่นอนอยู่กลางถนน

อยู่มาวันหนึ่งพระราชาของประเทศนั้นได้เสด็จเสด็จพระราชดำเนินผ่านมาทางนั้น พร้อมด้วยเสนาอำมาตย์ข้าราชการบริวาร พระองค์ทอดพระเนตรเห็นเข้าก็ทรงพระเมตตาต่อขอทานซึ่งผอมโขนอนตากแดดอยู่เช่นนั้น จึงสั่งให้สารถีหยุดรถพระนั่งแล้วเสด็จลงจากรถเอาน้ำในถ้วยทองคำของพระองค์ไปประทานแก่ทิดโชติ และเอาพระกลดของพระองค์ออกบังแดดเหนือศีรษะทิดโชติได้สักรู้ ทิดโชติก็สิ้นใจ

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 9

เรื่อง	“ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ 2”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “ชื่อนั้นสำคัญไฉน” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการที่จะทำอะไรให้สำเร็จนั้น จะต้องทำด้วยความตั้งใจจริงด้วยความพยายาม และหวังว่าจะทำได้สำเร็จไม่ใช่รอโชคชะตาหรือโทษสิ่งอื่นๆ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้รู้จักตั้งความหวังในอนาคต
2. เพื่อให้เข้าใจว่าการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีความหวังในความสำเร็จ
ไม่ควรเชื่อถือโชคชะตา
3. เพื่อให้มีความพยายามและอดทน

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

- ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับเรื่องชื่อนั้นสำคัญไฉน คนชื่อเล็กตัวใหญ่ก็มีคนชื่อมีแต่ยากจนก็มากมาย
- ข. ขั้นสอน
  1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
  2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง
พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
  3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดง
ดู ใช้เวลา 10-20 นาที
  4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน

5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไปนี่
  - 5.1 นายพากเพียร และนายเชื่องแตกต่างกันอย่างไร
  - 5.2 ถ้าท่านเป็นนายเชื่อง ท่านจะทำเหมือนในเรื่องนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
  - 5.3 อะไรเป็นสาเหตุให้ประสบโชคขยับขึ้น
  - 5.4 การเปลี่ยนชื่อจากเชื่องเป็นประสบโชค เป็นผลทำให้ขยับขึ้นจริงหรือไม่
6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

พากเพียรและเชื่องเป็นเพื่อนรักกัน บ้านอยู่ละแวกเดียวกัน ทุกเช้าจะไปทำงานด้วยกัน และทั้งสองคนก็ทำงานที่เดียวกันตลอด แต่ที่น่าแปลกใจทั้งๆ ที่มีอะไรคล้ายๆ กัน แต่พากเพียรกับเชื่องกลับมีความขยันหมั่นเพียรผิดกันไกล

“แม่ไม่น่าตั้งชื่อฉันว่าเชื่องเลยจริงๆ” เชื่องบ่นกับพากเพียร จะทำอะไรก็เชื่องซ้ำอืดอาด ไม่ทันเพื่อนตลอด “ชื่อพากเพียรเหมือนฉันใหม่ละ จะได้ขยันขึ้นแข็ง” “ไม่เอาหรอก” เชื่องรีบปฏิเสธ ถ้าจะเปลี่ยนชื่อก็ต้องเปลี่ยนเป็นอย่างอื่น ขึ้นชื่อเหมือนกันทั้งสองคนคงแข่งแย่งเลย ความคิดเรื่องชื่อของตัวเองมิได้ห่างหายไปจากความคิดคำนึงของเชื่องเลย

ใกล้ค่ำวันหนึ่ง เชื่องเดินบ่าง วิ่งบ่างกลับไปหาพระครูซึ่งเป็นครูทั้งของเชื่องและพากเพียร “กระผมมากราบขอชื่อดีๆ จากอาจารย์ขอรับ” เชื่องคลานเข้ากราบอย่างนอบน้อม

“อ้าว ก็ชื่อที่พ่อแม่เอ็งเขาตั้งให้ก็ติดอยู่แล้วนี่หว่า” ท่านพระครูสงสัย “คงไม่ดีกระมังขอรับ” เชื่องให้เหตุผลเพราะเหตุที่ผมชื่อเชื่อง ผมจึงเชื่องซ้ำไปหมด ทำงานก็ไม่ทันเพื่อน นั้งที่ไหนก็กลับทีนั้น ท่านพระครูมองหน้าเชื่องด้วยความเมตตา

“ประสบโชค” เชื่องทบทวนชื่อที่ท่านสมภารตั้งชื่อใหม่ซ้ำแล้วซ้ำเล่าตั้งแต่นั้นนี้ ผมต้องมีแต่โชค และทำงานเก่งขึ้น

พอเชื่องกลับมาถึงบ้านก็รับรายงานถึงชื่อที่ท่านพระครูเปลี่ยนให้ใหม่ ให้บิดามารดาญาติพี่น้องและเพื่อนฝูงทราบทันที ตั้งแต่นั้นไม่มีเชื่องอยู่ในโลก แต่ทว่ามี “ประสบโชค” มาแทน

ถึงจะชื่อประสบโชคก็ยังมีอาการเหมือนเดิมคือหลับง่าย และดูเฉื่อยชาไม่ผิตอะไรกับเชื่องคนเดิมเลย “ถ้าจะต้องเปลี่ยนชื่อใหม่อีกแล้ว ประสบโชคบอกกับพากเพียร” เดียวนี้ชื่อประสบโชคแล้วไม่เห็นโชคดีเลย” จะเปลี่ยนเป็นชื่ออะไรละ พากเพียรถามด้วยความอยากรู้ ก็ไม่รู้เหมือนกัน ต้องไปถามพระครูก่อน เย็นวันนั้นประสบโชคคลานไปกราบท่านพระครูอีกตามเคย “กระผมอยากได้ชื่อใหม่ขอรับ” ประสบโชคพูดตรงไปตรงมา “อ้าวทำไมเล่าก็เปลี่ยนชื่อเป็นประสบโชคแล้วยังไม่ดีอีกหรือ” “ยังหรอกครับ” ประสบโชคตอบประสาชื่อ “ผมขี้เกียจอย่างไร เคยทำอะไรก็ยังคงเป็นอยู่อย่างนั้น ไม่มีอะไรดีขึ้นเลยครับ”

ท่านพระครูมองหน้าอยู่ชั่วครู่ด้วยความเวทนา “เอ้อ ข้านี้ก็ได้แล้ว ลืมบอกเคล็ดลับเจ้าไปอย่างหนึ่ง พระครูพูดด้วยท่าทางจริงจัง ต้องมีการกระทำอะไรสักอย่างหนึ่งประกอบชื่อด้วย”

“ขอท่านได้โปรดบอกผมด้วยเถิดครับ” ประสบโชคเร่งเร้าเอาอย่างนี้พระครูออกอุบาย “เจ้าจะโชคดีจริง ๆ ก็ต่อเมื่อเจ้าตื่นก่อนไก่” ตื่นแล้วทำอะไรหรือขอรับ “เมื่อเจ้าตื่นขึ้นมาแล้วก็ต้องช่วยพ่อแม่ทำงาน และตั้งใจทำงานทุกวันนี้แหละคือเคล็ดลับสำหรับความโชคดีของเจ้า” พระครูสรุป “กระผมจะเริ่มลงมือปฏิบัติตั้งแต่พรุ่งนี้ทีเดียวนะครับ” ประสบโชคทำตามที่ท่านพระครูแนะนำทุกประการ เพราะอยากจะเป็นคนเก่งเหมือนเพื่อนบ้าง เตียวนี้ประสบโชคมีโชคสมชื่อ เพราะเขาเป็นคนคล่องแคล่วว่องไว ทำงานเก่ง

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทาสมมติ ครั้งที่ 10

เรื่อง	“ความมุ่งมั่นในความสำเร็จ 3”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “ความมานะของสุชาติ” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการที่จะทำอะไรให้สำเร็จนั้น จะต้องทำด้วยความตั้งใจจริงมีความมานะพยายาม ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคต่างๆ และไม่โทษโชคชะตา หรือเวรกรรมอะไรต่างๆ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้รู้จักตั้งความหวังในอนาคต
2. เพื่อให้เข้าใจว่าการที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีความหวังในความสำเร็จ ไม่ควรเชื่อถือโชคชะตา
3. เพื่อให้มีความพยายามและอดทน

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทาสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับเรื่องสามารถของคนพิการว่าบางคนถึงแม้ว่าจะพิการแต่เขาก็สามารถทำอะไรได้หลายๆ อย่าง

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงดู ใช้เวลา 10-20 นาที
4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อู

5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไป
  - 5.1 สุชาติเป็นคนอย่างไร
  - 5.2 ถ้าท่านเป็นนายสุชาติ ท่านจะทำเหมือนในเรื่องนี้หรือไม่ เพราะเหตุใด
  - 5.3 อะไรเป็นสุชาติสามารถวิ่งผ่านสิ่งกีดขวางได้ทั้งๆที่เขาเป็นคนพิการ
6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

ในการพบกลุ่มวิชาพัฒนาทักษะชีวิต 1 เรื่อง “ร่างกายของเรา” ในสาระการเรียนรู้ที่ 4 นั้นจะต้องมีการทดสอบสมรรถภาพของผู้เรียนทุกท่าน วันนี้ครูจึงให้นักศึกษาทดสอบสมรรถภาพโดยการวิ่งข้ามสิ่งกีดขวางต่างๆและจับเวลา ผู้ที่ผ่านการทดสอบครั้งนี้จะต้องวิ่งโดยใช้เวลาไม่เกินที่ครูกำหนด

“ครูครับ ผมจะทำได้หรือครับ” สุชาติซึ่งเป็นคนพิการขาข้างซ้ายลีบเล็กเนื่องจากเป็นโปลิโอยกมือขึ้นถามครู ครูจึงถามสุชาติว่า “แล้วปกติเธอทำอะไรด้วยตนเองบ้างละ” สุชาติจึงเล่าให้ฟังว่า เขาต้องช่วยพี่สาวทำงานบ้าน กวาดบ้าน ถูบ้าน และถีบจักรยานคนพิการไปขายสลากกินแบ่งรัฐบาล ครูจึงถามเพื่อนในชั้นเรียนว่า “พวกเราคิดว่าทำอะไรดี” จอม ประธานชั้นยกมือขึ้นแล้วพูดว่า “ขออนุญาตครับอาจารย์ ผมคิดว่าในกรณีของสุชาติควรจะย่นวันไม่ต้องทดสอบกิจกรรมนี้” ครูจึงตอบว่า “สำหรับครูคิดว่าสุชาติก็เหมือนเพื่อนๆในชั้นเรียนทุกคนนี้แหละ และเขาอาจเก่งกว่าเรามากหลายคนเพราะเขาสามารถหาเงินมาจุนเจือครอบครัว และทำงานอื่นๆได้ตั้งหลายอย่าง เอาหละครูอยากให้สุชาติทดสอบสมรรถภาพด้วย แต่ครูจะให้เวลาเพิ่มแก่สุชาติอีก 1 เดือน แล้วหลังจากนั้นค่อยคุยกันใหม่ สำหรับคนอื่นๆ อาทิตย์หน้าเจอกันที่สนามกีฬานะจ๊ะ”

สุชาติพยายามฝึกซ้อมการวิ่งข้ามสิ่งกีดขวางทุกวันในตอนเย็น 2 สัปดาห์ผ่านไปสุชาติก็มาขอสอบกับครู และเขาก็สอบผ่าน ครูชมเชยสุชาติว่ามีความพยายามดีมาก จึงทำได้สำเร็จเพื่อทุกคนปรบมือให้สุชาติ

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 11

เรื่อง	ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความสุขสบายใจเมื่อได้รับความสำเร็จ และมีความวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “ความดีใจและความเสียใจของจ้อย” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการที่จะทำอะไรให้สำเร็จนั้น จะต้องทำด้วยความตั้งใจจริงมีความมานะพยายามถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคต่างๆ และไม่โทษโชคชะตา หรือเวรกรรมอะไรต่างๆ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เกิดความสุขสบายใจเมื่อได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้เกิดความวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยถามนักเรียนว่าเธอเคยดีใจ สบายใจ เมื่อไหร่ หรือตอนไหนที่เธอไม่สบายใจ หรือมีความวิตกกังวล

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัวแสดง
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดง

ดู ใช้เวลา 10-20 นาที

4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไป

5.1 จ้อยและจุ่มเป็นคนอย่างไร

5.2 จ้อยรู้สึกอย่างไร เมื่อตนเองได้นำพิก

5.3 จุ่มรู้สึกอย่างไรเมื่อตนเองไม่ได้นำพิก

5.4 จ้อยรู้สึกอย่างไรเมื่อไม่ได้จักรยาน

5.5 จุ่มรู้สึกอย่างไรเมื่อตนเองได้จักรยาน

5.6 สาเหตุที่ทำให้จุ่มได้รับจักรยาน คืออะไร

ค. ขั้นสรุป

6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

จ้อยและจุ่มเป็นญาติสนิทกัน ทั้งสองคนเรียน กศน.ในระดับ ม.ปลาย อยู่ที่เดียวกัน วันหนึ่งครอบครัวของทั้งสองคนไปเยี่ยมคุณปู่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งสองคนเข้าไปกราบคุณปู่ คุณปู่จึงถามว่า “เป็นอย่างไรเล่าละเราสองคน เรียนหนังสือได้เกรดเท่าไรกันนี้” จ้อยตอบว่า “จ้อยได้เกรด 3 ครับคุณปู่” “จุ่มก็ได้ 3 ค่ะ” “ดี ๆ หลานปู่เก่ง ๆ กันทั้งนั้น เอาจี๋ เทอมหน้าถ้าใครได้ 3.5 ขึ้นไปปู่จะมีรางวัลให้” พอสอบเสร็จทั้งสองคนก็เข้าไปกราบคุณปู่ พร้อมทั้งเอาคะแนนสอบไปให้ดู “ปู่ครับผมได้เกรด 3.6 ครับ” “ดี ๆ เก่งมาก มาจ้อยมารับรางวัลจากปู่ไป” ปู่ชมเชยจ้อง พร้อมทั้งหยิบนาฬิกาส่งให้จ้อย “เอ้าแล้วยายจุ่มล่ะ เป็นไง” จุ่มทำหน้าซีม ๆ แล้วบอกว่า “หนูได้แค่ 3.4 เองคะคุณปู่” “ไม่เป็นไรๆ เอาใหม่นะ เทอมหน้าถ้าใครได้ 4.00 ปู่จะมีรางวัลใหญ่กว่านี้ให้เลย” “ผมต้องได้อีกแน่นอนครับคุณปู่” จ้อยพูด “หนูก็จะพยายามทำให้ได้คะคุณปู่” จุ่มบอกปู่

เมื่อกลับถึงบ้านจุ่มพยายามอ่านหนังสือให้มากขึ้น ไม่เข้าใจใน เนื้อหาส่วนไหนก็จดไว้ แล้วถามครู แต่ในขณะที่เดียวกัน จ้อยกลับทำตัวสบายๆ เพราะคิดว่าอย่างไรเสียเขาก็จะได้รางวัลจากคุณปู่ อีก พอผลสอบออกมาปรากฏว่า จุ่มได้เกรดเฉลี่ย 4.00 ตามที่เธอมุ่งหวัง แต่จ้อยนั้นได้แค่ 3.4 ทำให้ครั้งนี้จุ่มได้รับรางวัล ซึ่งเป็นจักรยานแค่คนเดียว ส่วนจ้อยนั้นรู้สึกเสียใจ และไม่สบายใจ คิดว่าตนเองน่าจะขยันกว่านี้เพราะเขาชอบจักรยานมาก แต่เขาก็ไม่ได้

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 12

เรื่อง	ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความสุขสบายใจเมื่อได้รับความสำเร็จ และมีความสุขวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “หนุ่มลมกรด” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความสุขสบายใจเมื่อได้รับความสำเร็จ และมีความสุขวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว และหาทางแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองเมื่อไม่ประสบความสำเร็จ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้เกิดความสุขสบายใจเมื่อได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้เกิดความวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับเรื่องคนเราจะดีใจและเสียใจหรือมีความวิตกกังวลไม่สบายใจในตอนไหน

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง
3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดงดู ใช้เวลา 10-20 นาที
4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้ดู
5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไป

5.1 ดันเป็นคนอย่างไร

5.2 ดันรู้สึกอย่างไรเมื่อไม่ได้เป็นตัวแทนโรงเรียน

5.3 ดันรู้สึกอย่างไรเมื่อได้เป็นอันดับหนึ่งในการเป็นตัวแทนของโรงเรียน

ค. ขั้นสรุป

6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

เฮ.....เสียงร้องแสดงความดีใจของนักศึกษา กศน. เมื่อพิธีกรประจำสนามประกาศผลการวิ่งประเภทชายเดี่ยวของโรงเรียนประจำปีนี้ ได้แก่ดัน ดันได้ชื่อว่าเป็นหนุ่มลมกรดของโรงเรียน เมื่อรับรางวัลเสร็จ ดันก็เดินกลับไปยังกลุ่มเพื่อนร่วมห้องที่มาเชียร์ “เก่งจริง ๆ ดันเธอนี่สมแล้วที่เป็นหนุ่มลมกรดของโรงเรียนเรา” ทองเพื่อนของดันพูดชมเชยดัน ดันยิ้มพร้อมทั้งพูดว่า “ธรรมดาอะ เราเคยชินแล้ว” ครูฝึกผู้ควบคุมกรซ้อมของดันเดินมาพบดัน ภายหลังเสร็จสิ้นพิธีปิดการแข่งขันกีฬา “รีบกลับบ้านพักผ่อนให้มากๆ หน่อย พรุ่งนี้มาพบครูที่สนามกีฬาตอนเก้าโมงเช้า” ครูฝึกกล่าวก่อนจะแยกย้ายกลับบ้าน ดันและทองทำความเคารพครูฝึก “เฮ้ย ทองเราว่าวันนี้ไปฉลองชัยชนะกันดีกว่า เหนื่อยมามากแล้ว” “เอ้า นายไม่กลับไปพักผ่อนตามที่ครูบอกหรือดัน” ทองถาม “เอาน่า ผ่อนคลายกันซักวันจะเป็นไรไป วันนี้เราเป็นเจ้ามือเอง ชวนพวกเราไปทั้งทั้งกลุ่มเลยนะ.. ไป คักดี เอ ชัย เก้า เร็ว ๆ ช้าเดียวร้านลาบเปิดคนเต็ม”

คืนนั้นทั้งคืน กลุ่มเพื่อนของดันฉลองชัยชนะจนเกือบสว่างกลับถึงบ้านก็เข้าพอดีดันเมามากไม่ได้สติ ทำให้เขาไม่ไปหาครูฝึกตามที่นัดไว้ และมีผลให้ครูฝึกไม่คัดเลือกตัวดันเป็นนักกีฬาของโรงเรียน รู้สำนักผิด เขาเสียใจมากที่ไม่ได้เป็นตัวแทนโรงเรียน “ไม่เป็นไรหรอกดันปีหน้ายังมี” ดันพยายามฝึกซ้อม และอยู่ในระเบียบวินัยตลอดเวลา ไม่กินเหล้าเสเพล จนในที่สุดเขาก็ได้เป็นตัวแทนของโรงเรียน และแข่งได้ที่ 1 ระดับจังหวัด

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทาสมมติ ครั้งที่ 13

เรื่อง	“คุณค่าของการแข่งขัน”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “ใครจะได้ที่ 1” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะต้องรู้จักเปรียบเทียบผลการกระทำ หรือการเรียนรู้กับผู้อื่น และมีการฝึกทบทวนทักษะความสามารถของตนเองอยู่เสมอ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้รู้จักคุณค่าของการแข่งขันและฝึกทบทวนทักษะความสามารถของตนเองอยู่เสมอ

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทาสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกว่าใครเคยแข่งขันอะไรมาบ้าง และเคยชนะที่ 1 ไหม ทำอย่างไรถึงจะได้ที่ 1

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดง

ดู ใช้เวลา 10-20 นาที

4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้ดู
5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไปนี้
  - 5.1 จริงใจและแสบดีเป็นคนอย่างไร
  - 5.2 ยึดและแหม่ใจเป็นคนอย่างไร

5.3 แสนดีไม่ได้ที่ 1 เพราะเหตุใด

5.4 ยิ้มได้ที่ 1 เพราะเหตุใด

ค. ชั้นสรุป

6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

นักศึกษา กศน. กลุ่มใหญ่กำลังอ่านประกาศรายชื่อผู้ผ่านรอบคัดเลือกขอการประกวดเรียงความที่ติดอยู่ที่ป้ายประกาศ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ในตอนท้ายประกาศได้เขียนไว้ว่าให้นักศึกษาทุกท่านที่ผ่านรอบคัดเลือกทุกคนเตรียมตัวให้พร้อมเพื่อประกวดการเขียนเรียงความในวันเด็กที่จะมาถึง

“ชื่อของแสนดีมาเป็นอันดับแรกอีกแล้ว” จริ่งใจนักศึกษาคนหนึ่งกล่าวขึ้น “ชื่อของยิ้มและแจ่มใส เด็กม.ต้นก็ตามมาติดๆ เด็กทั้งสองคนนี้จะสามารถทำคะแนนได้เกือบเท่าเด็กม.ปลายเลย” แสนดีพุดขึ้นพร้อมทั้งเดินแยกออกมาจากกลุ่ม “ฉันว่าแบ่งตำแหน่งที่ 2 กับที่ 3 ให้เด็กม.ต้นสองคนนั้นเถอะนะ ส่วนที่ 1 ก็เป็นของเธออยู่แล้วแสนดี” จริ่งใจพุดกับเพื่อน “แจ่มใส ไปห้องสมุดกับฉันไหมไปหาหนังสืออ่านกัน” ยิ้มชวนเพื่อน “ไม่ละ ถึงอย่างไรฉันคิดพิมพ์.ปลายที่ชื่อแสนดีต้องชนะที่ 1 อยู่ดีหละ” “ไปเถอะนะ เราไปหาอ่านเรียงความเรื่องอื่นๆ ที่ใครต่อใครเขาแต่งๆ ไว้เป็นแนวทางกัน” “เธอไปคนเดียวเถอะยิ้ม ฉันไม่ไปหรอก ไปห้องสมุดจะรู้หรือว่าวันแข่งจริงเขาจะให้แต่งเรียงความเรื่องอะไร” ยิ้มก็เลยเข้าห้องสมุดไปหาหนังสืออ่านตามลำพัง

เช้าวันหนึ่ง หลังการแข่งขันเขียนเรียงความ นักศึกษากลุ่มใหญ่มุ่งดูประกาศผลการประกวดเขียนเรียงความ “ยิ้ม เธอเก่งจังเลย เธอได้ที่ 1 แถมได้รับรางวัลอีก หนึ่งหมื่นบาท จากท่าน ส.ส. ดีใจด้วยยิ้ม”

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทบาทสมมติ ครั้งที่ 14

เรื่อง	“เส้นทางที่เลือกได้”
กิจกรรม	1. แสดงบทบาทสมมติ “เส้นทางที่เลือกได้” 2. อภิปรายร่วมกัน
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะต้องมีคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งคือ มีความพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ แก่กิจกรรมนั้นจะเป็นไปในลักษณะของการเสี่ยงต่อความล้มเหลว

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้เกิดความพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ แม้กิจกรรมนั้นจะเสี่ยงต่อความล้มเหลว

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่องสั้น ประกอบการแสดงบทบาทสมมติ

การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ

ก. ขั้นนำ

ผู้วิจัยสนทนากับสมาชิกเกี่ยวกับว่านักเรียนเคยทำงานอะไรที่เป็นการเสี่ยงต่อการผิดพลาดหรือความล้มเหลวบ้าง

ข. ขั้นสอน

1. หาผู้สมัครเพื่อเตรียมตัว
2. แจกเอกสารบทบาทสมมติของแต่ละคนให้ผู้แสดงอ่านและเตรียมตัวแสดง

พร้อมทั้งจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

3. เริ่มแสดงบทบาทสมมติให้ผู้แสดงตามบทบาทของตน ให้สมาชิกที่ไม่ได้แสดง

ดู ใช้เวลา 10-20 นาที

4. ให้สมาชิกช่วยกันวิเคราะห์เรื่องที่ได้อ่าน
5. ให้สมาชิกทั้งหมดร่วมกันอภิปราย และสรุปในข้อต่อไปนี้

5.1 สู้เป็นคนอย่างไร

- 5.2 อะไรเป็นสาเหตุให้สุธีพยายามซ่อมว่ายน้ำ
- 5.3 ถ้านักเรียนเป็นสุธีนักเรียนจะทำเหมือนสุธีหรือไม่
- 5.4 ทำไมไชโยจึงสอบไม่ผ่านพลศึกษา
6. ผู้วิจัยให้สมาชิก ช่วยกันสรุปข้อคิด และสิ่งที่ได้จากการแสดงบทบาทสมมติ

เอกสารที่แจกให้ผู้แสดงบทบาทสมมติ

สุธียกมือขึ้นไหว้ พร้อมทั้งกล่าวคำว่า “ขอบคุณครับอาจารย์” ครูประจำชั้น “ครูไม่นึกเลยว่าเธอจะสามารถว่ายน้ำ 800 เมตรได้ที่ 1” หลังพักเหนื่อยสักครู สุธีจึงกล่าวต่อไปว่า “ผมได้ยินเสียงของอาจารย์เชียร์ผมเวลาที่ผมว่ายน้ำผ่านอัฒจันทร์ที่อาจารย์นั่งอยู่” ครูถามต่อไปว่า “สุธีฝึกมานานหรือยัง” ผมฝึกว่ายน้ำที่คลองหน้าบ้านมาได้สามสัปดาห์แล้วครับ” ครู “นี่สุธีฝึกมาสัปดาห์เพื่อเข้าแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนเท่านั้นหรือ เมื่อปีที่แล้วครูไม่เห็นเธอสนใจทางด้านกีฬาเลย” สุธี “ผมต้องพยายามฝึกครับอาจารย์ เพราะผมตั้งใจจะใช้ในการสอบเข้าเรียนต่อโรงเรียนพลตำรวจ” ครูถามต่อไปอย่างสนใจ “เขาจะให้สอบว่ายน้ำหรือ” สุธี “ทางโรงเรียนพลตำรวจจะให้สอบในวิชาสามัญและพลานามัย เขาบังคับให้ว่า 400 เมตร และว่ายน้ำ 400 เมตร ภายในเวลาที่เขากำหนด ครู “เธอมีความพยายามดีจริงๆ” สุธี “ผมต้องมานะพยายามมากๆ เพราะไชโยเขาก็จะไปสอบที่เดียวกับผม” ครู “ไชโยเรียนโปรแกรมวิทย์ – คณิต ไม่ใช่หรือ” สุธี “นี่แหละครับคือสิ่งสำคัญ ไชโยอยู่โปรแกรมวิทย์-คณิต แต่ผมเรียนโปรแกรม ศิลป์-ภาษา คุณแม่ผมบอกว่าคุณพ่อของไชโยคือพ่อเลี้ยงของผม คุณแม่ผมบอกว่าคุณมีความสามารถส่งเรียนต่อเพียงคนเดียว” “ครูจะเอาใจช่วยนะ”

ผลการสอบนักเรียนพลตำรวจออกมา ปรากฏว่าทั้งสุธี และไชโยสอบผ่านข้อเขียนทั้งคู่ ในวันสอบวิชาพลานามัย สุธีสอบผ่าน แต่ไชโยสอบไม่ผ่าน เนื่องจากเขาไม่เคยฝึกซ้อมเลย

รายละเอียดของโปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยใช้บทาสมมติ ครั้งที่ 15

เรื่อง   บัณฑิตนิเทศ และทดสอบ
เวลา   50 นาที

ความคิดรวบยอด

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึง ความปรารถนา ความมุ่งหวัง ความพยายาม และความอดทนของบุคคลที่จะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จในระดับสูง มีอิสระในการทำงาน ชอบการแข่งขัน เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ หรือชอบการกระทำให้ได้ผลดีกว่าคนอื่น พยายามเอาชนะอุปสรรคแม้กิจกรรมนั้นจะเสี่ยงต่อความล้มเหลว เมื่อพบความสำเร็จจะมีความสุขสบายใจ และมีความวิตกกังวลเมื่อล้มเหลว

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้สมาชิกสรุปบทบทนบทเรียน
2. เพื่อให้สมาชิกทุกคนได้แสดงทัศนะของตนเองเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
3. สรุปสิ่งที่ได้รับจากการเรียนทั้งหมด
4. ทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สื่อการเรียน

1. แผนภูมิอธิบายความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
2. แบบทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. การซักถามและสรุปสิ่งที่ได้รับจากเรื่องต่างๆ ที่เรียนมา
2. ทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ภาคผนวก ข

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 1

เรื่อง   การปฐมนิเทศ
เวลา   50 นาที

ความคิดรวบยอด

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งจำเป็นมากในการที่บุคคลจะกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดประสบความสำเร็จได้ ทุกคนจึงควรที่จะเพิ่มหรือพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของตนให้สูง เพื่อที่จะนำไปสู่ความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษาและอาชีพ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและสมาชิก
2. เพื่อสร้างความคุ้นระหว่างสมาชิกกับสมาชิกด้วยกัน
3. เพื่อชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สื่อการเรียน

แผนภูมิอธิบายความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง
2. ให้สมาชิกแนะนำตนเอง
3. ผู้วิจัยเล่าประสบการณ์ในการเรียนแล้วจึงให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
4. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 2

เรื่อง	ความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งและ พยายามที่จะเอาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ความต้องการหรือความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ต้องฝึกฝนและพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ทั้งจะต้องมีความมีความอดทนไม่ย่อท้อต่อการเรียนหรือทำงาน พยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคนั้นด้วยตนเองอย่างสุดความสามารถ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความรู้สึกรอดทนและความพยายามเอาชนะต่ออุปสรรคในการเรียน เพื่อที่จะได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

สื่อการเรียนรู้ -

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของเนื้อเรื่องจนสมาชิกทุกคนเข้าใจ
2. ให้สมาชิกบางคนยกตัวอย่างความปรารถนาของตนเอง
3. ผู้วิจัยเล่าเรื่องความพยายามอยู่ที่ไหนความสำเร็จอยู่ที่นั่น
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อเรื่อง
5. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 3

เรื่อง ความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และ
ความพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

ความพยายามที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ยอมย่อท้อต่อความลำบาก พร้อมทั้ง
พยายาม

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความรู้สึกรอดทนและความพยายามเอาชนะต่ออุปสรรคในการเรียนหรือ
ทำงานเพื่อที่จะได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหากที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

สื่อการเรียน

เอกสารเรื่อง “เบิร์ด”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “เบิร์ด” ให้นักเรียนอ่าน
2. ช่วยกันสรุปเนื้อเรื่องโดยย่อ
3. ให้นักเรียนแต่ละคนวิจารณ์ เบิร์ด
4. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดจากเนื้อเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 4

เรื่อง	ความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งและพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ
เวลา	50 นาที

ความคิดรวบยอด

ความต้องการหรือความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จจากการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่ต้องฝึกฝน และพยายามที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความรู้สึกรอดทนและความพยายามเอาชนะต่ออุปสรรคในการเรียนหรือทำงานเพื่อที่จะได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่อง “ธงชัย”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยทบทวนการเรียนจากครั้งที่แล้ว
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ธงชัย”
3. ช่วยกันสรุปเรื่องโดยย่อ
4. ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนิสัยและการกระทำของธงชัย
5. ผู้วิจัยร่วมกับนักเรียนสรุปข้อคิดเห็น

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 5

เรื่อง   ความปรารถนาที่จะได้รับชัยชนะหรือทำให้ได้ผลดีกว่าคนอื่น
เวลา   50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จนั้น บุคคลจะต้องเป็นผู้ที่มีความปรารถนาที่จะได้รับชัยชนะหรือผลสำเร็จในกิจกรรมนั้น รวมทั้งต้องการให้การกระทำของตนเองดีกว่าคนอื่น ๆ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ได้รับชัยชนะหรือทำให้ได้ผลดีกว่าคนอื่น

สื่อการเรียนรู้   -

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของเนื้อเรื่องให้นักเรียนฟัง
2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างความปรารถนาของตนเองที่ต้องการชัยชนะหรือทำดีกว่าคนอื่น
3. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง “ความสำเร็จของเจมส์”
4. ให้นักเรียนช่วยกันวิจารณ์สุนทร
5. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดจากเนื้อเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 6

เรื่อง   ในการทำงานหรือการเรียนรู้ต้องปรับปรุงผลงานของตนเองให้อยู่ในระดับสูง
เวลา   50 นาที

ความคิดรวบยอด

การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเมื่อถึงระดับหรือได้มาตรฐานดีแล้ว บุคคลจะต้องรักษามาตรฐานการกระทำอันดีนั้นไว้ให้คงอยู่ตลอดไป หรือให้ดีขึ้นกว่าเดิมโดยการฝึกหัดฝึกซ้อม หรือฝึกทักษะนั้น ๆ อยู่เสมอ อันเป็นลักษณะหนึ่งของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนได้ปรับปรุงผลงานของตนเองให้อยู่ในระดับสูง

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่อง “นักกีฬาเซต”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “นักกีฬาเซต”
2. ให้นักเรียนแต่ละคนวิจารณ์ตะวันและเพื่อนร่วมทีม
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 7

เรื่อง   ความมีอิสระในการแสดงออกและการทำงาน
เวลา   50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือกิจกรรมอะไรก็ตาม ในบางครั้งบุคคลจะต้องมีความอิสระในการคิดและการกระทำ ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นได้ใช้ความคิดความสามารถของตนอย่างเต็มที่

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนรู้จักความมีอิสระในการแสดงออกและการทำงาน

สื่อการเรียนรู้

-

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของเนื้อเรื่องให้นักเรียนฟัง
2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างการทำงานของตนเองที่เป็นอิสระ
3. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง ผลงานของพันกร
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดจากเนื้อเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 8

เรื่อง   การมีความมุ่งมั่นหวังกับความสำเร็จ
เวลา   50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการที่จะกระทำการกิจกรรมใดให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องตั้งความหวังในความสำเร็จนั้นๆ ไม่ใช่ปล่อยไปตามโชคชะตา

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตั้งความหวังไว้ในอนาคต
2. เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจว่า การที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องการความมุ่งมั่นในความสำเร็จนั้น ๆ ไม่ใช่รอโชคชะตา

สื่อการเรียนรู้   -

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของเนื้อเรื่องให้นักเรียนฟัง
2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างความมุ่งมั่นหวังในอนาคตของนักเรียน
3. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง “รอราชรถมาเกย” ให้นักเรียนฟัง
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดจากเนื้อเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 9

เรื่อง   การมีความมุ่งมั่นหวังกับความสำเร็จ 2
เวลา   50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการที่จะกระทำกิจกรรมใดให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องตั้งความหวังในความสำเร็จนั้น ๆ ไว้ไม่ใช่ปล่อยไปตามความเชื่อในสิ่งต่าง ๆ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตั้งความหวังไว้ในอนาคต
2. เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจว่า การที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีความมุ่งมั่นในความสำเร็จนั้น ๆ ไม่ใช่รอโชคชะตา

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่อง “ชื่อนั้นสำคัญไฉน”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยทบทวนบทเรียนในครั้งที่แล้วโดยการซักถามเรื่อง “คอยโชค กับนักเรียน
2. ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ชื่อนั้นสำคัญไฉน” ให้นักเรียนอ่าน
3. ให้นักเรียนร่วมกันวิจารณ์ถึงลักษณะของพากเพียรและประสบโชค
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดจากเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 10

เรื่อง   การมีความมุ่งมั่นหวังกับความสำเร็จ 3
เวลา   50 นาที

ความคิดรวบยอด

ในการที่จะกระทำการกิจกรรมใดให้ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องตั้งความหวังในความสำเร็จนั้น ๆ ไว้ แม้ว่าในบางครั้งอาจจะเป็นปัญหาหรืออุปสรรคก็ตาม

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตั้งความหวังไว้ในอนาคต
2. เพื่อให้นักเรียนได้เข้าใจว่า การที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีความมุ่งมั่นในความสำเร็จนั้น ๆ ไม่ใช่รอโชคชะตา

สื่อการเรียนรู้

เอกสารเรื่อง “ความมานะของสุชาติ”

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ความมานะของสุชาติ”ให้นักเรียนอ่าน
2. ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นถึงลักษณะของสุชาติ
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดจากเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 11

เรื่อง ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความสุขสบายใจ เมื่อได้รับความสำเร็จ และมีความ
วิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความสุขสบายใจ เมื่อได้รับความสำเร็จ และมีความวิตกกังวล
เมื่อได้รับความล้มเหลว

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักเกิดความรู้สึกสบายใจ เมื่อได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้นักเรียนมีความวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว

สื่อการเรียนรู้ -

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “ความมานะของสุชาติ” ให้นักเรียนอ่าน
2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างความสำเร็จของตนที่ทำให้สบายใจ และสิ่งที่ทำให้เกิดความ
วิตกกังวล
3. ผู้วิจัยร่วมกับนักเรียนสรุปข้อคิดเห็นจากเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 12

เรื่อง ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความสุขสบายใจ เมื่อได้รับความสำเร็จ และมีความ
วิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความสุขสบายใจ เมื่อได้รับความสำเร็จ และมีความวิตกกังวล
เมื่อได้รับความล้มเหลว ตลอดจนหาทางแก้ไขข้อบกพร่องของตนเองเมื่อไม่ประสบความสำเร็จ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักเกิดความรู้สึกสบายใจ เมื่อได้รับความสำเร็จ
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกวิตกกังวลเมื่อได้รับความล้มเหลว

สื่อการเรียนรู้ -

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยแจกเอกสารเรื่อง “หนุ่มลมกรด”ให้นักเรียนอ่าน
2. ให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นถึงลักษณะของตน
3. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดจากเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 13

เรื่อง ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะต้องเห็นคุณค่าของการแข่งขันด้วยความพยายาม
และความสามารถของตนเองอยู่เสมอ

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะต้องรู้จักเปรียบเทียบผลการกระทำหรือการเรียนรู้กับผู้อื่นและ
มีการฝึกทบทวนความสามารถของตนเองอยู่เสมอ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของการแข่งขันด้วยความพยายามและความสามารถของ
ตนเองตลอดจนฝึกทบทวนความสามารถของตนเองอยู่เสมอ

สื่อการเรียนรู้

-

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของการแข่งขันให้นักเรียนฟัง
2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างการแข่งขันของนักเรียนที่ได้รับชัยชนะ
3. ผู้วิจัยเล่าเรื่องใครจะได้ที่ 1 ให้นักเรียนฟัง
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดจากเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 14

เรื่อง ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ แม้กิจกรรมนั้นจะเป็นไปในลักษณะของการเสี่ยงต่อความล้มเหลว

เวลา 50 นาที

ความคิดรวบยอด

ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีคุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่ง คือ มีความพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ แม้กิจกรรมนั้นจะเป็นไปในลักษณะของการเสี่ยงต่อความล้มเหลว

จุดมุ่งหมาย

เพื่อให้นักเรียนเกิดความพยายามเอาชนะอุปสรรคต่างๆ แม้กิจกรรมนั้นจะเสี่ยงต่อความล้มเหลว

สื่อการเรียนรู้ -

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. ผู้วิจัยอธิบายความหมายของเนื้อหาให้นักเรียนฟัง
2. นักเรียนยกตัวอย่างปัญหาหรืออุปสรรคพร้อมทั้งบอกวิธีแก้ไข
3. ผู้วิจัยเล่าเรื่อง “เส้นทางที่เลือกได้”
4. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันสรุปข้อคิดจากเรื่อง

โปรแกรมการฝึกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 15

เรื่อง   บัณฑิตนิเทศ และทดสอบ
เวลา   50 นาที

ความคิดรวบยอด

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึง ความปรารถนา ความมุ่งหวัง ความพยายาม และความอดทนของบุคคลที่จะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ประสบความสำเร็จในระดับสูง มีอิสระในการทำงาน ชอบการแข่งขัน เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ หรือชอบการกระทำให้ได้ผลดีกว่าคนอื่น พยายามเอาชนะอุปสรรคแม้กิจกรรมนั้นจะเสี่ยงต่อความล้มเหลว เมื่อพบความสำเร็จจะมีความสุขสบายใจ และมีความวิตกกังวลเมื่อล้มเหลว

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนสรุปบทบทวนบทเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้แสดงทัศนะของตนเองเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
3. สรุปสิ่งที่ได้รับจากการเรียนทั้งหมด
4. ทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สื่อการเรียน   -

กิจกรรมในการเรียนการสอน

1. การซักถามและสรุปสิ่งที่ได้รับจากเรื่องต่างๆ ที่เรียนมา
2. ทดสอบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ภาคผนวก ค

แบบวัดต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

คำชี้แจง แบบวัดแรงจูงใจฉบับนี้ เป็นการถามเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำ บางอย่างของท่านในเรื่องทั่วไป ดังนั้นคำตอบของท่านจึงไม่มีถูก หรือผิด ข้อสำคัญ คือ ขอให้ท่านตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านมากที่สุด และคำตอบของท่านจะไม่กระทบกระเทือนต่อท่าน ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือต่อไปนี้เป็นการทำแบบวัด กรุณา ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ชื่อ- สกุล.....

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	จริงที่สุด	จริงมาก	จริงครึ่งเดียว	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
ความทะเยอทะยาน					
1. ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชาที่มีการสอบ					
2. ข้าพเจ้าอยากเล่นกีฬากับคนที่ฝีมือดีกว่า					
3. ไม่ว่าการเล่นกีฬา หรือการเรียนข้าพเจ้าชอบแข่งขันกับบุคคลที่ข้าพเจ้าคิดว่าต้องชนะแน่ๆ					
4. ข้าพเจ้าปรารถนาที่จะทำงานที่ยากซึ่งต้องใช้ความพยายามมาก					
5. เมื่อครูให้การบ้าน ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจ					
6. ข้าพเจ้าคิดเสมอว่าคนเราต้องเรียนให้สูงที่สุด					
7. การเลือกที่นั่งในห้องประชุมข้าพเจ้ามักเลือกนั่งแถวหน้า					
8. ข้าพเจ้าอยากเอาอย่างบุคคลที่มุ่งมั่นและประสบความสำเร็จ					
9. ข้าพเจ้าไม่เคยคาดหวังถึงอนาคตของตัวเอง					
ความกระตือรือร้น					
10. ข้าพเจ้าเอาใจใส่ทุกงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมาก					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
11. เมื่ออ่านหนังสือประเภทตำราเรียนข้าพเจ้ามักจะง่วงนอนเป็นประจำ					
12. เมื่อข้าพเจ้าได้ตั้งใจว่าจะทำอะไรแล้ว ถึงเวลานั้นจริงๆ ข้าพเจ้ามักจะผลัดวันอยู่เรื่อย หรือมีอุปสรรค					
13. งานที่ง่ายๆ ข้าพเจ้าคิดว่าทำเมื่อไหร่ก็เสร็จ					
14. หากวันใดที่ฝนตกข้าพเจ้าถือว่าเป็นอุปสรรคต่อการทำงานอย่างมาก					
15. ในการทำงานข้าพเจ้ามักจะทำเสร็จเพียงเพื่อให้ได้ส่งเท่านั้น					
16. ในงานที่ข้าพเจ้าไม่ถนัด ข้าพเจ้ามักจะทำให้สำเร็จก็พอใจแล้ว					
17. ตามปกติข้าพเจ้าจะใช้เวลาว่างในการคุยกับเพื่อน					
18. เมื่อได้ทำงานที่ยากและเบื่อหน่าย จิตใจของข้าพเจ้ามักจะจดจ่ออยู่กับงานนั้นจนกว่าจะสำเร็จ					
ความกล้าเสี่ยง					
19. ในการสอบแต่ละครั้ง ข้าพเจ้ามีจุดมุ่งหมายเพื่อไม่ให้สอบตก					
20. เมื่อได้เริ่มต้นทำสิ่งใดๆ ก็ตามข้าพเจ้าแน่ใจว่าต้องพบความสำเร็จในขั้นสุดท้าย					
21. ข้าพเจ้ามักจะเลือกทำงานในลักษณะที่คนอื่นๆ ไม่กล้าทำ					
22. ในการจับสลากแบ่งงาน ข้าพเจ้าอยากได้งานที่ยากและท้าทาย					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
23. เมื่ออ่านคำพยากรณ์โชคละตาจากหนังสือพิมพ์ทำนายว่า “วันนี้ถ้าทำสิ่งใดก็จะพบแต่ความล้มเหลว” ข้าพเจ้ามักจะใจคอไม่ดีตลอดวัน					
24. เมื่อทำงานเป็นกลุ่ม ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่กล้าแสดงความคิดเห็น					
25. ในการทำรายงาน หรือทำการบ้าน ถ้ารู้ว่าไม่มีคะแนนให้แล้ว ข้าพเจ้ามักจะไม่ได้ตั้งใจทำ					
26. ตามปกติแล้วข้าพเจ้ามักเป็นผู้นำ					
27. ในการทำการบ้าน ข้าพเจ้าทำเพื่อไม่ให้ถูกทำโทษ					
28. ข้าพเจ้าชอบมาก ถ้าได้ทำงานที่มีลักษณะไม่เคยมีใครทำมาก่อน					
29. ข้าพเจ้ามักลังเลไม่กล้าทำอะไรเพราะไม่แน่ใจว่าจะเกิดอะไรขึ้น					
ความรับผิดชอบต่อตนเอง					
30. ข้าพเจ้าทำงานเสร็จทันตามที่กำหนดทุกครั้ง					
31. เมื่อมีงานที่จะต้องทำและส่งพรุ่งนี้ แต่เพื่อนเอามหนังสือการ์ตูนมาให้ข้าพเจ้าอ่าน ข้าพเจ้าจะทำงานให้เสร็จก่อนแล้วจึงอ่านการ์ตูน					
32. ข้าพเจ้าจะแจ้งผลการสอบให้ผู้ปกครองทราบทุกครั้ง					
33. ในขณะที่ป่วย ถ้ามีงานที่ยังทำค้างอยู่ ข้าพเจ้าต้องการอย่างยิ่งที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ					
34. ข้าพเจ้าตั้งใจทำงานเพราะโดยบังคับ					
35. เมื่อโดนตำหนิ ข้าพเจ้าปรับปรุงตัวเอง					
36. เมื่อทำกิจกรรมใดๆ หากมีสิ่งมารบกวน ข้าพเจ้าก็ทำต่อไปตามปกติ					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
37. ขณะที่อ่านหนังสืออยู่จิตใจของข้าพเจ้ามักจะคิดถึงเรื่องอื่นด้วย					
38. ข้าพเจ้ามักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มากกว่าปล่อยให้เวลาผ่านไปเฉยๆ					
39. หากข้าพเจ้าทำงานใดๆ ในครั้งแรกไม่ประสบความสำเร็จข้าพเจ้าพยายามแก้ตัวใหม่					
การรู้จักวางแผน					
40. ในแต่ละวันข้าพเจ้าจะมีตารางในการดำรงชีวิต					
41. เมื่อเรียนจบ กศน. แล้วข้าพเจ้าไม่รู้อะไรต่อไป					
42. ในการทำงานข้าพเจ้าจะต้องคิดวางแผนก่อนเสมอ					
43. ในการสอบแต่ละครั้ง ข้าพเจ้าจะเตรียมตัวสอบเพียงคืนเดียว					
44. เมื่อจะลงมือทำงานชิ้นใดก็ตาม ข้าพเจ้าจะไปแก้ปัญหาไป					
45. ในการสนทนากับเพื่อนข้าพเจ้าคิดก่อนพูดเสมอ					
46. ข้าพเจ้าไม่เคยรู้ว่าเรียน กศน. เพื่ออะไร					
47. ข้าพเจ้าจะตรวจสอบผลงานก่อนส่งทุกครั้ง					
48. ในการทำข้อสอบแต่ละครั้ง ข้าพเจ้ามักจะรีบทำ รีบส่ง					
49. ในการสอบปลายภาคเมื่อสอบเสร็จข้าพเจ้าจะสนใจวิชาที่จะสอบต่อไปมากกว่าคิดถึงเองที่สอบผ่านไปแล้ว					
50. ข้าพเจ้าเป็นคนทำงานที่มีแบบแผนในการทำงานข้าพเจ้าชอบแก้ปัญหาเฉพาะหน้า					

ข้อความ	ระดับความรู้สึก				
	จริง ที่สุด	จริง มาก	จริง ครึ่ง เดียว	จริง น้อย	ไม่ จริง เลย
การมีเอกลักษณ์					
ข้าพเจ้าจะทำงานด้วยตนเองได้ดีกว่าการที่มี เพื่อคอยช่วยเหลือ					
เมื่อทำงานแล้วหากผลงานออกมาไม่เหมือนของ คนอื่น ข้าพเจ้ารู้สึกมั่นใจในผลงานของตน					
เมื่อทำงานยาก ๆ ต้องใช้เวลาในการคิดนาน ๆ ข้าพเจ้ามักคัดลอกของคนอื่น					
ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจมากเมื่อได้ทำสิ่งใด ๆ ก็ตาม ด้วยตนเอง					
ตามปกติแล้วข้าพเจ้าคิดว่าข้าพเจ้าเป็นคนที่ ชอบทำตามเพื่อนมากกว่าชอบทำตามความ คิดของตนเอง					
ในการทำงานข้าพเจ้าพยายามที่จะทำด้วย ความคิดของตัวเอง					
ในชีวิตของข้าพเจ้าที่ผ่านม อาจพูดได้ว่าไม่ เป็นตัวของตัวเอง					
ข้าพเจ้านึกถึงงานเพื่อน ๆ ที่ผู้ปกครองฝึกให้ ช่วยเหลือตัวเอง					
เมื่อมีคนกล่าววิพากวิจารณ์งานที่ข้าพเจ้ากำลัง ทำอยู่ทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้ามั่นใจว่าถูกต้องแล้วนั้น ข้าพเจ้าจะลังเลใจที่จะทำงานนั้นต่อไป					

แบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว- แสดงตัว

คำชี้แจงในการตอบ

แบบสำรวจตนเองนี้มีคำถามทั้งหมด 17 ข้อ ขอให้ท่านอ่านไปที่ละข้ออย่างช้าๆ ให้เข้าใจ แล้วพิจารณาว่า คำถามเหล่านั้นตรงกับกรกระทำของท่านเพียงใดในคำตอบที่มีให้เลือก 6 คำตอบ คือ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ไม่จริง และไม่จริงเลย เมื่อท่านเลือกคำตอบที่เหมาะสมได้แล้ว ให้ขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับคำถามที่ท่านเลือกเพียงแห่งเดียว

แบบสำรวจนี้มี 17 ข้อ กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ โดยเลือกคำตอบที่ตรงกับกรกระทำของท่านมากที่สุด

ชื่อผู้ตอบ.....

1. ข้าพเจ้าเป็นคนชอบแสวงหาเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้น

.....
จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ก่อนจางไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

2. ข้าพเจ้าเป็นคนที่ชอบไต่ร่ตรองก่อนลงมือทำสิ่งต่างๆเสมอ

.....
จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ก่อนจางไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

3. ข้าพเจ้าชอบทำอะไรอย่างโลดโผนเพื่อให้เกิดความตื่นเต้นเสมอ

.....
จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ก่อนจางไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

4. ตามปกติข้าพเจ้ามักชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม

.....
จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ก่อนจางไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

5. ข้าพเจ้าพอใจที่จะมีเพื่อนน้อยแต่เป็นเพื่อนแท้

.....
จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ก่อนจางไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

6. เมื่อมีเพื่อนมาเอ็ดตะโร หรือพูดตะโกนกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักเอ็ดตะโรตอบไป

.....
จริงที่สุด   จริง   ค่อนข้างจริง   ก่อนจางไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

7. เพื่อนๆ มักคิดว่าข้าพเจ้าเป็นคนมีชีวิตชีวา

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

8. เมื่ออยู่ในคนหมู่มากๆ ข้าพเจ้ามักฟังคนอื่นพูดมากกว่าคุย

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

9. ถ้าข้าพเจ้าอยากทราบเรื่องใด ข้าพเจ้ามักจะแสวงหาความรู้จากหนังสือมากกว่าถามคนอื่น

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

10. ข้าพเจ้าเป็นคนไม่ชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ชอบล้อเลียนคนอื่น

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

11. ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ต้องทำด้วยความรวดเร็ว

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

12. ข้าพเจ้ามักเป็นคนเชื่องช้าไม่รีบร้อน

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

13. ข้าพเจ้าชอบสนทนากับคนอื่นมาก ฉะนั้น ข้าพเจ้าจะไม่เสียโอกาสที่จะเข้าไปคุยกับคนแปลกหน้า

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

14. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มีความสุข ถ้าในเวลาส่วนใหญ่แล้วไม่ได้พบกับผู้คนจำนวนมากๆ

.....
 จริงที่สุด   จริง   ก่อนข้างจริง   ก่อนข้างไม่จริง   ไม่จริง   ไม่จริงเลย

15. ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นการยากที่จะทำตัวสนุกสนานในงานเลี้ยงสังสรรค์

..... จริงที่สุด	..... จริง	..... ค่อนข้างจริง	..... ค่อนข้างไม่จริง	..... ไม่จริง	..... ไม่จริงเลย

16. ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมากพอสมควร

..... จริงที่สุด	..... จริง	..... ค่อนข้างจริง	..... ค่อนข้างไม่จริง	..... ไม่จริง	..... ไม่จริงเลย

17. ข้าพเจ้ามักชอบเล่นกระเช้าเข้าหาหย่คนอื่น ๆ

..... จริงที่สุด	..... จริง	..... ค่อนข้างจริง	..... ค่อนข้างไม่จริง	..... ไม่จริง	..... ไม่จริงเลย

ภาคผนวก ง

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตาราง 7 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก(t)
1.	.80	21.	.40	41.	.84
2.	.88	22.	.78	42.	.96
3.	.82	23.	.76	43.	.97
4.	.83	24.	.92	44.	.67
5.	.91	25.	.86	45.	.34
6.	.43	26.	.87	46.	.94
7.	.92	27.	.98	47.	.34
8.	.30	28.	.89	48.	.73
9.	.40	29.	.98	49.	.95
10.	.97	30.	.89	50.	.83
11.	.96	31.	.94	51.	.33
12.	.94	32.	.95	52.	.31
13.	.95	33.	.32	53.	.96
14.	.96	34.	.89	54.	.32
15.	.84	35.	.93	55.	.97
16.	.96	36.	.98	56.	.32
17.	.96	37.	.92	57.	.35
18.	.72	38.	.92	58.	.96
19.	.79	39.	.99	59.	.90
20.	.61	40.	.87		

ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ = .99

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเนาวรัตน์ สุวรรณภักดี
วัน เดือน ปี เกิด	30 พฤศจิกายน 2519
สถานที่เกิด	จังหวัดพัทลุง
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	165 หมู่ 2 ตำบลป่าพะยอม อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน
สถานที่ทำงาน	ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตสวนหลวง
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2541	วท.บ (คหกรรมศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2547	กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ